KAZDI TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Publius Ovidius Naso

KARADENİZ'DEN MEKTUPLAR

Çeviren: Çiğdem Dünyaröyü

YKY

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

KARADENİZ’DEN

MEKTUPLAR

Publius Ovidius Naso

Çeviren: Çiğdem Dürüşken

YKY

Yapı Kredi Yayınları - 1280
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 33
Karadeniz'den Mektuplar / Publius Ovidius Naso
Özgün Adı: Epistulae ex Ponto
Latinceden çeviren: Çiğdem Dürüşken
Redaksiyon: Betül Avunç
Kitap Editörü: Vedat Çorlu
Kapak Tasarımı: Mehmet Ulusel
Çeviriye esas alınan metin: Ovid, *Tristia - Epistulae ex Ponto,* (Çev.: A. L. Wheeler), Londra, 1965.
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
http://www.shop.superonline.com/yky
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr

Bu çeviriyi, manevi sürgünden yeni kurtulan kardeşim

Özden ve Yelda'ya ithaf ediyorum.

OVIDIUS

VE

EPISTULAE EX PONTO

ÜZERİNE

Çiğdem Dürüşken

Ovidius: Aşkın, Özlemin, Sürgünün şairi

Günümüze kalan yapıtlarından, yaşam öyküsüne ilişkin birinci elden ayrıntılı bilgi edindiğimiz ender şairlerden biri Publius Ovidius Naso. İ.Ö. 43-yak. 18 yılları arasında yaşamış olan şairin, *Tristia* 4, 10'da, ayrıntılı bir yaşam öyküsüne rastlıyoruz:

"*Ille ego qui fuerim, tenerorum lusor amarum,*

quem legis, ut noris, accipe posteritas."

"Okuduğunuz bu adamın kim olduğunu, beni,

tatlı aşkın oyunbaz şairini, tanımak için,

kulağınızı açın genç kuşaklar!" (*Tristia*, 4.10.1-2) diyerek kendini, vatanı olan Sulmo'nun yeşil vadilerini sulayan soğuk kaynak sularından dem vurarak[1] anlatmaya başlar. Atlı sınıfından bir ailenin iki oğlundan biridir. Genç yaşlarından başlayarak şiire karşı büyük bir merak duymasına karşın, babasının isteği üzerine hitabet ve siyaset eğitimi almak için, İ.Ö. 31 yılında, genç yaşında yitirdiği kardeşiyle[2] birlikte Roma'ya gelir ve burada, zaman zaman da Atina'da, dönemin en iyi öğretmenlerinden Latince, Yunanca, gramer ve edebiyat eğitimi alır; ünlü retorlardan da konuşma teknikleri öğrenir. Yaşlı Seneca'ya göre, Ovidius retorik teknikleri açısından zengin bir konuşmacıdır.[3] Dönemin şairlerinden Macer ile birlikte Küçük Asya'ya (Anadolu'ya) ve Sicilya'ya bir seyahat gerçekleştirir. Bu seyahat sırasında Yunan kültürünü, söylence dünyasını daha iyi tanıma fırsatı bulur ve edindiği bilgileri zamanı geldiğinde yazacağı yapıtlarında kullanır. Eğitimini tamamladıktan sonra, babasının isteği üzerine, bir süre devlet işlerinde çalışır. 21 yaşlarındayken, *triumvir capitalis*[4] olur. Ayrıca, miras davalarına bakan centumvir'den (105 kişiden) oluşan mahkemenin bir üyesi olarak görev yapar. Ancak, daha eğitimi tamamlamadan bile iyi bir şair olarak bilinen ve ilk yapıtı olan *Amores*'i

(Aşklar) çok genç yaşında, bu eser basılmadan aydınlara okuyan (*Tristia* 4.10 55vd) Ovidius'un gönlü her zaman şiirden yanadır; bu yüzden toplumsal görevlerini seve seve bir kenara bırakıp, sonunda sadece edebiyat alanına yönelir.

Ailesinin atlı sınıfından ve varlıklı olmasından dolayı, Roma'nın üst düzey kişileriyle, devlet adamları, retorlar, askerler, yüksek memurları ve şairleriyle yakın bir ilişki kurmada gecikmeyen Ovidius, çağdaşı şairlerden Gallus, Propertius ve Tibullus çizgisinde erotik elegia'lar yazmaya başladı. Ünlü retorlar Arellius Fuscus ile Porcius Latro'dan almış olduğu söylev dersleri ve hukuk eğitimi de şiirlerinde çok etkin bir rol oynuyordu. İlk yapıtlarını verdikten sonra, Roma'nın soylu ailelerinden gelen, çoğunu gençliğinde tanıdığı ünlü kişileri etkilediği ve Tibullus gibi ünlü şairleri evinde toplayan zengin devlet adamı, komutan ve söylev ustası, Marcus Valerius Messalla Corvinus gibi ünlülerle kurduğu ilişkileri sağlamlaştırdığı görüldü. Augustus'un sağ kolu olan ve kendisini, şiirlerini bastırmaya teşvik eden Messalla'nın evine ilk gençlik yıllarından başlayarak giderdi. Saray çevresiyle yakınlığı kanıtlanmamış olsa da, son eşinin ünlü Fabius ailesinden geliyor olması ve İmparatorun anne tarafından teyzesi olan Atia Minor'u iyi tanıması sonucu, bu soylu aileye de bir anlamda yakınlığı vardı. Üç kez evlenmişti. İlk karısıyla daha çocuk yaşlarındayken evlenmiş, ikincisiyle de boşanma ya da ölümle sonuçlanan bir evlilik gerçekleştirmiştir (*Amores* 3.13.1). Soylu Fabius'lardan olan üçüncü eşi (*Epistulae ex Ponto*, 1.2.136; ana-babasını yitirmiş, Fabius'ların evinde kalan bir kişi de olabilir) duldu ve Perilla isminde bir kızı vardı. Ovidius'un da önceki evliliklerinin birinden bir kızı bulunuyordu. Son eşinin kendisine gösterdiği sadakatten şiirlerinde hep övgüyle bahsetmiş, onu söylenlerin örnek kadınlarına eş tutmuştur.

Augustus dönemi (İ.Ö. 27-İ.S. 14) şairi olan Ovidius, tek adam yönetiminin benimsetilmesi için girişilen siyasal ve sosyo-kültürel yeniden yapılanma hareketlerinde, dönemin çoğu yazarı kendilerine sunulan ısmarlama konular çerçevesinde, Roma'nın eski ahlaksal ve dinsel erdemlerini yeni rejime uygun tarzda işleyip, insanların zihnine ulusal ülküleri, vatan aşkını, yüce komutanların kazandığı başarıları ekmeye çabalarken, birkaç başka şairle birlikte aşk ve tutku gibi insanın ruh hallerine ilişkin şiirler yazmaya yönelmiştir[5] . Ancak, onun yazdığı şiirleri, zamanının diğer aşk şairlerinden ayıran ve daha tanınır kılan özellik, aşk şiirlerini öğretici bir anlatım biçemiyle sunması ve aşkın el kitabını yazmış olmasındadır.

Ovidius'un yapıtlarını sürgünden önce ve sürgünden sonra yazılanlar olarak incelemek gerekir: İlk yayımlanan yapıtı, kısa aşk şiirlerinden oluşan *Amores*'ti (*Aşklar*). İ.Ö. 20 yılından başlayarak 5 kitapta toplanan ve Corinna adlı bir kadına duyulan aşkı anlatan bu yapıtın ardından, söylence dünyasının ünlü kadınlarının âşıklarına yazdığı şiirsel mektupları içeren *Heroides*'i kaleme aldı. Öğretici yapıtlarından sayılan ve yarı alaylı bir dille yazdığı, kadınların makyajıyla ilgili *De Medicamina Faciei Feminae* (*Kadınların Yüz Makyajı Üzerine*) adlı yapıtı da ilk çalışmaları arasında yerini aldı. Bu yapıtları, aşk sanatı üzerine öğretici kitabı olan *Ars Amatoria* (*Aşk Sanatı*) ve âşıkların derdine deva arayan *Remedia Amores* (*Aşkın Çaresi*) izledi. Daha sonra, heksametron vezniyle 15 kitaplık büyük eseri *Metamorphoses*'i (*Dönüşümler*) yazdı. Yaradılıştan başlayarak, Iulius Caesar'ın ölümü ve tanrılaştılması ile Augustus döneminde iç huzurun sağlanmasına kadarki olayları anlatan bu yapıt, insansal ve tanrısal tutkuların bir araştırması niteliğindedir. Bu arada, Roma takvimiyle ilgili *Fasti* adlı eseri üzerinde çalışırken, İ.S. 8 yılında, sürgün cezasına çarptırıldığını öğrendi. Sürgün, yapıtlarıyla ünlendikten sonra, 50 yaşında ve tam verimli olması gereken bir zamanda çıkageldi. Karar Augustus tarafından alındı; bu karar ne senatoya getirildi ne de mahkemeye; moda deyimle, yargısız infaz edildi. Bu kararın alınmasında rolü olan *Ars Amatoria* adlı yapıtı kütüphanelerden çıkarıldı ve okunması yasaklandı. Bir *relegatus* olarak, yani mallarına ve vatandaşlık haklarına el konmadan[6] , Roma barışının girmediği, ilkel insanların yabanıl geleneklerle yaşam sürdürdüğü, coğrafyasından ötürü kimsenin gelip gitmediği sapa bir memlekete sürgün edildi. *Karadeniz'in sol kıyısı* (Pontus Laevus; Pontus Sinister[7]) dediği ve ilkel havasını, hem yaşayanları hem de genel coğrafyasıyla her zaman korumuş olan Tomis kasabasına.

Sürgün nedeni, şairin ağzından *carmen et error* olarak nitelenir *(Tristia 2..207)*: *şiir ve kabahat. Carmen* olarak adlandırılan birinci neden, ahlaksal yasaları hiçe sayan, aşkın aşk için yaşanmasını öğütleyen, İmparator'un yasaları için değil sanat için yazılmış olan *Ars Amatoria*'dır. Ancak bu yapıt, İ.Ö. 2 ya da 1 yılında yayımlanmıştır. İmparator'un bu yapıtı lanetleyerek halk kütüphanelerinden çıkartıp yasaklaması ise sekiz dokuz yıl sonraya rastlar. Bu nedenle, Ovidius'un sürgün nedenini araştırırken *error* konusu üzerinde daha ayrıntılı durulması gerekir: Ovidius, şiirlerinde zaman zaman kendisinin bilmeden bir hata işlediğini, görülmemesi gereken bir şeyi gördüğünü ve bu hatanın İmparator'da kırgınlık ve dizginlenmez bir öfkeye yol açtığını dile

getirir. Bu hatanın ne olduğu açıkça yazılmaz, daha doğrusu yazılamaz, sadece ima edilir. Şairin işlediği hata, yıllardır gençleri etkisi altına aldığı aşk şiirlerinin içeriğiyle ilgilidir. Bu şiirler, İmparator'un tahtta oluşunun ikinci dönemine rastlar; kendisi o zamana değin Roma'nın benimsediği yeni rejimde iç ve dış siyaseti, sosyal yaşamı, sanat, ahlak ve din yaşamını, yapılanma girişimleriyle rayına oturtmak için çabalamış, hukuk alanında çıkarılan yeni yasalarla aile düzeninin oluşmasına özen göstermiştir. Bu bağlamda evlilik kurumunun düzeni ve sürekliliği için, İ.Ö. 18 yılında *Lex Iulia de maritandis ordinibus* çıkarılmıştır. Yine aynı yılda çıkarılan *Lex Iulia de adulteriis coercendis* ile evlilik dışı ilişkilere ağır cezalar getirilmiştir[8]. Roma İmparatorluğu *Pax Romana (Roma Barışı)* ile toplumsal güven ve huzur ortamına girmişken, Ovidius'un, zinayı teşvik eder görünümdeki *Ars Amatoria* adlı yapıtı, yayımlandıktan yıllar sonra ahlak dışı bir olay olduğu sezilen ve *error* olarak nitelenen durumla karşılaşıldığında, günah keçisi olmuştur.

İ.Ö yaklaşık 8 yılında, Augustus ve Ovidus'un bazı yakınları bir jurnalci ya da herhangi bir gizli düşman tarafından, Ovidius'un adının karıştığı tatsız bir olayın haberini alırlar. Augustus son derece öfkelenir. Bu haber o sırada Elba'da[9] bulunan Ovidius'un edebiyat koruyucusu Cotta Maximus'un da kulağına gider (*Tristia* 2.77-80). O da İmparator kadar öfkelenir (*P*. 2.3.61-64). Ama olayın aslını öğrenince öfkesi yatışır ve Ovidius'a Elba'dan bir mektup yollar; bu mektupta, Augustus'un da öfkesinin yatışması gerektiğini belirtir (*ibid.* 67-68). Bunun üzerine Ovidius Cotta'ya danışmak üzere Elba'ya gider (*ibid.* 85-90); ancak çok geçmeden İmparator tarafından sürgün cezasına çarptırıldığını ve Roma'ya geri dönmesi için hakkında karar çıkarıldığını öğrenir. Ovidius, korkuyla karışık bir utanç ve hayal kırıklığı içindedir. Roma'ya döndüğünde, Augustus tarafından çok ağır bir dille azarlandığı sanılır (*Tristia* 2.133-134). Roma'ya dönüp haberin doğruluğunu öğrendikten ve yakınlarının da kendisi için o sırada hiç bir girişimde bulunamayacağını sezdikten sonra, Ovidius'un yaşamı tam anlamıyla altüst olur ve ruhu derinden yara alır *(P.* 3.3.72*)*. Kendisine göre, tamamen yanlış bir anlaşılma sonucu suçlandığı bu olayda, gözleriyle yanlış bir şeye tanık olmuş ve gizlenmesi gereken bu şeyi bilinçsizce açığa vurmuştur. İş işten geçince bunun bir suç olduğunu kavramıştır. İmparator bu olayın açıklanmaması konusunda kesin bir yargıya vardığından, sürgün nedenini hiç açıklayamamıştır.[10] Ancak, e*rror*'un Augustus'un kişisel bir olayı olduğu (olasılıkla, torunu Iulia'nın adının karıştığı evlilik dışı bir ilişki ve ardından aynı yıl Iulia'nın sürgün

edilmesi[11]) ve burada şairin suçunun gerçekten çok ağır olmadığı, onun *relegatio* ile cezalandırılmasından bellidir.

Sürgün yöresine giderken kaleme aldığı ve dostlarına mektup biçiminde yazdığı şiirleri içeren *Tristia* (*Hüzünler*) adlı yapıtı, sürgün yolculuğundan başlayarak, İ.S. 12 baharına kadar şairin Tomis'te yaşadıklarını ve duyumsadıklarını, zaman zaman da kendi savunusunu kapsar. Özellikle, bu yapıtın ikinci kitabında karşılaştığımız savunma şiiri, konuyla ilgili düşüncelerimize temel oluşturur. Ovidius bu savunularında, ve fırsat buldukça diğer şiirlerinde, yazgısını *Ars Amatoria*'nın belirlediğini ve onu bu yabanıl yörede yaşamaya mahkum ettiğini belirtir. Bu yapıtı, ona göre, yanlış değerlendirilmiş ve Roma'nın erdemli, evli kadınlarını hedef aldığı ileri sürülmüştür; oysa, şair bu kitabını tamamiyle kurtezanlar için yazmayı planlamış, evlilik yasalarına aykırı öğütler kaleme almayı hiç düşünmemiştir. Ancak, sürgündeki mektuplarında zaman zaman yaptığı bu savunmanın amacına ulaşmadığını ve kendisine hâlâ inanılmadığını görünce, bir başka mektubunda, aşk şiirlerinin masumiyetini aşk tanrısı Eros'un ağzından kanıtlamayı bile düşünmüştür. *Epistulae ex Ponto*'nun 3.3 kitabında etkili sözcüklerle resimlediği, bu yabanıl yerde öğretmenini ziyarete gelen aşk tanrısının hayali ile şairin karşılaşması, şairin kendini savunmasının şiirsel açıdan etkileyici örneklerinden biridir.

Ovidius, sürgünün ilk yıllarında, 50. doğum yılının geçtiği *Ibis* adlı çalışmasını kaleme alır ve sürgünde olduğundan dolayı gerçekte söylemek isteyip söyleyemediklerini, taşlamalar biçiminde, hayali bir düşmana saldırarak dile getirir. *Tristia* adlı yapıtından sonra, sürgünün son yıllarına kadar yazdığı mektupları da *Epistulae ex Ponto*'da aktarır. Sürgününün son yıllarına doğru Karadeniz'deki balık ve balıkçılıkla ilgili bir yapıt kaleme alır. Sonra, sürgüne gitmeden önce üzerinde çalıştığı *Fasti* adlı yapıtını yazmaya koyulur. Yılın her bir ayı için yazılmış, 12 kitaptan oluşan bu yapıtta şair, olayların söylencesel kökenlerini vererek, tarihsel olaylardan, dinsel törenlerden ve şenliklerden sözeder. Ancak, Roma takviminin sadece 6 ayını kapsayan bu yapıtı bitiremeden[12], İ.S 17 ya da 18 yılında, Tomis'te ve Tomisliler arasında hüzünle başlayan sürgününe ve zorlu yaşamına veda eder.

Epistulae ex Ponto: Buzlu Tomis'ten gönderilen şiirler.

Çevirisini sunduğumuz, 4 kitaptan oluşan ve İ.S. yaklaşık 12 (ya da 13)-16

yıllarını kapsayan *Epistulae ex Ponto*'da Ovidius, sürgünden kurtulma ümidini hâlâ gönlünde taşıyan, Roma'ya geri dönemese bile yaşamını daha huzurla geçireceği bir başka yere gitmeyi dileyen bir ruh hali sergiler. Bu yapıt, evvelce kaleme aldığı *Tristia*'daki mektuplardan farklı bir anlatım içermez. Tek değişiklik, *Tristia*'da mektupların alıcısının adı verilmezken[13], *Epistulae ex Ponto*'da, mektupların kişilerin adlarına gönderilmesidir. Şair sadece, 4.3 ve 16.'da söz ettiği iki düşmanının ve 3.6.'da, sürgündeki bir insanın kendisine mektup yazmasından hâlâ büyük korku duyan birinin adını vermez.

Epistulae ex Ponto Brutus'a seslendiği bir girişle başlar ve şiirlerinin Roma'da kabul görmesini diler. 1. ve 3. kitapları İ.S. 12-13'te derlenmiş ve birlikte yayımlanmıştır. 4. kitap ise, İ.S. 13-16 yılları arasında derlenmiştir. Şiirlerdeki birtakım imalar, bu tarihlerin aşağı yukarı doğruluğunu kanıtlamaktadır. Ovidius, 4.6.16'da, Augustus'un ölümüne ilişkin dizelerde, 5 yıldır Scythia'da bulunduğunu belirtmektedir. İmparator'un ölüm yılı İ.S. 14'tür (19 Ağustos). Bu yüzden, 4. kitabın İ.S. 14 yılının sonbaharında yazılmış olması gerekir. 4.9.4'te Graecinus'un konsüllüğünden söz edilir ki, bu yıl İ.S. 16'dır. 1. ve 3. kitapların tarihlerinin 12-13 olarak gösterilmesi ise, şairin 2.26'da, kendisinin Tomis'te 4 kış geçirdiğini belirtmesinden çıkarılabilir.

Ex Ponto'nun her bir mektubu, adına yazılan kişiye teker teker yollanmıştır ve kronolojik bir sıra izlemez. Yeterli mektup olunca, bunların biraraya getirilip kitaplaştığı görülmektedir. Ovidius, 3.9.53'te, 1. ve 3. kitapların "*sine ordine*: *sıra takip etmeden*" yazıldığını kendi ağzından dile getirmektedir.

Şairin bu yapıtındaki mektupların ana konusunu, sürgün yeri Tomis'in yabanıllığı, halkının ve komşularının ilkelliği, savaşçıllığı, sürgününü hâlâ içine sindirememesi ve Roma'daki dostlarına yakarısı oluşturur. Mektup sayfalarından yansıyan ve şairin bir türlü ısınamadığı Tomis, adeta kapkara bir gömüttür. Buranın Yunanlılardan sonra diğer kesimini oluşturan ve safkan barbar olan Getalar, deri giysiler giyen, saç sakal uzatan, iyi ata binen, ok ve yayla dolaşan ve ilkel bir yaşam süren insanlardır. Yaşamlarını ticaretle ve hayvancılıkla sürdürürler. Yörenin coğrafyasının olanak tanımaması ve sınırda süregelen savaşlar, tarım yapılmamasında önemli etkenlerdir. Buranın halkı Latinceyi hiç bilmez, genelde bir çeşit kırma Yunanca konuşur. Geta dili ve Sarmatça da konuşulur. Hatta Ovidius bu iki dili de öğrenip Geta dilinde bir şiir bile kaleme aldığını yazmıştır. Şair buranın kıyı bölgesini, yukarıda da söz

ettiğimiz gibi, *Pontus Laevus* ya da *Sinister* olarak adlandırır.

Tomis düz ve ağaçsız bir bölgedir. Suları hastalıklara neden olduğundan içilmez. İklimi son derece soğuktur. Her kış sürekli kar altındadır. Nehir ve deniz aylarca buzla kaplanır; şarap bile buz tutar, parça parça sunulur. Sınırda yer aldığı için, nehrin karşısındaki kabilelerin ve bunların ucu zehirli oklarının saldırısına her zaman açıktır.

Tomis'ten yollanan mektuplarda adına en fazla rastlanan kişilerin çoğunun Ovidius'un yakını olup, bunların bir şekilde İmparatorluk ailesiyle yakın ilişki içinde bulundukları gözlemlenir. Örneğin, 1.2, 3.3, 3.8, ve 4.6. mektupların gönderildiği Paullus Fabius Maximus, orator ve devlet adamıydı. İ.Ö. 11'de konsül olmuştu. Augustus'un yakın bir dostuydu ve eşi Marcia, Augustus'un eşi Livia'yı tanıyordu. Ovidius'un son eşi de Fabius ailesinden geldiği için Marcia ile dosttu. İyi bir söylev ustası olan Maximus, Ovidius için İmparator'a af dileyici bir konuşma yapmayı tasarladığı sıralarda öldü. 4.1, 4,5 ve 15. mektubun gönderildiği Sextus Pompeius ise İ.Ö. 14 yılında konsül olmuştu. Kendisinden saygın bir dille bahsedilen bu kişi, şairin sürgün yerine güvenli olarak ulaşımını sağlamakta etkin olmuştur. Ovidius, onun İmparator ailesinden Germanicus ile dostluğunu bildiğinden, bu durumun kendisine yarar getirmesini amaçlar. 1.6, 2.6, 4.9. mektuplar ise edebiyata düşkün bir devlet adamı olan Graecinus'a yollanmıştır. Ovidius'un bu kişiyle oldukça yakın olduğu gözlemlenir. Graecinus'un kardeşi, L. Pomponius Flaccus ise İ.S. 16 yılında Moesia'da görevli olarak bulunmuş ve Augustus sonrası başa geçen Tiberius ile yakın bir ilişki kurmuştur. Ovidius'un Pomponius kadar yakın olmadığı bu kişiye yazmasının nedeni, onun Tiberius'la olan bu dostluğunun kendisine yarar sağlamasıdır. Ovidius, edebiyat koruyucusu olan ve onun edebiyat çevresinden zamanında epeyce yararlanmış olduğu Marcus Valerius Messalla Corvinus'un iki oğluna da yazar. Bunlardan, M. Valerius Messalla Corvinus (ya da Messalinus)'a, 1.7, 2.2. mektubu yollar. Bu kişi, İ.Ö. 3 yılında konsül olmuştur. Kardeşi M. Aurelius Cotta Maximus'a (Cotta Maximus) ise, 1.5, 9; 2.3, 8; 3.2, 5; 4.16. (41-44) mektupları ithaf eder. Diğerleri, Ovidius'un çok yakın dostları olan kişiler ve yapıtlarının düzeltmeni Brutus'tur.

Ovidius İmparatorluk ailesinden hiç kimseyle çok yakın bir ilişki içinde değildir. Dostlarına yolladığı ve onlardan aldığı mektuplarla bir tanrı gibi gördüğü İmparator ve ailesinden yardım bekler. Augustus İ.S. 14 yılında öldüğünde, Ovidius için Roma'ya dönme umudu yeniden alevlenir. Bu nedenle,

Augustus'un yerine geçen Tiberius ile oğlu Drusus ve evlatlığı Germanicus'a övgüler yağdırır. Yeni İmparator'un yönetimin başına geçişini, soylu kişiliğini, kazandığı başarıları yazdığı şiirlerle idealleştirir.

Şair, karşısında konuşacağı hiç kimse olmadığı için Latincesinin gerilediğinden ve öğrendiği ilkel dillerden giren sözcüklerle bozulduğundan sürekli yakınır bu yapıtında. Ancak, mektuplardaki dili oldukça yalın, ifadeleri açık ve seçiktir. Güzel konuşma teknikleri konusunda iyi bir eğitim aldığının göstergesi olan etkileyici biçemi, sürekli hüzünlü bir tonlamayı bile canlı kılmaktadır. Ayrıca, tüm yapıt boyunca, dileklerini belirtme sırasındaki vurgulamaları, ince alayları, özenli mecaz kullanımları dikkat çekicidir. Sürgün şiirlerindeki ifadeleri birbirine çok benzer olsa da, ve bu konu bütünlük içinde değerlendirildiği zaman yeknesak bir görüntü sergilese de (zaman zaman o da bu yönden kendini eleştirmektedir), her şeye karşın, bir sürgünün genel ruh durumunun ortaya konması, acının, sevincin, sabrın, telaşın ve korkunun, özlemin birbirine karıştığı duyguların yaşatılması, sürgün yerinin ve bu yerin sahiplerinin inceden inceye alaylı bir gözlemle yerilmesi, Roma'nın üstünlüğünün fırsat doğdukça çeşitli biçimlerde vurgulanması, vatan aşkının derinden işlenmesi gibi ayrıntılarda dil açısından şiirlerin birer retorik örneği olduğu belirginlik kazanır.

Epistulae ex Ponto, sürgün mektupları olarak edebi değeri yanında, o dönemde Tomis ve çevresinde yaşayan çeşitli halkların yaşam biçimlerine ilişkin bilgiler vermesi açısından da önemlidir. Bu yapıtta, şairin en çok sözünü ettiği halklar ve yaşadıkları bölgeler şöyledir:

Tomis: Bugün Romanya'nın Köstence (Costantza) şehri olan ve Aşağı Moesia'da yer alan bu yöre, eski bir Miletus kolonisi olup, M. Lucullus tarafından, İ.Ö. 72'de Roma'ya bağlanmıştı. Yöre halkı Yunanlılar ve Getalardan oluşmaktaydı. Karadeniz kıyısında, Danuvius (Tuna) ırmağının ağzının güneyinde yer alıyordu. İlkin İskitler'e, daha sonra da Mithridates'e ve Roma'ya bağlı olarak yaşamış, bağımsız olamamıştı.[14]

Moesia: Bugünkü Bulgaristan ve Yugoslavya'nın bir kısmını içine alan ve bir Trakya halkı olan *Moesi*'den adını alan Roma eyaleti ve askeri bir sınır bölgesidir. İ.S. 2 yılında eyalet olmuştur.

Danuvius (Danubius): Tuna nehrinin, yukarı kısmına bu ad, aşağı kısmına *Hister* adı verilir.

Getae: (Getalar): Herodotos'un (4.92'de) çok zeki bir halk olarak söz ettiği, Aşağı Tuna'nın her iki kıyısında, Karadeniz'e yakın olan bölgede yerleşmiş bir Trakya halkı. *Geticus*: Getalar'a ait, Getik.

Scythes (Scythalar) (çoğ: Scythae) (Scythialılar, İskitler): Karadeniz'in ve Hazar denizinin (Caspium mare) kuzeyindeki halkları da içine alan göçebe halklar. Ovidius'un döneminde, Trakya'nın kuzeyinden, Rusya'nın güneyi ve Hazar denizine kadar olan bölgede yaşayanlara bu ad veriliyordu. Bu halklar Getae ve Sarmatları da içeriyordu. Bunlar, yaşam biçimleri ve döğüş yöntemleriyle birbirine benzer halklardı. *Scythia*: Bu halkın yaşadığı bölgenin adı.

Sarmata: (çoğ: Sarmatae) (Sarmatlar): Göçebe bir Hint-Avrupa halkı olan Sarmatlar, Scythialılara yaşam biçimi olarak çok benzerler ve benzer bir dil kullanırlardı. Aşağı Tuna havzasında yerleşik olduklarına ilişkin görüşler vardır. *Sarmatia*: Bu halkın yaşadığı bölge.

Epistulae ex Ponto'nun elyazmaları ise şöyle sıralanabilir: Yalnızca 4.9, 101-108, 127-133; 4.12, 15-19, 41-44. bölümlerin yer aldığı, 6. yüzyıla ait bir el yazması (G) başta olmak üzere, 9. yüzyıla ait, Hamburg'da bulunan ve sadece 1-3.2.67'nin (1.3 dışında) yer aldığı (A) elyazması, 12. yüzyıla ait Münih'te bulunan (B) elyazması ve yine bu yüzyıla ait, bu kentte bulunan bir başka elyazması (C), I. Gruptaki elyazmaları olarak bir başlık altında toplanırlar. II. Gruptaki elyazmaları ise, 13. yüzyıla ait, Eton'da bulunan (E) el yazması, yine aynı yüzyıla ait, Holkham House'da bulunan (H) el yazması ve 15. yüzyıla ait Bodleian'daki (O) elyazmasıdır.

Bu çeviride, Ovid, *Tristia - Epistulae ex Ponto*, (çev.: A.L. Wheeler), Londra, 1965, (Loeb)'teki Latince metin temel alınmıştır; Loeb'deki metin ise, R. Ehwahld, Leipzig, 1884 (Teubnertext)'de seçilen Latince metne dayandırılmıştır. Ayrıca, P. Green, Ovid, *The Poems of Exile*, Londra, 1994 (Penguin Classics) künyeli çalışmadaki yorumlardan yararlanılmıştır.

KAYNAKÇA

Duff, J. W., *A Literary History of Rome*, Vol.1, Londra, 1953.

Green, P., *Classical Bearings-Interpreting Ancient History and Culture*, GMR, 1989.

Highet, G., *Poets in a Landscape*, Londra, 1957.

Millar, F., "Ovid the Domus Augusta: Rome Seen From Tomoi", The Journal of Roman Studies, Vol. 83, 1993.

Mommsen, T., *The Provinces of the Roman Empire*, Vol.1,2, ABD, 1996.

Ovid, *The Erotic poems*, (çev.: P. Green), Londra, 1982.

Ovid, *Tristia - Epistulae ex Ponto*, (tr. A.L. Wheeler), Londra, 1965, (Loeb).

P. Green, *Ovid*, *The Poems of Exile*, Londra, 1994 (Penguin Classics).

White, P., Promised Verse- Poets in the Society of Augustan Rome, ABD, 1993.

Wilkinson, L.P., *Ovid Surveyed*, Cambridge, 1962.

Epustulae ex Ponto

1. KİTAP

1

Naso, Tomis kasabasının artık yeni olmayan bu sakini,
yolluyor sana bu eserini Getik kıyılarından.
Boş zamanın olursa, Brutus,
yabancı diyarlardan yolladığım şiirlerimi dostça kabul et
ve dilediğin yerde sakla, yeter ki sakla.
Bunlar genel kitaplığa girme cesareti gösteremez,
kapamasın diye yazarı onlara bu yolu.
Ah! kaç kez dedim: "Emin olun, hiç bayağı bir şey
öğretemezsiniz,
Gidin, namuslu dizelere açıktır o tür yerler!"
Gördüğün gibi, bu dizeler belki oraya yanaşamaz ama,
kendi aile ocağında yaşamasını daha güvenli sayarlar kişinin.
Hiç kimseyi incitmeden bu dizeleri nereye toplayabileceğini
mi soruyorsun?
Bir zamanlar *Aşk Sanatı*'nın durduğu yerde boş bir yer
bulabilirsin kendine.
Belki sorarsın daha mürekkebi kurumamışken niye kalkıp
geliyor bu dizeler diye,
Kabul et, ne olursa olsun, yeter ki aşk olmasın.
Dokunaklı bir adı olmasa bile bu eserimin

evvelce yolladığım şiirlerdeki hüznü duyacaksın burada da.
Konu aynı, başlık farklı, bir de ele verecek adını gizlemeden
kendisine yolladığım kişiyi bu mektuplarım.
Siz bunu istemezsiniz ama önleyemezsiniz de,
geliyor işte, lütufkâr Esin Perim, siz gönülsüzlere.
Ne olursa olsun, ekleyin yazılarıma. Hiçbir şey engel olmaz
bir sürgünün oğullarının bu kentten yararlanmasına
eğer yasaları koruyup gözetirlerse, korkacak bir şey yok.
Antonius'un yazıları okunup duruyor hâlâ,
Okumuş Brutus da buluyor mektupları elinin altında hazırca.
Deli değilim bunca büyük adla kendimi kıyaslayacak kadar
ama düşmanca silahlar taşımadım tanrılara yine de.
Kitaplarımdan hiçbiri yoksun bırakmaz onurdan
Caesar soyundan gelen birini, ihtiyaç duymasa da kendisi.
Hakkımda şüphen varsa eğer, tanrıların övgüsüne izin ver,
ve adımı çıkarıp şiirimi kabul et.
Savaşta yarar sağlar derler, barışçıl bir zeytin dalı,
sağlayacak mı bakalım bana da bir yarar
adımın 'Barış yazarı' olması?
Aeneas'ın boynu babasına eğildiğinde,
alevlerin bile bu yiğide yol açtığı söylenir:
Öyleyse, bir kitap Aeneas'ın soyundan birini taşıyorsa,
bütün yollar açılmaz mı ona?

O sadece Aeneas'ın babasıydı, bu ise vatanın babası,
Elinde çınlayan Pharos çıngırağını sallayanı,
kolundan tutup eşiğinden atacak kadar
küstah biri olabilir mi acaba?
Tanrıların Anasının huzurunda kıvrık boynuzuyla nağmeler
atarken flütçü,
kim ona birazcık para vermekten kaçınır ki?
Böyle şeyler olmaz, biliriz, Diana'nın hükümranlığında;
ama yok sayılmaz kahininin yine de yaşayacak kadar parası.
Tanrıların ilahi güçleri ruhlarımızı heyecanlandırır,
ayıp olmaz o zaman böylesi saflıkla para kazanmak.
Bak, ne bir çıngırak ne de Frigya flütünün delikleri,
ben kendim taşıyorum Iulus soyunun kutsal adını.
Kehanette bulunuyor ve uyarıyorum. Kutsal şeyler taşıyan
birine yer açın!
Ben değil, yüce bir tanrı talep ediyor bunu.
İmparatorun gazabını ya hakettiğimden ya da hissettiğimden,
şahsına tapmadığımı sanma sakın.
Ben görmüştüm itiraf ettiğini birinin
keten giysili Isis'in kutsallığını bozduğunu,
ve onun tapınağının önünde oturduğunu.
Bu ışıktan yoksun kalan benzer suçtan başka biri
haykırıyordu yol ortasında hakkettiği cezasını.

Keyif alır Göktekiler böyle tellallar olmasından,
bir tanıkla doğrulatmak için güçlerinin neye yettiğini.
Çok kez cezaları azaltır, kaptıkları ışığı geri verirler,
işlenen günaha kalpten tövbe edildiğini gördüklerinde.
Tövbe ediyorum, ah! zavallı bir adama biraz inanırsan eğer,
tövbe ediyorum ve yaptığımdan işkence çekiyorum.
Sürgün acı verse de bana, işlediğim suç daha fazla acıtıyor;
hafif kalır ceza çekmek onu haketmek yanında.
Beni tanrılar, dahası, tanrılardan daha seçkin olan O, affetse de,
cezadan kurtulamam, suçum sonsuza dek sürüp gider.
Sürgünlüğüm en azından ölüm geldiğinde son bulur,
ne var ki ölüm bile günahımı yok edemez.
Öyleyse, bunda şaşılacak bir şey yok,
bitkinlikten eriyip tükenmiş kalbim
çözülüp akıyorsa eğer, karın su olup erimesi gibi,
yeniyor, kemirici bir kurdun delik açtığı bir gemi gibi,
tuzlu denizin dağlık burunları dalgalarla oyması gibi,
çürüyor, kabuk kabuk pasla dolan demir gibi,
güvenin dişiyle tırtıklayıp bitirdiği bir kitap gibi,
kederimin bir türlü bitip tükenmeyen
ısırışlarını duyumsuyor kalbim.
Ben ölmeden de bırakmayacak ruhumu bu didiklemeler,
acı çeken insan, acının kendisinden daha çabuk tükenir.

Her şeyleri biz olan göktekiler bana inanacak olursa,
belki küçücük bir yardımı haketmiş olurum da,
yerimi değiştirebilirim Scythia yayının olmadığı bir bölgeye.
Bundan daha fazla dua edersem kalın dudaklı biri olup
çıkacağım.

2

Maximus, bu kadar görkemli bir adın içini dolduran
ve atalarından gelen soyluluğu ruhunun soyluluğuyla iki kat
arttıran sen,
doğabilesin diye, bütün Fabius'ları yok etmedi o tek gün
üçyüzü birden ölmüş olsa bile;
belki sorarsın kim yolluyor bu mektubu diye,
ve emin olmak istersin seninle konuşanın kim olduğundan.
İşte o benim, ne yapayım? Korkuyorum adımı okuyunca
kaşını çatıp
geri kalanı düşmanca bir ruhla okursun diye.
Emin ol, benim yazdığımı itiraf etmeyi göze alacağım,
..... *(metinde boşluk var)*
Ağır bir cezaya layık olduğumu kabullendim, daha ağırına
dayanamam.
Düşmanların ortasında, tehlikelerin arasında yaşıyorum,
vatanımla birlikte barış da benden alınmış gibi,
ölüm sebebini çift kat arttırmak için vahşi yaralar açıp

her çeşit iğneyi yılan zehiriyle sıvıyor düşmanlar.
Silahlarla donanmış atlı dolanıyor ürkmüş surların etrafında
çitle çevrili koyunların etrafında gezinen bir kurt misali:
Bir kez gerildi mi at kılından ipi hafif yayın,
çözülmeyen bağlarıyla öylece kalakalır.
Damlar kesif bir hal alır üstlerine saplanan oklarla
sanki bir örtü altında gizlenmiş gibi,
giriş kapısı güç bela geri püskürtür onları sağlam sürgüsüyle.
Ne bir yaprağın ne de bir ağacın koruduğu
bir yerin manzarasını da ekle buna,
ve yavan bir kışı art arda başka kışların izlediğini.
Soğukla, oklarla ve kendi kaderimle boğuşan beni,
dördüncü bir kış tüketiyor burada.
Gözyaşlarım sel olup akıyor,
bir uyuşukluk onlara engel olmadıkça,
ve ölümü andıran bir cansızlık kaplıyor yüreğimi.
Ey mutlu Niobe, bunca ölü gördüğü halde,
nasıl hissizleşti talihsizliği yüzünden bir kayaya dönüşünce!
Ya siz mutlu ablalar, kardeşinize feryat ederken
bir kavak taze biten kabuğuyla nasıl kapladı ağızlarınızı!
Benim işte, hiçbir oduna dönüşmeyen tek kişi,
benim işte, boş yere bir taş olmayı dileyen tek kişi.
Gözümün önüne Medusa'nın kendisi gelseydi,

Medusa bile gücünü yitirirdi.
Keskin duyuşumu yitirmeyecek şekilde yaşıyorum,
uzun sürdükçe cezam da gitgide daha ağırlaşıyor.
Böylece Tityus'un bitmeyen ciğeri hep yenilendiğinden
hiç tükenmiyor, sürekli aynı acıyı yaşayabilsin diye.
Ama dinlendiğimde ve kederlerin genel ilacı olan uyku
yanıma geldiğinde,
sanırım alışılmış ıstıraplardan yoksun gece de geliyor
beraberinde.
Rüyalarım beni korkutuyor belaların gerçeğini öykünerek,
ve duyularım aldığım yaranın farkına varıyor.
Ya Sarmatialıların oklarından kaçarken görüyorum kendimi,
ya da esirlerin ellerini vahşi zincirlere uzatırken.
Daha iyi bir rüya şekliyle aldatıldığımda ise,
vatanımın terk edilmiş damlarını seyrediyorum;
kah saygı duyduğum sizlerle, dostlarım,
kah sevgili eşimle konuşuyorum uzun uzun.
Hem kısa hem de sahte bir keyif duyduğumda böyle,
bu iyi rüyadan kalan anı durumumu daha da berbatlaştırıyor.
Bu nedenle ister gündüz bu zavallı varlığa baksın,
ister gece kırağı düşmüş kühaylanlarını koştursun,
benim kalbim bitmek bilmez dertleriyle eriyip gidiyor,
ateşle yaklaşınca yeni bir mumun eriyip gitmesi gibi.

Çok kez ölümü diliyorum ama çok kez de savuşturuyorum onu,
kemiklerimi Sarmatialıların toprağı örtmesin diye.
Nasıl bir merhameti olduğu aklıma geldiğinde, Augustus'un,
kazazedelere sakin bir kıyı verilebilir, inanıyorum.
Kaderimin ne kadar inatçı olduğunu gördüğümde, paramparça
oluyorum,
azıcık kalan ümidim de büyük korkuya boyun eğip kayboluyor.
Ama daha fazlasını ne ümit ediyorum ne de diliyorum,
yerimi değiştirip kötülükten kurtulabilmekten başka.
Ya bu, ya hiçbir şey; benim için nüfuzunu ölçülü olarak
kullanabilirsin,
saygınlığına halel getirmeyecek biçimde.
Üstlen, Maximus, Roma dilinin zerafetini
zor bir davanın şefkatli koruyuculuğunu.
Kötü bir dava, kabul ediyorum,
ama senin konuşmanla iyi olacak,
sadece birkaç laf et zavallı bir sürgün lehine yeter.
Çünkü tanrı her şeyi bilse de, İmparator bilmiyor,
bu ücra yerin koşullarının ne olduğunu;
O İlahın zihni tümüyle devlet için yeni girişimlerle meşgul.
Bu dert çok küçük bir şey onun tanrısal yüreğine.
Araştıracak vakti yok, nerdeyse komşusu Getalar'ın bile
tanımadığı

Tomislilerin ne tarafta oturduğunu;
ya da Sauramatlar ne yapar, ne yapar haşin Iazyges,
ya da Orestes'in tanrıçasının gözettiği
Tauri'nin verimli arazisini, ya da başka ulusları,
kışın soğuğuyla donduğunda Hister
nehir boyunca hızlı giden atların sırtında esen sert rüzgârı.
Buradaki halkın büyük bir kısmı ne seni tanır, ey görkemli
Roma,
ne de Ausonialı askerin silahlarından korkar.
Onlara cesaret verir yayları ve dolu sadakları
ve upuzun yürüyüşlere elverişli atları,
ve nasıl katlanacaklarını bilmeleri uzun süre susuzluğa ve açlığa
ve de nasıl susuz bırakılacağını peşlerine düşen düşmanın.
Tanımış olsaydı yeterince bu toprakları,
merhametli bir adamın öfkesi beni böyle bir yere yollamazdı.
Ne benim ne de herhangi bir Romalının,
en azından yaşamımı ona borçlu olan benim,
düşman tarafından esir alınmasına sevinmezdi.
Başını hafifçe sallayıp beni öldürebilirdi, ama yapmadı.
Hiç gerek yok ölümüme neden olacak bir Trakya yerlisine.
Ama, ölümümü gerektiren bir şey bulmadı ki yaptığımda,
evvelce olduğundan daha az saldırgan olabilir bana.
O zaman da hiçbir şey yapmamıştı,

ben onu bir şey yapmaya zorlamadıkça:
Öfkesi layık olduğumdan bile daha hafifti nerdeyse.
Öyleyse, aralarında en adaletlisi imparatorumuz olan tanrılar,
besleyici toprağa Caesar'dan daha büyük bir şey
doğurtmasınlar,
uzun zamandır Caesar'ın egemenliğindeydi ülkemiz,
öyle de yaşayıp gitsin,
ve onun soyunun aracılığıyla gelecek kuşaklara emanet edilsin.
Ama hakim benim de hissettiğim kadar sakin olduğunda
gözyaşlarım yüzü suyu hürmetine sen de ağzını aç.
Mutlu olayım diye istemiyorum bunu,
mutsuzken güvenlikte olayım,
ve sürgünlüğüm zalim düşmandan uzakta olsun diye istiyorum,
halihazırda bulunan ilahların bana sundukları yaşamımı
kılıcını çekmiş pis bir Geta benden almasın diye istiyorum:
Kısaca, ölürsem daha huzurlu bir memlekette gömüleyim,
kemiklerim Scytia toprağıyla ezilmesin istiyorum,
kuşkusuz bir sürgünün hakettiği gibi rezilce gömülen küllerim
Bistonialı bir atın toynaklarıyla çiğnenmesin diye istiyorum,
ve ölümden sonra eğer bir duygu varsa yaşayan,
Sarmatialı bir hayalet ruhumu ürkütmesin diye istiyorum.
Caesar'ın ruhunu heyecanlandırabilir bu duydukların,
Maximus,

eğer ilkin seninkini heyecanlandırmışsa.
Yalvarırım, sesin benim için Augustus'un kulaklarını
yumuşatsın ki
korkudan titreyen davalılara hep yardımcı olsun,
ve her zamanki tatlılığıyla usta dilinin
tanrılarla bir tuttuğumuz o kahramanın yüreğini sana çevirsin.
Bir Theromedon'a ya da merhametsiz bir Atreus'a
hitap etmeyeceksin
ya da insanı atlarına yem yapan o adama,
cezalar verirken yavaş, ödüller verirken çabuk olan bir lidere
sesleneceksin
zalimliğe her zorlandığında acı çeken,
yendiklerini esirgeyebilmek için hep yenen,
iç savaşı ebedi bir sürgüyle kapatan,
birçoğunu ceza korkusuyla, birkaçını ise cezayla denetim
altına alan,
nadiren ve eli varmadan yıldırımlar savuran bir lidere.
Öyleyse bu kadar merhametli kulaklara
bir söylev ustası olarak gönderildiğinde,
sürgün yerimin vatanıma daha yakın olmasını dile.
Sana hizmette kusur etmeyen kişi benim,
şölen masan konukların arasında hep görürdü beni;
Hymnaus'u senin evlilik meşalelerine götüren kişi benim,

bu hayırlı birlikteliğinize layık şiirler terennüm eden,
efendisini incitenler dışındaki kitaplarımı
hatırlıyorum da, hep övgüyle yücelttiğin kişi benim,
zaman zaman kendisine okuduğun yazılarına hayranlık duyan
kişi de benim:
O kişi benim, kendisine evinizden bir gelin sunulan:
Çocukluğundan beri Marcia onu sevip saydı
onu dostları arasına yerleştirdi,
önceleri de Caesar'ın teyzesi kendi kızları arasında saydı onu;
çünkü onların düşüncesinde onaylanan bir kadın namusluydu.
Ününden daha iyi olan Claudia bile onlar tarafından
övülseydi eğer,
tanrısal bir yardıma hiç gereksinim duymazdı.
Ben de geçmişteki yıllarımı lekesiz yaşadım;
yaşamımın en yakın dönemi ise sessizlik içinde geçmek
zorunda kaldı.
Ama kendimden söz etmeyeyim, eşim sizin soyunuzdan
nasıl olsa:
Sadakatsiz davranıp bu kadını görmemezlikten gelemezsin.
Size sığındı, sunaklarınızı kucaklıyor
–haklı olarak herkes kendisinin taptığı tanrılara gelir–
ağlayarak diliyor, senin dualarınla Caesar'ın yumuşamasını,
kocasının mezarının kendisine daha yakın olmasını.

3

Dostun Naso yolluyor bu selamı sana, Rufinus,
zavallı bir adam, birinin dostu olabilirse eğer.
Geçenlerde sıkıntılı yüreğime verdiğin teselli
kötü yazgıma bir yardım, bir umut getirdi.
Poeas'ın yiğidinin, Machaon'un sanatıyla,
yarasını hafifletip iyileştirmesi gibi,
ben de böyle ruhumu yerlere serip
daha sert bir darbeyle yara alınca,
senin tavsiyen doğrultusunda daha güçlü olmaya başladım,
tam iflas etmek üzereyken senin sözlerinde hayat buldum,
içine şarap dökülünce nabzın yeniden atması gibi.
Ama kalbimi sözlerinle tedavi edecek kadar
belagatin büyük bir güç sergilemedi.
Dertlerimin girdabından çoğunu çekip alsan bile
üstesinden geldiğin acılar kadarı geriye kalacak.
Belki de yaramın izi uzun bir süre sonra kaybolur;
Kanlı yaralar ise el bastıkça titrer.
Hasta her zaman doktor sayesinde sağlığına kavuşmaz:
Bazen hastalık tedavi edici sanattan daha güçlüdür.
Görüyorsun nasıl hassas ciğerimden gelen kan
bildiği yoldan Styx'in sularına akıyor.
Bırak, Epidauruslu kendisi getirsin kutsal otlarını,

kalp yarasını hiçbir ilaç tedavi edemez.
Tıp sanatı sakatlayan gut hastalığını yok etmeyi bilmez,
korkunç damla hastalığına da yardımcı olamaz.
Üzüntüyü de ara sıra iyileştiren hiçbir sanat yoktur–
olsa bile, iyileşmesi için uzun bir zaman dindirilmesi gerekir.
Öğütlerin serilip yatan ruhumu güçlendirdiğinde,
ve yüreğinden yolladığın silahları takındığımda,
her düşünceden daha güçlü olan vatanıma duyduğum aşk
yazılarının yarattığı o eseri bir kez daha çözüp açtı.
Buna ister sadık de, ister kadınsı de,
yumuşak, zavallı bir kalbim var, itiraf ediyorum.
Ithacalı'nın hikmetinden sual olunmaz, ama o yine de
vatan ocağından yükselen dumanı görebilmeyi diler.
Vatan herkesi nasıl tatlı bir büyüyle çeker kendine
kendisini unutmalarına da izin vermez.
Roma'dan daha iyisi var mı? Ya Scythia soğuğundan
daha kötüsü?
Yine de oradan buraya kaçar yabancısı.
Pandion'un kızı kapalı kafesinde rahat olsa bile,
ormanlarına geri dönmek için çile çeker.
Boğalar alıştıkları çayırları ararlar,
arslanlar –vahşilikleri onlara engel olmaz– inlerini ararlar.
Buna rağmen sen ümitlisin sürgünün yarattığı sızıların

pansumanlarınla yüreğimden çekilip gideceğine.
Bana kendinizi bu kadar sevdirmeyin ki
sizden yoksun kalmak daha az acı verebilsin.
Ama, sanırım, doğduğum topraklardan ayrı düşsem bile
insanların yaşadığı bir yerde bulunmak bir şans yine de.
Dünyanın bir ucunda terk edilmiş bir halde
kumların üstünde yatıyorum,
hiç kalkmayan kar altında gömülü toprağın olduğu yerde.
Burada hiçbir tarla meyva vermez, tatlı üzümler yetiştirmez,
kıyıdaki söğütler, dağdaki meşeler yeşillenmez.
Denizin de karadan kalır yeri yok,
sular her zaman fırtınaların gazabıyla
güneşten yoksun kabarır durur.
Nereye baksan ekilip biçilmemiş geniş ovalar
hiç kimsenin talep etmeyeceği araziler uzanır.
Dört bir yanda dehşetengiz düşman hazır bekler,
her iki yanımızda, burnumuzun dibinde hissettiğim
korkusuyla.
Bir yanda Bistonialıların mızraklarını hissetmeye hazırım,
diğer yanda Sarmatialıların eliyle yollanmış küçük oklarını.
Şimdi git ve belalara sağlam yürekleriyle dayanan
atalarımızdan örnekler getir bana
ve eve dönme teklifinden yararlanmayan

yüce ruhlu Rutilus'un ezici gücüne hayran ol.
Ne Pontus ne de başka bir düşman ülke, Smyrna bastı o
adamı bağrına
hiçbir yer yok neredeyse Smyrna kadar arzu edilsin.
Sinoplu Kynik doğduğu kentten uzak olmaktan kederlenmedi,
çünkü evini Attica topraklarında seçmişti.
Silahlarıyla Persia'nın silahlarını alaşağı eden Niocles'in oğlu,
ilk sürgününü Argos kentinde yaşadı.
Vatanından sürülen Aristides ise Ispartaya kaçtı,
bu iki kentten hangisinin ilk olduğu şüphe götürürdü.
Patroclus gençken bir adamı öldürünce Opus'u terk etti
Thessalia topraklarında Achilles'e konuk oldu.
Haemonia'dan, Pirene'nin kaynağına çekilip gitti,
onun egemenliğindeki kutsal gemi Colchis'in sularını aştı.
Agenor'un oğlu Cadmus ise Sidon surlarını bıraktı,
daha iyi bir yerde duvarlar örmek için.
Tydeus, Adrastus'a geldi Calydon'dan sürgün edilip
ve Teucer, Venus'un aşık olduğu toprağa sığındı.
Roma soyunun bu atalarıyla niye ilgileniyorum ki
onlar arasında sürgünler için en uzak toprak Tibur'du?
Hepsini tek tek saymasam bile, hiçbirine hiçbir çağda
vatanlarından bu kadar uzak ve korkunç bir yer nasip olmadı.
Bırak bilgeliğin affetsin kederli birini;

senin söylediklerinle karşılaştırılırsa
onun yaptığı çok değil.
Ama yine de, reddetmiyorum, yaralarım iyileşecekse,
senin öğütlerinle iyileşecektir.
Ama, korkarım, boşuna beni korumak için sıkıntı çekiyorsun,
ve, korkarım, sunduğun yardımla,
kendini iyileştiremeyecek bu ümitsiz hasta.
Büyük bir bilgeliğim olduğundan değil, ama,
kendimi bir doktordan daha iyi tanıdığımdan böyle
konuşuyorum.
Her şeye rağmen iyi niyetin
bana büyük bir ödül oldu ve çok hoşuma gitti.

4

Artık benim için kötü olan bu çağ
saçlarıma beyazlar serpmekte
artık yaşlılık çizgileri yüzümü kırıştırmakta,
artık titrek bedenimdeki dinçlik ve güç yitmekte,
yardım etmiyor artık gençliğin cilvesinden zevk alan organlar.
Bir an beni görecek olsan ilk bakışta tanıyamazsın,
yaşamın verdiği yıkım bu kadar büyük oldu.
Bunu yılların yaptığını kabul ediyorum,
ama bir başka neden de var
ruhsal endişe ve sürekli eziyet.

Olur da uzun yıllar geçip biri talihsizliklerimi dağıtırsa,
inan bana Publius Nestor'dan daha yaşlı olacağım.
Görüyorsun bak nasıl çetin arazilerde çift sürme
paramparça ediyor
öküzlerin güçlü bedenlerini –öküzden daha güçlüsü var mı ki?–
Bu bölge hiçbir zaman boş tarlayı nadasa bırakmaz
sürekli üretimle yorgun toprak yaşlanır gider.
Yarış meydanında yapılan her müsabakaya
girse atın biri, ölür istisnasız.
Kader çok güçlü olsa da, bu gemi suda seyredecek
kuruyup da berrak sulardan hiç yoksun kalmayacak.
Ben de zayıf düştüm art arda gelen koskoca ıstıraplardan,
zamanım gelmeden yaşlı biri olmaya zorlanıyorum.
Serbestlik bedeni besler, ruh da beslenir bununla,
aşırı eziyet ise bozar her ikisini de.
Aeson'un oğlu nasıl bir övgü alıyor bak
bu bölgeye geldiği için, gelecek kuşaklardan.
Ama onun çektiği eziyet benimkinden daha hafif, daha az,
yüce isimler gerçeği gizlemiyorlarsa eğer.
Pelias tarafından gönderilince
neredeyse Thessalia'nın sınırı kadar ürkütücü olan
Pontus'a doğru yola çıkmıştı,
Caesar'ın, güneş doğarken de batarken de

toprağı titrettiği öfkesi beni yıktı.
Haemonia kötü kehanetli Pontus'a Roma'dan daha yakındı,
üstelik benden daha kısa bir yolculuk yapmıştı.
Akha topraklarının öncü yoldaşları da vardı yanında:
Ama ben sürgüne giderken herkesi terk ettim.
Çürük bir ağaç kabuğuyla koca denizler aştım,
Aeson'un oğlunu taşıyan tekne ise sağlam bir gemi idi.
Ne Tiphys diye bir dümenci ne de Agenor'un oğlu benimleydi,
hangi yollardan kaçınayım, hangilerini izleyeyim bana öğretsin.
Onun yaşamını Pallas güvence altına almıştı ve de kraliçe Iuno:
Oysa benim yaşamımı hiçbir ilah korumadı.
Ona Cupido'nun sinsi oyunları yardım etmişti;
Ah, Aşk, keşke bunları benden öğrenmemiş olsaydı.
O evine döndü, bense bu topraklarda öleceğim,
ısrarcı olursa, yaraladığım tanrının ağır öfkesi.
Sadakat timsali eşimin işi benimkinden de zor,
Aeson'un oğlunun dayandığından da.
Kentimi terk ederken genç bıraktığım sen bile,
eminim, benim talihsizliklerimle yaşlanıp gittin.
Ah, tanrılar lütfetseler de seni şöyle bir görsem,
rengi değişmiş saçlarına küçücük buseler kondurabilsem,
narin bedenini kollarımla sarıp
"beni düşünmek seni yedi bitirdi", diyebilsem,

ağlaşarak karşılıklı, çektiğim ıstırapları sana anlatabilsem,
hayalini bile kuramayacağım bir muhabbet içinde olabilsem,
ve Caesar'a yakışır eşimle birlikte,
gerçek tanrılar olan Caesar'lara, minnetarlık dolu elimle
makbul olan buğuları sunabilsem!
Ah, keşke Memnon'un annesi, Liderimiz yumuşadığında,
gül dudaklarıyla bir an önce şu günü bir yaratsa!

5

Bir zamanlar dostların arasında yeri en sonda olmayan O, Naso,
senden yazdıklarını okumanı istiyor, Maximus.
Bunlarda benim yeteneğimi aramaktan vazgeç,
sürgünlüğümden bihabermişsin gibi görünüp de.
Gör bak nasıl çürütüyor durgunluk tembel bedenimi,
hareket etmedikçe sular nasıl bulanıklaşırsa öyle.
Bende eğer bir şiir yazma yeteneği var idiyse,
bozuldu ve bu elverişsiz durum sonucunda azaldı.
Okuduğun bu mektubu da, bana azıcık inanıyorsan, Maximus,
istemeye istemeye zorlayıp elimi güç bela yazdım.
Bu tür sıkıntılara garkolan ruhta zevk mi kalır,
Musa gelmez çağrıldığında bile kalın kapılara.
Yine de görüyorsun güreşiyorum dizeler türeteceğim diye;
ama kaderimden daha yumuşak olmuyor onlar.
Dönüp yeniden okuduğumda, yazdıklarımdan utanıyorum,

çünkü bunu yazan kişiye, yani bana göre de
düzeltilmesi gereken pek çok şey görüyorum.
Ama yine de düzeltmiyorum. Bu yazmaktan daha da
belalı bir iş,
hastalıklı zihnimin de artık zorlu bir şeye katlanacak
mecali yok.
Ne dersin, kullanmaya başlayayım mı daha yakıcı dizeler,
tek tek kelimeleri yargılayan bir sesin hükmü altına sokup da?
Kaderim bana bu kadarcık az eziyet verir mi,
Lixus, Hebrus'a akmadıkça,
Athos, Alplere yapraklar eklemedikçe?
Onmaz bir yara alan ruhu esirgemek gerekir.
Öküzler de çeker yükten yaralı boyunlarını.
Ama sanırım ödül hazır, eziyet için çok haklı bir gerekçe,
toprak da tohumlarını kat kat faizle vermez mi, zaten?
Şimdiye değin zamanın bana bir yararı dokunmadı,
hepsini tek tek saysan bile,
bari zarar da vermemiş olsaydı!
Öyleyse niçin yazıyorum diye şaşıyorsun? Ben de şaşıyorum,
ve seninle birlikte soruyorum ben de
bundan ne medet umuyorum diye.
Yoksa halk haklı mı, şairlerin sağlıklı olduğunu reddederken,
bu deyişin en iyi örneği ben değil miyim,

ben ki kaç kez aldatıldım çorak tarlam tarafından
yine de beni mahveden toprağa tohumunu ekmede ısrar
etmedim mi?
Kuşkusuz her insan kendine ait işlere tutkuyla bağlıdır,
alıştığı sanata zaman ayırmaktan keyif alır.
Yaralı gladyatör döğüşü bıraktığına yemin etmiştir ama
eski yarasını unutup silahlarını kuşanır.
Kazazede, denizin dalgalarıyla bir alâkası olmadığını söyler,
yine de demin yüzdüğü suya kürekleri indirir.
Ben de öyle tutarlı biçimde yararlı bir çalışma sergilemiyorum,
ve önceleri tapmak istemediğim tanrıçalara dönüyorum.
Daha iyi ne yapabilirim? Boş vaktini miskince geçirecek
bir kişi değilim.
Durağanlık benim için ölüm demek.
Sabaha kadar aşırı şarap içip canlılığımı yitirmek bana
zevk vermiyor,
füsunkâr zarlar kararsız ellerimi büyülemiyor.
Bedenimin talep ettiği saatleri uykuya vermiş olduğumda,
gözlerim açık nasıl da uzun zamanlar geçiriyorum?
Vatanımın adetlerini unutup
Sarmatların yayı nasıl gerdiklerini mi öğreneyim yoksa,
ve bu ülkenin marifetleriyle mi büyüleneyim?
Bu çalışma bile gücümü kazanmama engel oluyor,

zihnim daha sağlam cılız bedenimden.
Ne yapacağımı sahiden merak ettiğimde,
hiçbir işe yaramayan bu sanattan
daha yararlı başka şey olmadığını görüyorum.
Bu sanattan başıma gelen felaketi unutmaya çabalıyorum.
Toprağım bu ürünü bana geri verse, o hasat yeter de artar bana.
Seni ise, seni, şöhret dürtüklesin ki şiirlerin okununca
beğenilsin
uyanık geçirin gecelerinizi Esin perilerinizle.
Kolayca geleni toparlamak bize yeter,
aşırı hevesli bir çalışma için bir nedenim yok benim.
Neden ben şiirlerimi sıkıntı içine girerek incelteyim?
Onları Getaların beğenmeyeceğinden mi korkacağım?
Belki cüretkâr davranıyorum, ama, gurur da duyuyorum
çünkü Hister'in de benden daha büyük yeteneği yok.
Yaşamak zorunda kaldığım bu memlekette,
uygarlaşmamış Getalar arasında bir şair olmak yeter de
artar bana.
Dünyanın bu karşı yakasına ünüm ulaşacak da ne olacak?
Bana şans veren o yer, Roma olsun.
Benim şanssız esin perim ancak bu sahnede mutlu olur;
ben bunu hakettim, yüce tanrılar da istediler.
Düşünmüyorum kitaplarımın buradan oraya yolculuk

yapacağını,

Boreas'ın kanatlarını bırakıp geldiği memleketine.

Gökyüzü bizi ayırdı, kıllı Getalara yakından bakıyor

Quirinus şehrinden çok uzaklardaki Ursa yıldızı.

Rüyamda görsem inanmam, eserimin haberinin,

bu kadar geniş ülkeler, bunca denizler aşıp gideceğini.

Okunduğunu varsay, hayret uyandıracak olsa da, varsay itibar gördüğünü:

Bütün bunlar yazarına bir şey sağlamaz kuşkusuz.

Sıcak Syene'de övülmenin sana bir yararı olur mu,

ya da Tabropanes'in Hint sularına gömüldüğü yerde?

Daha örnek vereyim mi? Pleiasların çok uzaklarındaki yıldızlar

seni övse, bundan ne çıkar?

Ama sıradan yazılarımla senin ülkene ulaşamam,

yazarıyla birlikte ünü de şehirden sürüldü.

Ünüm gömüldüğünde, sizin gözünüzde de öldüm.

Artık kendi ölümüm hakkında konuşmamayı düşünüyorum.

6

Acaba başıma gelen felaketi işittiğinde,

–çünkü farklı bir mekandaydın– kalbin hüzün doldu mu?

Öyle değilmiş gibi görünebilirsin

ve itiraf etmekten korku duyabilirsin, Graecinus,

seni iyi tanıyorsam eğer, hüzün duymuş olman çok aşikâr.

İtici bir yabanilik, tanıdığım karakterinle bağdaşmaz,

o uğraşlarınla da bağdaşmaması kadar.
Üstüne titrediğin özgür sanatlar
yüreği yumuşatır, sertliği kovup çıkarır.
Hiç kimse kucaklamaz onları senden daha büyük saygıyla,
bir askerin görevinin ve gayretinin el verdiği kadarıyla.
Bana gelince, ne olduğumu anlar anlamaz
–çünkü uzun bir süre sersem sepelektim,
kafamda düşünce namına bir şey yoktu–
ileride neler olacak onu da anladım,
çünkü artık sen, dostum, sen yanımda yoktun,
bana büyük destek olacak olan sen.
O an seninle beraber hasta bir zihne teselli olan
her şey yok oldu,
cesaretimin ve düşüncemin önemli kısmı da.
Ama şimdi varolan şeyi sun bana, yalvarırım,
bir yardım gönder uzaklardan,
konuşmanla yüreğime su serp,
bu yüreğe, bir dostun yalan söylemeyeceğinden eminsen,
günahkârdan çok aptal denmesi daha uygun düşer.
Günahımın hikâyesini yazmak ne kısa olur ne de güvenli;
yaralarım dokunulmaktan ürker.
Sorgulamayı bırak; nasıl olduysa oldu, bu yaraları aldım işte!
Deşme eğer tedavi etmek istemiyorsan.

Neyse ne, bir cinayet demek yerine bir kabahat demek
gerekir buna.
Yüce tanrılara karşı işlenen bir kabahat bir cinayet midir yoksa?
Bu yüzden zihnimde tamamen yok oldu
cezamı azaltma ümidi, Graecinus.
Bu tanrıça, tanrısevmez bu yerde yapayalnız kaldı,
ilahlar günahkâr yeryüzünü terk edince.
Ayağı zincirli bir lağımcının bile yaşamasını sağlar bu tanrıça
ve inanır adam, bacaklarının demirlerden kurtulacağına.
Bu tanrıça etrafta hiçbir kara parçası görmese de,
dalgaların ortasında bir kazazedenin kollarını oynatır.
Doktorların yetkin tedavisi bir hastayı çok kez yüz üstü bırakır,
ama ümit bırakmaz onu, damarları bitip tükense de.
Hapiste kapalı olanlar kaçmayı düşler derler,
çarmıha asılı bir adam hâlâ dua eder.
Bu tanrıça boynuna ilmik geçirilmiş kaç adamın
idam hükmüyle katledilmesine engel olmuştur!
Beni de, kılıcımla acıma bir son vermeye çalışırken,
payladı ve yüzüme bir tokat atıp
“Ne yapıyorsun? Gözyaşlarına gerek yok, kanına da”, dedi,
“bir liderin öfkesi bunlarla çok kez başka yöne döner.”
Bu nedenle layık olsam da ödenmemesine,
tanrının lütfunda büyük bir ümit vardır.

Dua et, Graecinus, bana zorluk çıkarmasın,
yalvarışıma bir de kendi sözlerini ekle.
Tomis'in kumlarında gömülü olarak yatayım,
eğer senin benim adıma yakardığın açık değilse.
Graecinus'un eski bir dostuna destek olmaması için,
güvercinler kulelerden kaçmaya başlamalı önce,
vahşi hayvanlar kovuktan, davarlar çayırlardan,
dalgıç kuşu sulardan.
Öyle her şey benim kaderimle değişmez.

7

Sözlerim yerine geçen bu mektup, Messalinus,
okuduğun selamı vahşi Getaların ülkesinden getirdi ta buraya.
Bu yer yazarı hakkında bir bilgi veriyor mu? Yoksa,
adını okumadıkça,
bu sözleri ben Naso'nun yazdığı açık değil mi?
Dünyanın en ücra köşesinde yerleşmiş bir arkadaşın
var mı acaba,
senin dostun olduğuna şükreden benim dışımda?
Dilerim bu ulustan bihaber kılsın tanrılar
sana saygı duyan ve seven herkesi.
Yetmez buzların ve Scythialıların okları arasında yaşamak
bir çeşit ölüm yaşam sayılmalıysa eğer.
Yeryüzünde savaşla gökyüzünde soğukla ezileyim,

ya da savaşsın silahlarıyla acımasız Getaların ya da
dolusuyla kışın:
Ne bir meyve ne de üzüm yetişen
ve hiçbir yanı düşmandan yoksun olmayan
bu ülke bana sahip olsun.
Senin aydınlardan oluşan kalabalığın güvenilir olsun,
onların içinde ben çoktan biri oldum, halk gibi.
Yazık bana, eğer sen o sözlere alınırsan
ve seninle bir şekilde ilgim olduğunu reddedersen!
Bu doğru bile olsa, hatamı affetmen gerekir:
Beni övmen şöhretinden bir şey eksiltmez.
Caesar'larca tanınan her kim kendini bir dost olarak
düşlemez ki?
Lütfet şu tükenmişe: Sen benim için bir Caesar oldun hep.
Yine de girmeme izin verilmeyen yola zorla girmeyeceğim
avlularını bana açtığını reddetme, bu yeter.
Benimle yapacak daha fazla bir şeyin kalmamış olsa da,
bil ki eskisinden daha cılız bir sesle selamlandın.
Baban benimle dost olduğunu reddetmedi,
çalışmalarımın teşvikçisi, sebebi ve yol gösteren ışığı olmuştu o:
Ben de ona, ölümde en son armağan olan gözyaşlarımı,
ve forumun ortasında terennüm edilecek dizeleri verdim.
Ayrıca bir kardeşin de var senin,

Atreus'un oğluyla, Tyndareus'un oğlunda olduğu gibi,
sana büyük bir aşkla bağlı olan:
Bir yoldaş ya da bir dost olarak o beni hor görmedi,
keşke bu sözlerin de onu yaralamayacağını düşünsen.
Yoksa, bu konuda da bir yalanı itiraf edeceğim:
Şu evin bana toptan kapansın.
Ama kapanmamalı, çünkü hiçbir güç garanti veremez,
bir dostun günah işlemeyeceğine.
Hatamı reddedecek bir gücün özlemini çektiğim gibi,
herkes böyle bilsin ki benimki cinayet değildi.
Günahımın bir kısmı affedilmedikçe,
sürgüne yollanmak ufak bir ceza olmuş olacak.
Ama o bizzat gördü bunu, her şeyi gören O, Caesar,
benim suçuma ancak aptallık deneceğini;
razı olduğum kadar ya da şartlar izin verdiği kadar da
korudu beni,
şimşeğinden ufak bir kıvılcım kullandı sadece.
Ne yaşamımı, ne mülkiyetimi ne de dönüş imkanımı
elimden aldı,
senin dualarınla da öfkesi bir geçse.
Ama düşüşüm ağır oldu. Şaşacak ne var bunda,
Iuppiter tarafından darbe yiyen biri hafif bir yara almamışsa?
Achilleus bile kendi gücünü sınırladığı halde,

Pelion üretimi mızrağını gönderdi mi çok can yakıyordu.
Öyleyse, benim yararıma ceza verildiğini düşündüğüme göre,
senin kapının beni tanıdığını reddetmesine bir neden yok.
Kabul ediyorum, yapmam gerektiğinden daha az ilgi
gösterdim ona:
Ama, inanıyorum, bu da kaderde vardı.
Yine de öteki ev benim özel ilgimi hissetmedi böylesine,
Lar'ınızın himayesindeydim hep orada.
İşte bu senin saygınlığın,
kendine bir onur bahşetmesen de,
biraderinin dostunun sana ilişkin bir yargısı var.
Ne var yani, nasıl hizmetini tamamlamış askerlere
minnet sunmak gerekliyse
senin de konumunu haketmiş olman ayıp mı?
Ne istemen gerektiğini öğütlememe izin verirsen bana,
iste tanrılardan, ödediğinden daha çok verebilmeyi.
Anımsadığım kadarıyla, sen de bunu yapıyorsun zaten,
verdiğin pek çok şeyle sen zaten bağış kaynağıydın.
Nereye istersen koy beni, Messalinus,
sadece evinin yabancısı olmayayım:
Naso'nun başına gelen belalara gelince,
madem ki bunları haketmiş görünüyor,
katlandıkları seni üzmüyorsa

bari bunları haketmiş olduğuna üzül.

8

Gönderdiği selamı kabul et,

sevgili dostun Naso'nun, kalbimin sahibi Severus.

Boşver, sorma ne yaptığımı.

Anlatmaya bir başlarsam hepsini, ağlarsın;

Başıma gelen hikâyeyi biliyorsan, bu yeter.

Barıştan yoksun, silahlar arasında yaşıyorum sürekli,

sadak taşıyıcısı Geta amansız bir savaşı kızıştırdıkça.

Bunca sürgün arasında, bir ben sürgünde askerim:

Kalan güruh güven içinde yaşasın, kıskanmıyorum.

Kitaplarıma gösterdiğin büyük hoşgörü karşılığı,

muharebe alanında yazılan şiirleri okuyacaksın burada.

Eski bir kent uzanıyor, çift adlı Hister'in kıyısının çok

yakınında,

duvarları ve bulunduğu alan itibariyle girilmesi çok zor.

Kendisiyle ilgili yerel öykülere inanırsak,

Caspialı Aegisos kurmuş bu kenti

ve kendi adını vermiş eserine.

Bu kenti vahşi Getalar, ani bir savaş çıkarıp

devirmişler ve Odrysii'yi ele geçirmişler,

krala karşı da silahlarını kaldırmışlar.

O, kendi cesareti ile yücelttiği

yüce soyunun hatırasıyla dopdolu,
çok sayıda askerle derhal varmış oraya.
Suçluların hakettiği katliamı yapıp
halkın kendini bilmez gururunu
alaşağı etmeden de ayrılmamış.
Bu şeref senin olsun, çağımızın en cesur kralı,
asanı tut her zaman onurlu ellerinle.
Senin değerini, şimdi de sunduğu gibi,
–senin için daha fazla ne dileyebilirim, bilmem?–
Yüce Caesar'la birlikte savaşçıl Roma sunsun.
Ama nerden geldiğimi hiç unutmadığımdan, sevgili
yoldaşım,
yakınıyorum başıma gelen felaketlere
bir de vahşi silahların eklenmesine.
Ben yanınızdan ayrılalı ve Styx kıyılarına düşeli beri
Pleiadların doğan güneşi dördüncü sonbaharı da
getirmekte şimdi.
İnanma sakın Naso'nun kent yaşamının rahatını aradığına,
gerçi onları da arıyor ya!
Çünkü kah sizinle olan anılarım aklıma geliyor, tatlı
arkadaşlarım benim,
kah sevgili eşimle kızım hatırıma geliyor:
Evimden çıkıp bir kez daha güzel kentimizin semtlerinde

dolaşıyorum,
ve zihnim tek tek her yeri gözlerimin önüne getiriyor.
Kah forumları, kah tapınakları kah mermer kaplı tiyatroları
zeminle aynı seviyedeki tüm revakları getiriyor gözümün önüne,
kah sevimli bahçelere bakan Campus'un çimenleri
havuzlar, kanallar ve Virgo'nun suyunu.
Ama, sanırım, zavallı benden sökülüp alındı,
kentimin bana verdiği keyifler,
bari en azından istediğim köyde yaşayabilsem?
Ruhum özlemini çekmiyor kaybettiği tarlaların,
ne Paeligni'nin bölgesindeki hayranlık uyandıran köylerin,
ne de çam ağaçlarıyla yüklü tepelerdeki o bahçelerin,
Flaminia yoluna bitişik Clodia'yı da görmüyor gözüm.
Bilmediğim birisi için onların bakımını yapmıştım,
söylemekten utanmam, fideleri bile kendim suladım
kaynak sularıyla.
Orada, elimle ektiğim bazı ağaçlar da var, hâlâ yaşıyorlarsa,
ama meyvelerini elimle toplamak hiç kısmet olmadı.
Bütün bu kaybettiklerim yerine keşke bana nasip olsaydı
burada, en azından sürgünde sürecek bir parça toprak!
Kendim besleseydim uçurumda asılı keçileri,
çobanın sopasına dayanıp koyunları, ah, keşke;
Kendim sürerdim kıvrık boyunduruklu sabanın öküzlerini

yüreğim alıştığı sıkıntılardan kurtulabilsin diye;
Getik düvelerinin bildiği sözcükleri öğrenirdim,
onlara bildik tehditler savururdum.
Kendi elimle basık sabanın sapını denetleyip
yarık toprağa serpmeye çalışırdım tohumu
uzun çapalarla otları temizlemekten kaçınmazdım,
vermekten de iyice susamış bahçeye içeceği suları.
Ama nasıl olacak bunlar, onlarla düşman arasındaki
en ince ayırım bir duvar ve kapalı bir kapıyken?
Bütün kalbimle sevindiğim doğumunda sana
kader tanrıçaları güçlü iplikler dokudular.
Kah Campus'tasın gönlünce, kah bir sütunun kalın
gölgesi altında,
kah forumda, çok az bir zaman harcasan da orada.
Umbria şimdi seni eve çağırıyor,
ya da Albana'nın özlemini çektiğinde,
seni götürüyor Appia yolu arazilere
alev alev yanan tekerlekler üzerinde.
Belki burada dileyebilirsin Caesar'ın haklı öfkesini bastırmasını
ve sana ait konağın beni konuk etmesini.
Ah! Çok fazla şey istiyorsun, dostum: Daha makul bir şey iste,
ve dualarında bu kadar açılma, yalvarırım.
Keşke evime daha yakın ve savaş tehlikesinden uzak bir

yer verilse bana!

O zaman sıkıntılarımın büyük bölümü uçup gider.

9

Bana Celsus'un ölümünü haber veren mektubun

hemen gözyaşlarımla ıslandı;

bunu söylemek caiz değil belki ama

ölebileceğini düşünmezdim;

yolladığın mektubun isteksiz gözlerle okundu.

Pontus'ta olduğumdan beri,

bundan daha acı bir haber ulaşmadı kulaklarıma,

ve daha da acısının ulaşmamasına dua ediyorum.

Hayali, sanki buradaymış gibi gözlerimin önünde duruyor,

o öldüğü halde, sevgisi hâlâ yaşıyor.

Çok kez tantanadan uzak neşesi takılıyor aklıma,

gerçek bir sadakatle yerine getirdiği görevleri.

Ama hiçbir anı, o andan daha yoğun yaşamıyorum,

nasıl isterdim onların en son anları olmasını yaşamımın;

evim büyük bir gürültüyle göçüp

sahibinin başına çöktüğünde,

benim yanımdaydı o adam,

tanıdıklarımın büyük bir kısmı beni terk etmişken, Maximus,

üstelik kader ortağım olmadığı halde.

Ölümüme ağlarken gördüm onu ben,

sanki ateşlere atmak zorunda kalmış gibi kardeşini.
Yığılıp kalan beni teselli ederken kucaklayıp
gözyaşlarım gözyaşlarına karışıncaya değin öylece kaldı.
Ah kaç kez acı yaşamımın nefretlik koruyucusu
beni ölüme sürüklemeye hazır bekleyen ellerini denetledi!
Ah kaç kez söyledi "Tanrıların gazabı yatıştırılabilir:
Yaşa ve affedilmeyeceğini düşünme"!
En sık kullandığı sözler şuydu, "Düşün,
Maximus sana ne kadar fazla yardım etmek zorunda.
Maximus saygınlığının gerektirdiğini yapacak ve
Caesar'ın öfkesinin inatla son raddeye varmamasını dileyecek,
kendi gücüyle kardeşininkini birleştirecek ve
daha az acı çekmen için her kaynağa başvuracak."
Bu sözler talihsiz yaşamımın yorgunluğunu dindirdi.
Sakın bunların boş olduğunu zannetme, Maximus.
Buraya bile bana gelebilmek için dua ederdi
ve bu uzun seyahat hakkını sadece senden alabilmek için.
Yeryüzünün efendisi olan tanrılara taptığın gibi tapardı o da
senin evine.
İnan bana, sen birçok dosta sahip olmaya layıksan da
onun değeri diğerlerinden aşağı kalmaz,
tabiî, insanları, mal mülkleri ve seçkin atalarının adı değil de
sadece dürüstlükleri ve karakterleri yüceltiyorsa.

Öyleyse, Celsus ölünce gözyaşı dökmek benim hakkım,
çünkü o bana hâlâ sağken ve sürgündeyken gözyaşları
döktürdü:
Ender bulunan böyle bir karaktere tanıklık eden dizeleri
sunmak da hakkım,
gelecek kuşaklar senin adını okusunlar diye ey Celsus.
Getaların arazisinden sana yollayabildiğim tek şey bu işte sana.
Cenaze törenine katılamam, bedenini de yağlayamam,
yakıldığın yığın beni ayırıyor tüm bu dünyadan.
Sana elinden gelen her tür hizmeti sundu
yaşarken ilah yerine koyduğun şu yetkin Maximus.
Senin için ayinler düzenledi,
çok onurlu bir cenaze töreni gerçekleştirdi
balsamlar döktü soğuk göğsüne,
döktüğü yaşlar merhemlere karışarak eriyip gitti,
kemiklerini yığıp komşu toprakla örttü.
Ölen dostlarına borçlarını böyle ödeyen o,
belki beni de koyar ölen dostları arasına.

10

Sürgün Naso sana sağlık ve esenlik gönderiyor, Flaccus,
tabiî böyle bir şey yollayabilirse bundan yoksun biri.
Çünkü yakıcı kederlerle uzun süredir lime lime olan bedenim
yorgunluktan artık kendi gücüne sahip olmayışına

katlanamıyor.

Hiç acı duymuyorum, şiddetli ateşlerde yanmıyorum
nabzım sabit rotasında yolculuğuna devam ediyor,
Ağzımsa zehir gibi, ve kurulan sofralar midemi bulandırıyor,
istemediğim yemek saati her geldiğinde yakınıp duruyorum.
Bir deniz ürünü koy bak önüme,
ya toprakta veya havada yetişen bir şey,
beni acıktıran hiç bir şey yok orada.
Tanrıların yiyecek ve içeceklerini, nektar'ı ve ambrosia'yı,
sunsun bana güçlü Iuventa biçimli elleriyle,
bu tat bile mıymıntı damağımı gayrete getirmiyor,
uzun zaman da kalacak bu ağırlık tembel midemde.
Bunlar gerçeğin ta kendisi, yine de,
herkese yazmaya cesaret edemem,
çektiklerimi sadece bir nazlanma olarak görecekler diye.
Kuşkusuz bu durumda ve bu tür bir yaşamda
bunlar nazlanma olsa ne olur!
Böyle bir nazlılık dilerim başına gelir,
Caesar'ın öfkesinin beni fazla yıpratmayacağından endişe
duyan birinin.
Cılız bir iskeletin besini olan şu uyku bile,
bir işe yaramayan şu bedeni beslemez, işi olduğu halde,
ama uyanığım, sonu gelmez acılarım da uyanık,

içinde bulunduğum yer bunların kaynağı.
Yüzümü tanıyamazsın o yüzden,
sorarsın önceki rengi nereye gitti diye.
Azıcık bir yaşam erişiyor zayıf uzuvlarıma
kollarım bacaklarım diri balmumundan daha solgun.
Kendime bu zararı aşırı içerek vermedim:
Bilirsin tek içkimin nerdeyse su olduğunu.
Yiyeceklerle de midemi doldurmuyorum,
onlara olan tutkum iştahımı kabartsa da,
hiç yiyecek bolluğu yok zaten bu Getik kıyılarında.
Gücümü Venus'un yıkıcı tutkusu da alıp götürmüyor;
zaten onun da hiç niyeti yok yanaşmaya kaslarıma.
Zarar veriyor bana bu su ve bu toprak,
ve onlardan daha da güçlü bir neden,
şu zihinsel sıkıntım da hep benimle beraber.
Sen ve sana benzeyen kardeşinle
elele verip bu acıları dindirmeseydiniz,
ruhum kederimin yükünü zor taşırdı.
Paramparça olmuş bir gemi için yumuşak bir topraksınız siz,
birçok kişinin sırt çevirdiği yardımı bana sağlıyorsunuz.
Hep yardım et bana, yalvarırım, çünkü buna hep
ihtiyacım olacak,
tanrısal Caesar'ın öfkesine maruz kaldığım sürece.

Haklı öfkesini sona erdirmese de dindirsin bari,
ikiniz de dua edip bunu dileyin tanrılarınızdan.

2. KİTAP

1

Caesar'ın kazandığı zaferlerin ünü buraya bile ulaştı,
yorgun Notus'un cılız nefesinin güç bela ulaştığı bu yere,
hiç hoş bir haber alamayacağımı sanırdım bu Scytia yöresinde:
Artık sürgün yerim daha az nefret uyandırıcı evvelce
olduğundan.
Sonunda endişeler bulutu dağıldı,
gün ışığını görebildim, talihimi de kandırdım.
Caesar yazgımda sevinmeyi yasaklasa da bana,
tek bu sevinci herkes paylaşsın isteyebilir yine de.
Tanrılar bile mutlulukla tapınılsın diye kendilerine,
bayramları boyunca üzüntünün bir yana konmasını buyurur.
Bunu itirafa cüret etmek açıkça bir delilik ama,
yasaklasa da kendisi, ben bu sevinci yaşayacağım.
Iuppiter ne zaman tarlaları hayırlı yağmurlarla hoşnut etse,
sert tohum kabuğu ekinle karışıp büyür.
Ben de yabani bir ot olsam bile, meyve veren gücü anlarım,
isteği dışında olsa da onun, çok kez bundan faydalanırım.
Caesar'ın yüreğinin sevinçleri, hissettiğim ölçüde,
benim de sevinçlerim, yok zaten o evin hiç bir özeli.
Teşekkür sana, ey Şöhret, zaferin görkemini gördüm senin

aracılığınla,
Getaların arasında hapsedilmiş olsam da.
Yolladığın haberle öğrendim, komutanlarının yüzünü
görmek için
son günlerde binlerce ulusun buluştuğunu,
ve konuklarını ağırlayacak bir yer bulamadığını
ölçümsüz dünyayı geniş surları arasına zor sığdıran Roma'nın.
Sen bana anlatmıştın, günlerce evvel
bulutlu Auster sularını boşalttığı halde sürekli,
birden göksel bir mucizeyle güneşin parladığını
halkın bakışlarıyla gün ışığının birbirine uyduğunu;
anlatmıştın, fatihimizin gür sesiyle övdüğü yiğitlere
nasıl da gururla savaş ganimetleri bağışladığını,
nasıl parlak armaları, işli elbiseleri giyinip kuşanıp
ilkin kutsal Caesar'ın sunaklarına buhurlar saçtığını,
ve hep yüreğinde taptığı atalarının adaletini
nasıl da namusuyla koruduğunu,
ve nereye gitse, alkışlar arasında uğurlu kehanetlerle onurlanıp,
geçtiği yolların çiyle ıslanmış güllerle kızıla boyandığını;
gümüş gibi parlayan fethedilmiş surlarıyla önünde uzandığını
görkemli giysili yiğitlerle dolu yabancı kasabaların,
nehirleri, dağları, derin ormanlardaki muharebeleri,
mızraklarla karışmış kalkan yığınını,

ve güneşin yaktığı andaçların altınından
Roma forumundaki binaların altına dönüştüğünü,
neredeyse düşmana yetecek kadar çok sayıdaki komutanın,
esir alınan boğazlarına geçirilmiş zincirlere katlandıklarını.
Bunların büyük kısmının yaşamı bağışlandı ve affedildi,
içlerinde savaşın önde gelen lideri ve başı olan Bato bile.
Tanrıların bir düşmana olan şefkatini gördükten sonra,
neden ben reddedeyim ilahın öfkesinin benim için
yumuşamasını?
Aynı haberle öğrendim, Germanicus,
kasabaların senin adının altında temsil edildiklerini
ve bu kasabaların sana karşı yeterli güvenliklerini sağlayan
ne ağır surları ne silahları
ne de ustaca yapılanmış mevkileri bulunduğunu.
Tanrılar sana uzun ömür versin,
çünkü geride kalanları sen üstleneceksin,
yeter ki erdemlerin uzun bir ömür tanısın sana.
Dua ettiğim şey gerçekleşecek,
çünkü tanrı duama hayırlı bir işaret verdi;
ozanların kehanetlerinin mutlak değeri vardır.
Sen de bir fatih olarak taçlı atlarla çıkacaksın
Tarpeia hisarına, keyifle görecek bunu Roma;
Babası seyredecek oğlunun vaktinde kazandığı şeref payelerini,

kendisine verilen sevinçleri yeniden yaşayarak.
Ey, gençliğimizin savaşta ve barışta en büyüğü,
artık sana bir işaret bu kehanet dolu sözler.
Belki bu zaferi de şiirlerime konu edineceğim,
talihsizliklerime yaşamım yettiği takdirde,
bulanmazsa kanım ilkin Scytialıların oklarına
ve vahşi bir Geta bu başı kesip götürmezse kılıcıyla.
Defneden yengi tacını tapınağa verirken hâlâ hayattaysam,
söyleyebilirsin o zaman kehanetlerimin ikinci kez
gerçekleştiğini.

2

Evinize çocukluk yıllarından beri saygı duyan o adam,
Karadeniz'in sol yanına sürgün edilmiş Naso,
bu selamı yolluyor sana, Messalinus, dizginlenemez
Getalardan,
sana yüz yüzeyken vermeye alıştığı selamı.
Çok yazık, adımı okuduğunda
sana tanıdık gelmiyorsam eskisi gibi
ve tereddüt ediyorsan okumakta kalanını!
Baştan sona oku, sözlerimi de benimle birlikte sürgün etme,
çünkü izni var dizelerimin şehrinizde bulunmaya.
Ben hayal bile edemezdim,
Ossa Pelion'u sırtlamış olsaydı,

elimle parlak yıldızlara dokunulabileceğimi.
Ne Enceladus'un çılgın ordugâhının peşine düşüp
dünyanın efendisi tanrılara savaş açtım,
ne de Tydeus'un oğlunun cüretkâr eliyle yaptığı şeyi yapıp,
mızraklarımı ilahlara doğrulttum.
Suçum ağır ama sadece beni yıkmaya cesaret edebilir,
daha büyük bir günaha da girişemez.
Bana duygusuz ve korkak dışında bir şey denmez;
tam uyar gerçekten bu iki sıfat ruhuma.
Kabul ediyorum, Caesar'ın öfkesini hakettikten sonra,
doğal olarak benim dualarımla sen de zor duruma düştün;
Iulus adını taşıyan herkese öyle bağlısın ki
bu adı taşıyan biri zarar gördüğünde,
senin de zarar gördüğünü düşünüyorsun.
Ama silahlarını kuşansan da,
acıtıcı yaralarla beni tehdit etsen de,
yine de benim senden korkmamı sağlayamazsın.
Yunanlı Achaemenides Troialı bir gemi tarafından kurtarıldı,
Pelias mızrağıyla Mysialı bir komutana yardım etti.
Tapınak soyguncusu bazen bir sunağa sığınır
ve öfkeli tanrının yardımını istemekten de çekinmez.
Birisi bunun güvenilir olmadığını söyleyebilir, katılırım,
ama durgun sularda gitmiyor gemim!

Bırak güvenliği başkaları istesin;
en zavallı kader güvenlidir,
çünkü daha kötü bir sonun korkusundan uzaktır.
Köpüren suya kapılıp sürüklenen kişi kollarını uzatıp
elleriyle tutunur dikenlere, sert kayalara,
şahinden korkan kuş titrek kanatlarıyla yorgun argın,
insanların kucağına gelme cesareti gösterir,
vahşi köpeklerden ürküp kaçan dişi bir geyik,
kendisini yakın bir eve teslim etmekte tereddüt etmez.
Yalvarırım, gözyaşlarımı yatıştır, yardımsever dostum,
sağlam kapını örtme ürkek seslenişime,
sözlerime acı ve ulaştır onları,
gürleyen Tarpeius kadar tapındığın Roma ilahlarına,
mesajımın elçisi olup davamı üstlen,
adımı taşıyan hiçbir dava iyi olmasa da.
Artık nerdeyse bir ölüyüm,
en azından ölümün soğunu hisseden bir hasta,
bir şekilde korunacaksam eğer,
senin sayende korunmuş olacağım.
Ölümsüz bir komutana olan aşkının bağışladığı
saygınlığın artık önemsiz olaylarla uğraşsın,
ailene ait o parlak belagat de artık yanında olsun,
bununla yardım edeceksin korkudan titreyen bir sanığa,

çünkü babanızın zarif dili sende yaşıyor, sensin onun mirasçısı.
Beni savunmaya kalkışsın diye övmüyorum bu dili;
itirafta bulunan bir sanığın davası savunulmamalı.
Ama bir düşün, hatamın kaynağıyla
yaptığım şeyi mazur gösterebilir misin
yoksa böyle bir şeyi karıştırmak hiç yarar sağlamaz mı?
Öyle cins bir yara ki bu yara, iyileştirilemez olduğundan,
sanırım dokunulmaması daha iyi olacak.
Dilim sus! Daha fazla anlatılabilecek bir şey yok.
Keşke küllerimi kendim gömebilsem!
O halde, hiçbir hata beni yoldan çıkarmamışcasına,
öyle bir konuşma yap ki,
onun bana sunduğu bu yaşamdan zevk alayım;
neşesi yerine geldiğinde,
hem dünyayı hem de imparatorluğu sarstığı
şu yüz ifadeleri yumuşadığında,
Getlerin sıradan bir ganimetleri olmama izin vermesin benim,
ve zavallı sürgünlüğüm için barışçıl bir toprak sağlasın, duacı ol.
İstekler için uygun bir zaman bu.
O kudretli ve görüyor, ey Roma
sahip olduğu gücü seninle elde ettiğini.
Eşi emin şekilde korur kutsal sedirini;
oğlu Ausonia hükümranlığının sınırlarını genişletir;

Germanicus ruhuyla yıllara meydan okur,
ve Drusus'un gücü soylu doğumuyla yarışır.
Ekle bunlara aynı şekilde güçlü olduğunu
gelininin, saygıdeğer torunlarının,
Augustus'un evinin tüm diğer üyelerinin;
ekle bir de Paeonia'ya karşı kazandığı zaferi,
ekle dağlık Dalmaçya'nın kollarını barışa zorladığını.
Kollarını atıp hizmetkâr başını
Caesar'ın ayağına yaslamaktan yüksünmedi Illyria.
O ise arabası üzerinde sakin ifadesiyle dikkatleri çekip
Phoebus'un kızıyla süslenmiş tapınaklara yöneldi.
Önde giderken ona eşlik etti saygıdeğer çocukları,
babalarına layık ve kendilerine verilen adlara layık biçimde,
tanrısal Iulus'un yüce sunağından gördüğü
komşu tapınakta oturan biraderlere benzer her biri.
Messalinus bu büyük coşkuda ilk sıranın ait olduğunu
reddetmez
her şeyi bağışlamaya değer olan bu aileye.
Ne kalsa onlardan aşka rakip olur;
burada hiçbir insana ikinci sıra düşmeyecek.
Her şeyden önce bu güne saygı duyulacak,
bu günde hak edene verilmesi kararlaştırılan defne tacı,
layık olduğu şekilde onurlu saçlarına takılacak.

Ah ne şanslı, zaferi seyretme onuru verilen,
ve tanrılar katında olan komutanın simasından zevk alan
insanlar!
Ne var ki, ben Caesar'ın yüzü yerine
Sarmatia yerlilerininkini görmek zorundayım,
barıştan yoksun bir ülkeyi ve ayaza kesmiş suları.
Ama bunları işitiyorsan ve sesim oraya kadar ulaşıyorsa,
senin nüfuzun yerimi değiştirmede etkin olsun.
Gençliğimin ilk yıllarından beri saygı duyduğum o baban
bunu arzular,
belagat sahibi hayali hâlâ bir duyguya sahipse eğer.
Bunu kardeşin de arzular, ama belki korkar ve
beni korumanın sana zarar vereceğinden endişe duyar.
Bütün evin bunu talep eder, kendin de reddedemezsin
zamanında ev halkınızdan biri olduğumu.
En azından, kötü kullandığımı farkettiğim yeteneğimi
"Aşk Sanatı" dışında çok kez destekledin.
Sadece en son günahımı çıkarırsan,
yaşamım senin evini utandıramaz öyleyse.
Soyunun en iç köşeleri dinçleşsin,
göktekiler ve Caesarlar seni korusun;
Lütufkâr, ancak bana kızmakta haklı olan ilaha yalvar,
Scytialılar topraklarının vahşiliğinden beni çıkartsın.

Çok zor, kabul ediyorum, ama cesaret zoru hedefler,
böyle bir hizmete duyulacak şükran da daha büyük olur.
Sesine kulak verecek olan
ne Aetna'nın geniş mağarasındaki Polyphemus
ne de Antiphates,
ama sakin ve mülayim ve de affa hazır bir baba bu;
şimşek çakmaksızın sık sık gürleyen,
hüzünlü bir şeye karar vermiş olsa kendisi de hüzünlenen
kime bir ceza verse kendisini de cezalandıran.
Yine de bu adamın şefkati benim kusuruma yenik düştü,
denetimsiz öfkesi de son raddesine ulaşıyor.
Vatanımdan, yani bütün dünyadan uzaklaştırıldığımdan
tapındığın tanrıların önüne uzanmadığımdan,
rahibim ol da ilet yüce ilahlara yolladığım yakarıları,
ekle sözlerime kendinin iyi dileklerini de.
Ama bunun beni incitmeyeceğini düşünüyorsan, yap.
Affet! Bir kazazede olduğumdan her denizden korkuyorum.

3

Maximus, adını seçkin erdemlerle dengeliyorsun,
izin vermiyorsun soylu doğumunun tabiatını ezmesine.
Yaşamımım en son gününe kadar –bu durumumun
ne farkı var bir ölüden?– İlahım olacaksın benim,
talihsiz bir dostuna sırt çevirmeyip

yaşından beklenmeyecek bir davranış sergiliyorsun.
Belki söylemek utanç verici, ama gerçeği söylemek gerekirse,
avam, dostluklara çıkar için değer verir.
Neyin onurlu olduğuna önem vermektense,
neyin kâr sağladığına önem vermek önce gelir,
sadakat ise servetle ayağa kalkar ya da düşer.
Kolayca bulamazsın binlerce insan arasından
erdemin bir değeri olduğunu düşünen tek kişi.
Doğru eylemler ödül içermiyorsa
içlerindeki özgün değerin bir önemi yoktur,
bedava doğruluk pişmanlık doğurur.
Yarar sağlamıyorsa bir şey, değersizdir,
aç bir zihinden çıkmadıkça kazanç umudu
hiç kimseye ilgi gösterilemez.
Artık herkes kendi gelirine tutkun,
ve çıkarına uygun olanı hesaplıyor kaygılı parmaklarıyla.
Bir zamanlar dostluk adına tapınılan o İlah
şimdi satılık ve bir fahişe gibi geçimini sağlıyor.
Hayranlığım gittikçe artıyor, girdaplara kapılıp
bu ortak kusurun akışıyla sürüklenmeyen sana.
Talihin gözdesi olmadın mı, hiç kimse tarafından
sevilmiyorsun;
bir kez gürledi mi, yanındaki her şey ürküp kaçıyor.

Bir de bana bak! Bir zamanlar birçok arkadaşımın
desteğini almışken
hafifçe esen bir meltem yelkenlerimi şişirirken,
şimdi, vahşi denizlerin yağmurlu fırtınalarla kabarması gibi
parçalanmış bir gemide suların ortasında kaldım.
Başkaları beni tanımazlıktan gelirken, bu yüzüstü bırakılmışa
iki ya da bilemedin üç kişi yardım eli uzattı.
Bunların arasında sen önde geliyorsun.
Çünkü bir yoldaş değil, bir lider olmaya
örnek almaya değil, örnek alınmaya layıktın.
Sürgüne sadece işlediğim bir günah sonucu yollandığıma
inanan sen
sırf kendi değeri yüzünden dürüstlük ve görevden haz alırsın.
Yargına göre erdemde kazanç yoktur,
kendisi için istenmelidir,
dışsal iyilikler de eşlik etmez ona.
Aşağılık bir şey olarak görürsün, bir dostun kovulmasını
merhamete gereksinimi olduğu için,
ve dostluğundan yoksun bırakmayı
şanssız bir insan olduğu için.
Yüzücünün yorgun çenesini tutmak daha şefkatlidir
başını berrak sulara gömmektense.
Bak Aeacus'un oğlu dostuna ne yapıyor ölümünden sonra:

Şu benim yaşamımın da ölüme eş olduğunu düşün.
Theseus eşlik etti Pirithous'a, Styx sularına gelinceye kadar:
Cesedim ne kadar uzak şu Styx nehrinden?
Phocisli genç yardım etti çılgın Orestes'e:
İşlediğim suç da az buçuk bir delilik değil öyle.
Sen de kabul et büyük adamlara gösterilen övgüyü,
zaten ediyorsun ve çökmüş birine elinden gelen yardımı sun.
Seni iyi tanıyorsam,
evvelce olduğun gibiysen hâlâ,
cesaretin bitip tükenmemişse,
kaderin sertleştikçe ona karşı daha fazla direniyorsan,
sana yakışanı yap ve onun seni yenmesine izin verme!
İyi döğüşmek için, iyi döğüşen bir düşman gerekir.
Yararlı olan neden de zararlı olan neden de aynı olur
böylece.
Şüphesiz, genç dostum, değersiz olduğunu düşünürsün
yeryüzü yuvarlağında duran tanrıçanın yoldaşı olmanın.
Sarsılmaz birisin, madem ki paramparça geminin yelkenleri
istediğin gibi değil, oldukları gibi denetlemelisin onları.
Gemi o kadar sarsıldı ki artık batacak sanıldı,
ama enkazı senin omuzlarında destek buluyor hâlâ.
İlk başta öfken doğruydu ve daha hafif değildi
bana öfkelenmekte haklı olan kişininkinden de.

Yüce Caesar'ın göğsüne girmiş acının
doğrudan senin acın olduğuna yemin ediyordun.
Ama işitince başıma gelen felaketin nedenini,
benim yaptığım hatalara inlediğin söylenir.
O vakit yazdığın ilk mektup beni teselliye başladı
ve incinmiş bir tanrının yatıştırılabileceği ümidini verdi.
Uzun süreli dostluğumuzun sağlamlığıyla harekete
geçtin sonra,
benim için sen doğmadan önce başlamıştı bu dostluk;
çünkü sen başkalarıyla dost oldun ama benimle dost olarak
doğmuştun,
çünkü beşiğindeyken sana ilk öpücüğü ben vermiştim.
Çocukluk yıllarımdan beri evinizin benim için hep saygın
olması da
ister istemez sırtına eskiden kalma bir yük olarak binmeme
neden oldu.
Şu senin baban, Latin dilinin söz üstadı,
bir o kadar da soylu doğumlu,
ilk o zorladı şiirlerimi halkın yargısına teslim etmeme;
Yeteneğimin önderi o oldu.
İlk kez ne zaman kendisine hizmet ettiğimi,
eminim, kardeşin anımsayamaz.
Ama hepsinden öte sana öyle sıkı sarıldım ki,

ne olursa olsun, minnetimi tek sen kazanacaksın.
En son bizi Aethalis Ilva gördü
ve hüzünlü yanaklarından süzülen yaşları sildi.
İşlediğim günahın adımı kötüye çıkarttığına ilişkin
haberin doğru olup olmadığını sorduğunda,
mahcubiyetimin öyküsünü anlatmaktan çekinip,
kuşkulu bir itirafla kuşkulu bir reddediş arasında gidip geldim,
ve kabaran gözyaşım, yağmurlu Auster'in erittiği kar misali,
korkudan umutsuzlaşan yanaklarımdan akıp gitti.
O halde bunu aklına getirip düşündüğün için
ilk hatadan doğan bir suçun
affedilebilir olduğunun gözden kaçtığını,
eski dostuna bu bitkin durumunda ilgi gösteriyorsun
ve yaralarını pansumanlarınla sarıp dindiriyorsun.
Bunlar adına, birçok dua hakkım olsaydı,
binlerce hayır duası ederdim
bu kadar hayırlı bir iş yapan sana.
Ama sadece senin adakların bana tahsis edilirse,
önce Caesar'ın sağlığına ardından da anneninkine
dua edeceğim.
Sunakları tütsülerle zenginleştirince,
tanrılardan ilk isteğinin bu olduğunu anımsıyorum.

4

Kabul et Naso'nun bu muhabbetini buzlu Hister'den,
dostluğundan hiç kuşku duymadığım dostum, Atticus.
Bir şeyler kaldı mı zihninde acaba
bu talihsiz arkadaşının hatırasından,
yoksa dikkatin zayıflayıp görevlerini unuttu mu?
Yok, tanrılar bana karşı böylesine haşin olamaz
buna inanabileceğim kadar
ve artık beni anımsamamana hak vereceğim kadar.
Hayalin daima gözlerimin önünde durur,
görür gibiyim zihnimde senin yüzünü.
Anımsıyorum birlikte yaptığımız ciddi konuşmaları,
hoş şakalaşmalara da birkaç saatten fazla zaman ayırdığımızı.
Çok kez saatler koşuyormuş gibi gelirdi uzun sohbetlerimizde,
çok kez sözlerimizden daha kısa kalırdı günler.
Çok kez duyardı kulakların yeni yazdığım bir şiiri
ve eleştirine boyun eğerdi yeni bir Esin perisi.
Senin övgünü kazanan şeyin
halkın da hoşuna gideceğini düşünürdüm.
Hükmedici öğütlerinin tatlı ödülüydü bu bana.
Bir dostun eğesiyle törpülenmiş bir kitabım olsun diye,
senin uyarınla birden çok düzeltme yaptım.
Birlikte gördü bizi forumlar, birlikte gördü bütün revaklar,
bütün caddeler, birlikte gördü çukur tiyatro yan yana

otururken.

Kısaca, aramızdaki dostluk, aziz dostum, hep güçlüydü,

Aeacus ve Nestor'un oğullarının dostluğu kadar.

Yok, inanamam ben bu sözlerin yüreğinden döküldüğüne,

içmiş olsan bile Lethe'nin unutturan sularından;

Kış dönümünde uzun geceler ne kadar çabuk geçerse,

yaz dönümü geceleri de o kadar uzun geçer kış gecelerinden,

ne Babylon'un sıcağı kalır, ne Pontus'un soğuğu,

zambakların kokusu da Paestum güllerini bastırır,

aramızdakileri unutmandan çok önceleri.

Yazgımda hiçbir dönem bu kadar parlak olmadı.

Ama dikkat et bana olan güvenine sahte denmesin,

benim inancıma da aptal.

Sağlam bir inançla eski dostuna kanat ger,

nasıl yaparsan yap, yeter ki ağırlık altında kalmayayım.

5

Ben, Naso, uzunlu kısalı dizelerle derlediğim bir şiiri yolladım,

Salanus'cuğuma, esenliğini dileyen bir girişle.

Dilerim öyle olur, kehanetim gerçekleşsin diye de

dua ediyorum, dostum, dizelerimi sağlıkla okuyabilmene.

Sağlam karakterin –neredeyse ölüme yakın olan bu çağda

ayırıcı bir özellik– böyle bir dua etmemi gerekli kılıyor.

Çünkü seninle aramızdaki ilişkinin makul bir sınırı olsa da,

sürgün oluşuma kederlendiğin söylenir;
Karadeniz'den yolladığım şiirlerimi okurken
verdiğin destek onları yüceltti, değeri ne olursa olsun;
Caesar'ın öfkesinin benim lehime kısa sürede
yumuşamasını istedin,
ne istendiğini bilseydi, izin verebilirdi yine de.
Senin karakterine işte bu olgunlukta bir dilek yakışırdı,
bu yüzden benim için hiç de yabana atılacak
bir sevinç değil bu.
Başıma gelenlerden seni fazlasıyla etkileyen de, inanırım,
sürgün yerimin doğası oldu, edebiyat ustası dostum.
Seni temin ederim, tüm dünyada böyle bir yer zor bulursun,
Augustus Barışı'ndan çok az yararlanmış bir toprak burası.
Yine de sen burada vahşi savaşlarda kaleme alınmış
dizeler okuyorsun,
okuduklarını da lütufkâr dudaklarınla onaylıyorsun,
ve artık güçsüz bir damarda damlayan yeteneğimi alkışlıyorsun,
bir dereden de koca bir nehir yaratıyorsun.
Verdiğin destekler gerçekten ruhuma kıvanç veriyor
zavallıların kendilerini yatıştırması güç bir iş sayılsa bile.
Mütevazı konularda şiirlere kalkıştığım sürece
yeteneğim bu cılız konunun üstesinden gelir.
Geçenlerde büyük bir zaferin haberi ulaştığında buraya,

çok zor bir eseri üstlenmeye cüret ettim.
Konunun ağırlığı ve görkemi cüretimi bastırdı,
başladığım eserin ağırlığını taşıyamadım.
Övgüye değer bulacağın şey,
görevimi gerçekleştirme isteği olacak:
Geri kalanı konusu yüzünden felç olup yere serildi.
Tesadüfen duyarsan bu kitabı
senin himayeni tanımaya memur ediyorum onu.
Zaten bunu yapmak üzereydin, ben istememiş olsam bile,
öyleyse bırak minnettarlık hislerim beni hafifçe dürtüklesin.
Ben övgüye layık değilim, ama senin kalbin daha ak
sütten de, basılmamış kardan da.
Başkalarına hayranlık duyuyorsun, sana hayran olunması
gerekirken,
senin yeteneklerini, belagatini herkes tanırken.
Şu, adını Germania'dan alan, gençliğin lideri Caesar,
çalışmalarını daima seninle paylaşıyor.
Sen onun eski yoldaşısın, çocukluk yıllarından beri
birlikte oldun,
karakterin kadar yeteneğinle de saygısını kazanıp onun.
Akıcı konuşmanla onu hemen heyecanlandırdın;
kendi sözlerini seninkilerle büyüleyecek bir şey bulur sende.
Konuşman bittiğinde ve ölümlü dudakların sustuğunda,

bir an sessizlik olduğunda,
bu kez kalkar Iulus adına layık o genç,
Doğu sularında yükselen Lucifer gibi.
Sessizce dururken orada, duruşu ve ifadesi akıcı bir sesin,
latif giysisi ise eğitimli bir sesin müjdesini taşır.
Ardından bir an durup açınca tanrısal ağzını,
"İşte" dersin "bir öndere yaraşır konuşma bu!"
Belagatinde bu kadar yüce bir soyluluk var.
Bu gencin gözüne girse de, başı yıldızlara erse de,
sürgün bir ozanın yazdıklarının bir değeri olduğunu
düşünürsün.
Kuşkusuz, akraba ruhlar arasında bir uyum vardır,
her biri kendi çalışmasına özgü bağlaşmayı onurlandırır.
Köylü çiftçiye, asker çılgınca savaşana,
gemici ise yalpalayan bir geminin kaptanına tutkundur.
Sen de Musaların işine düşkünsün, gayretkâr dostum,
yetenekli olduğun için, benim yeteneğimi kayırıyorsun.
Çalışmalarımız ayrı ama aynı kaynaktan çıkıyor;
her ikimiz de özgür sanatların tapınıcılarıyız.
Senin elinde Bacchus'un asası yok, bense tattım defneden tacı,
yine de her iki ateşte olmalı yüreğimizde.
Nasıl benim belagatim senin dizelerinle güçleniyorsa,
ben de senin kelimelerini aydınlatıyorum.

O zaman haklısın düşünmekte, şiirle belagatin örtüştüğünü,
ve silah arkadaşları olarak bizim aynı ritüelleri yerine
getirmemizi.
Bu yüzden, sana değer kazandıran arkadaşın,
dua ediyorum, yaşamının son anına değin varolsun,
dizginleriyle dünyanın kontrolünü ellerine alsın:
Benimle birlikte halkın duası da bu.

6

Bu kez dizleriyle selamlıyor seni, Graecinus,
Karadeniz sularından,
bir zamanlar yüz yüze sesiyle selamlayan Naso.
Bu ses bir sürgünün sesi, mektuplar dilim oluyor,
bir de yazamazsam, iyice dilsiz kalacağım.
Budala arkadaşının günahlarına çıkışıyorsun, mecburen,
bana da hak ettiğimden daha az eziyet çekmemi öğretiyorsun.
Haklısın, ama çok genç bir inanç bu kusurlarıma:
Sert sözlerine artık son ver mahkumiyeti onaylanan bir sanığa.
Yelkenlerimi açıp Ceraunia'yı geçebildiğimde,
uyarılmalıydım vahşi kayalıklardan kaçınmam konusunda.
Gemim parçalandıktan sonra, neye yarar artık öğretmen,
teknemle hangi rotayı tutacağımı?
Kollarını uzat bu daha iyi, bir yüzücüyü yakalamak için
Pişman olma elinle çenesini tuttuğundan.

Zaten böyle davranıyorsun ve rica ederim böyle davran;
Tanrı korusun anneni, eşini, kardeşlerini ve tüm ev halkını,
ne dilersen hep yüreğinle, sesinle ne dilersen
her dilediğin Caesar'ın onayını kazansın.
Ayıp olur düştüğü bu zavallı durumda
hiç yardım etmemek eski dosta,
ayıp olur geri adım atmak, sağlamca yere basmayıp da;
ayıp olur batan bir gemiyi terk etmek,
ayıp olur talihin peşinden gitmek
ve bir dostu yazgısına teslim etmek,
şanslı bir adam olmadıkça, onun dostu olduğunu reddetmek.
Strophius'un ve Agamemnon'un oğulları böyle yaşamadılar,
Aegeus'un oğluyla Pirithous'un sadakati de böyle değildi:
Geçen yıllar onlara hayran olmuştu, gelecek yıllar da
hayran olacaklar,
bütün tiyatro onları ayakta alkışlamakta.
Sen de uzun yıllar içindeki bir dosta yardım eli uzattığında,
bu kadar büyük adamlar arasında bir adı hak edersin.
Hak edersin, hem de, sadakatin övülmeye değer olduğundan,
senin hizmetine olan minnet borcum sağırlaşmaz.
İnan bana, şiirim ölüme yazgılı değilse eğer,
gelecek kuşakların dilinde olacaksın çoğu kez.
Ne yap et, vefalı kal yorgun dostuna, Graecinus,

sonsuza dek sürsün bu heyecanın da.
Ama bunu yapsan da bana, rüzgâra karşı kürek çekeceğim
yine de,
zarar vermez mahmuzlamak dört nala giden bir atı.

7

Öncelikle seni selamlamak istiyor mektubum, Atticus,
güç bela barış sağlamış Getalardan yolladığım.
Yakından takip ediyor seni, ne yaptığını duymak arzusu,
ve beni düşünüyorsan eğer, ne yaparsan yap.
Düşündüğünden şüphem yok
ama başıma gelenlerden doğan korku,
asılsız endişelere sahip olmaya zorluyor beni.
Lütfet, rica ederim, aşırı korkumu bağışla.
Bir kazazede durgun sulardan bile dehşete kapılır.
Balık bir kez kalleş kancayla yaralandı mı
her yiyecekte kancalı iğne gizlendiğini sanır.
Çok kez kuzu uzaktan köpeği görüp kaçar,
onun bir kurt olduğuna inanır,
ve farkında olmadan kendi koruyucusundan sakınır.
Yaralı uzuvlar yumuşak bir dokunuşla bile titrer,
boş gölgeler endişeli insanlarda kaygı yaratır.
Böylece yazgının zalim mızraklarıyla yaralanmış olan ben
kalbimde sadece hüzünlü düşüncelere yer veriyorum.

Belli oldu artık, talihim başladığı yolu tutup
hep alışkın olduğu yönde gidecek;
dostça bir ayrıcalık tanınmasın diye, tanrıların gözü üstümde
ve sanırım Talihi atlatabilmek çok güç bir iş.
Bütün işi beni mahvetmek onun, her zaman dönekken
şimdi kararlı ve ağır hasar veriyor.
Gerçeği dile getiren bir kişi olarak tanımışsan beni,
(başıma gelenlerin gerçek olduğuna inanılmıyor da)
emin ol, daha hızlı sayarsın Cinyphus'taki ekin başlarını,
ve yüksek Hybla'da açan birçok kekik filizini,
ya da kaç kuşun havada kanat çırpıp döndüğünü,
kaç balığın sularda yüzdüğünü,
gerek karada gerekse denizde çektiğim
sıkıntının miktarını saymaktan.
Tüm dünyada Getlerden daha merhametsiz bir ulus yoktur;
buna rağmen onlar bile ıstıraplarıma kederlendiler.
Bunları kadirşinas bir insan olan sana
dizelere dökmeye kalkışsam,
bu yazgımın uzun bir *Ilias*'ı olur.
Bu yüzden korkuyorum, aşkının binlerce kanıtını bana sunan
senden korkmak gerektiğini düşünmemekten,
ama madem ki her zavallı korku dolu bir yaratıktır,
ve madem ki uzun zamandan beri bana sevinç kapısı kapalıdır.

Artık acı bir alışkanlık halini aldı,
nasıl dökülen damlalar şiddetle çarpıp kayaları oyarsa,
aynı şekilde ben de yaralanıyorum Talihin art arda darbeleriyle,
ve artık neredeyse yeni bir bereye yer yok bedenimde.
Daha fazla incelmez saban demiri, sürekli kullanımla da,
daha fazla aşınmaz Appia yolu da kavisli tekerleklerle
kalbimin bir dizi felaket altında ezilmesinden;
hiçbir şey de bulamadım, bana yardım sağlayacak.
Birçokları özgür sanatlarla ün yakalamaya çalıştı:
Ne şanssızım, bense kendi çeyizimle kendimi harcadım.
Önceki yaşamım kusursuzdu, lekesiz gelip geçti:
Ah, o da yarar sağlamadı şu zavallıya!
Ağır bir suç çoğu kez dostların dilekleriyle affedilir:
Bana gelince her tür iyi dilek suskun kaldı.
Bazıları hazırlıklı olduklarından zorlukları atlattılar:
Benimse olup bitenden bihaber başımda patladı bu
şiddetli fırtına.
Kim korkmaz Caesar'ın öfkesinden, sessiz bile olsa?
Benim cezama bir de sert sözleri eklendi onun.
Uygun bir mevsimde sürgüne gitmek daha rahattır:
Oysa denize fırlatılan ben
Arcturus ile Pleias'ların tehditlerine dayandım.
Gemiler çok kez rastlar sakin bir kışa:

Ithacalının gemisi bile daha kaba bir dalgayla karşılaşmadı.
Yoldaşlarımın gerçek sadakati üzüntülerimi azaltabilirdi:
Bu kalleş kalabalık ise benden çaldıklarıyla zenginleşti.
Bazı yerler sürgünü daha hafif kılar:
Oysa şu topraklardan kasvetlisi yok
her iki kutup noktasında da.
Vatanın sınırlarına yakın olmak bile bir şeydir:
Bense en ücra ülkenin,
dünyanın en ücra köşesinin hükmündeyim.
Onur tacın, Caesar, sürgündekilere bile barış garanti eder:
Karadeniz topraklarıysa komşu bir düşmanın altında uzanır.
Zamanı ziraatle uğraşıp geçirmek hoş bir şey:
Barbar düşman toprağı altüst etmemizi bile istemez.
Beden ve ruh ılıman iklimle yaşam bulur:
Sarmatia kıyıları ise hiç kalkmayan soğukla buz tutar.
Tatlı bir suda kıskanılmayacak bir zevk bulunur:
Denizin tuzuyla karışmış bataklık suyu içilir burada.
Her şeye gereksinim duyuyuyorum,
ama cesaretim her şeyin üstesinden geliyor;
bu da neden oluyor bedenimin güçlenmesine.
Bu yükü kaldırmak için, boynunu iyice gerip eğmelisin
yoksa, kasların gevşemesine izin verirsen, düşersin.
Zamanla efendimizin öfkesinin yumuşayabileceği ümidi de,

beni alıkor yaşama yüz çevirmekten ve onu terk edip
gitmekten.
Senin bana verdiğin teselliler de hiç küçük sayılmaz,
senin sadakatin denendi, benim de başıma gelen felaketler.
Girişimlerine devam et, yalvarırım,
gemimi açık denizde bırakma;
ve beni, benimle birlikte de kendi inancını koru.

8

Caesar'la birlikte bir Caesar henüz geçti elime,
bana yolladığın bu tanrılar, Maximus Cotta;
ve armağının tam olsun diye,
Livia da orada Caesar'larıyla birlikte.
Şanslı gümüş, her altından daha kutsal,
çünkü eskiden kaba bir metalken huşu veriyor şimdi.
Beni paraya boğsaydın, kıyılarıma yolladığın bu üç tanrıdan,
daha büyük bir armağan veremezdin inan.
Tanrıları seyredebileceğim, yanımda olduklarını
düşünebileceğim
ve gerçek bir ilahmış gibi konuşabileceğim bir şey bu.
İstediğin kadar geriye döndüm, artık ücra bir toprakta değilim,
eskisi gibi, şehrin ortasında dolanıyorum güvenle.
Caesar'ların yüzünü gördüm, daha önce gördüğüm gibi;
benim için bu rüyanın gerçekleşme umudu neredeyse

hiç yoktu.
Göksel ilahı selamlıyorum hep yaptığım gibi.
Sahiden geri dönsem, sanırım,
bana verebileceğin bundan daha büyük bir şey olmazdı.
Gözlerim Palatinus dışında neden yoksun?
Caesar çıksın oradan zaten beş para etmez.
Gümüşe baktıkça kendimi Roma'da hissediyorum;
çünkü bu, vatanımın görüntüsünü yansıtıyor.
Yanılıyor muyum, yoksa bu resimdeki yüz bana kızgın mı?
Tehditkâr birinin merhametsiz görüntüsüne mi sahip?
Esirge, erdemleriyle bu koca dünyadan daha ulu adam,
intikamının adaletli yularını dizginle.
Esirge, yalvarırım, yüzyılımızın silinmez şöhreti,
senin üstüne titreyerek yarattığın yeryüzünün efendisi.
Sana kendinden bile daha aziz olan vatanın adına,
dualarına asla kulak tıkamayan tanrıların adına,
erdeminin mayasından doğmuş, sana benzer karakteriyle
senin olduğu anlaşılan oğlun adına,
hem büyükbabasına hem de babasına layık olan,
komutların doğrultusunda büyük adımlarla ilerleyen
torunların adına,
azıcık bir kısmını indir cezamın ve sınırla,
Scytialı düşmandan uzak bir yer sağla.

Bu caizse, Caesar'ın yanındaki Caesar,
ilahların dualarıma düşmanca davranmasın.
Bir an önce vahşi Germania dehşete kapılmış yüzüyle
zafer kazanan atların önüne sürüklensin esaret içinde;
Pylios'un yaşına erişsin baban, annen ise Cumaelı'nın,
sen de oğul ol onlara uzun süre.
Sen, kudretli kocasına uygun eş,
bu yakarıcının dualarını haşin kulakla dinleme.
Böylece kocan güvende olsun, oğlunla beraber torunların da,
oğullarının erdemli eşleri ve onların çocukları.
Amansız Germania'nın senden kopardığı Drusus,
yitirdiğin evlatlarından sadece ilki olsun.
Çok geçmeden oğlun kardeşinin öcünü alsın,
eflatun giysisi içinde, kar beyazı atlarıyla.
Rıza gösterin, ah, ürkek dualarıma, ey lütufkâr ilahlar!
Tanrıları hazırda bulmamın bari bir faydası dokunsun bana.
Caesar'ın gelişiyle gladyatör güvenle çıkar arenadan,
çok da küçük bir yardım ifadesi yok suratında.
Bana da yardım edildi, elimden geldiğince hepinizin
yüzünü görmekle,
üç göksel tanrının bir eve girmesiyle.
Ne şanslı kişiler, tanrıların hayalini değil de kendilerini
görenler,

gerçek bedenleriyle karşı karşıya gelenler!
İşe yaramaz Yazgım madem ki kıskandı beni,
o zaman ben de sanatın yarattığı bu yüzleri ve bu modeli
aziz tutarım.
Böyle tanır insanlar sarp esirin gizlediği tanrıları,
Iuppiter olmazsa Iuppiter'in benzerine taparlar.
Artık yanımda olan ve hep yanımda olacak olan
bu resimlere karşı uyanık olun ki istenmeyen bir yerde
bulunmasınlar.
Çünkü benden alınıp götürülünce
sizden yoksun kalmaktansa, Ey devletimizin İlahları,
başım boynumdan vurulur,
gözlerimin oyulup çıkarılmasına dayanırım, daha iyi:
Siz benim limanım olacaksınız, sürgünlüğümün sunağı.
Getaların silahlarıyla çevrelenirsem eğer, size sarılacağım,
kartallarım olarak, bayraklarım olarak sizin peşinizden
gideceğim.
Ya ben kendimi kandırıyorum ve aşırı özlem duyup
oyalanıyorum,
ya da daha rahat bir sürgün yerinin müjdesi gelmekte.
Çünkü daha az hüzün var resimdeki yüzlerde,
dudaklarım da sözlerimi onaylar gibi.
Dua ediyorum, ürkek yüreğimin sezileri gerçekleşsin,

haklı da olsa tanrının öfkesi azalsın diye.

9

Kralların torunu, soyluluğunun kaynağı
Eumolpus'un adına kadar gidebilen Cotys,
dedikodumsu bir şeyler ulaşırsa kulaklarına,
topraklarının çok yakınında olduğuma dair benim,
yakarıcının sesini işit, ey kibar genç adam,
ve elinden gelen yardımı (çünkü yapabilirsin) yap şu sürgüne.
Beni Talih sana emanet etti –burada tek yakınmadığım
konu da bu–,
sadece bu noktada bana düşmanlık etmedi kendisi.
Gemime sağlayacağın liman sakin bir kıyıda olsun,
sular senin ülkenden daha güvenli olmasın.
Kralların işidir, inan bana, düşenlere yardım eli uzatmak,
senin gibi yüce bir adama da budur yakışan doğrusu.
Her ne kadar büyük olsa yine de
ruh yüceliğini aşamayan konumuna da yaraşır bu.
Yetkinin en iyi görüldüğü an,
duaların boşa gitmesine izin vermediği andır.
Parlak soyunun senden arzuladığı bu işte,
bu işte göktekilerden pay almış soyluluğunun görevi bu işte.
Senden bunu bekler Eumolpus, soyunun en seçkin kurucusu,
hatta Eumolpus'tan daha önce, Erichthonius.

Tanrıyla birsin burada, çünkü her ikinizden de istenen
size yakaranlara yardım eli uzatmanızdır.
Alışıldık onurlarını onlara nasıl verebiliriz yoksa,
tanrılardan yardım etme istencini sıyırıp çıkardığımızda?
Iuppiter kendisine yakarana sağır kulaklarını uzatsa,
ne diye kurbanlar devrilip düşürülsün tapınağının önünde?
Deniz benim yolculuğumda hiç durulmuyorsa
bu işe yaramaz tütsüyü neden sunayım Neptunus'a?
Eziyet çeken çiftçinin beyhude dualarına aldırmıyorsa,
Ceres neden alır ki gebe domuzun bağırsaklarını?
Keçi boynunu vermez traşsız Bacchus'a,
ayağıyla teptiğinde hiç şıra akmazsa.
Caesar devletin dizginlerini alsın diye dua ediyoruz,
çünkü o vatanı üzerine o kadar bilgece düşünür ki.
O halde yararlılık hem insanı hem de tanrıyı yüceltir,
kendilerine özgü sahalarında lütuf sağladıklarında.
Ey Cotys, babasına layık oğul,
sen de yardım et ordugâhının sınırlarında yatan birine.
Bir insanı kurtarmak insana yaraşır bir zevktir,
daha iyi bir lütuf kazanılmaz bundan başka bir yolla.
Kim beddua etmedi ki, Laestrygones'in yöneticisi Antiphates'e?
Ya da kim övgüye değer bulmadı Alcinous'un cömert karakterini?
Senin baban ne Cassandreus ne Pherae ırkından biri,

ne de bulduğu bir yöntemle bir kaşifi yakıp kül eden biri:
Savaş delisi olduğu halde, silahlarıyla yenilmek nedir
bilmediği halde,
barış sağlandığında asla kana susamayan biri.
Ayrıca, özgür sanatların sadık öğrencisi olmak da
insan karakterini yumuşatır ve zalimliğe geçit vermez.
Bu sanatlarda hiçbir kral onlardan daha çok eğitilmemiştir,
ya da insansal uğraşlara bu kadar çok zaman harcamamıştır.
Şiirlerin buna tanıklık eder, adını çıkaracak olsan onlardan,
zor derim Thracialı bir genç yazmıştır diye bunları;
bu göğün altında Orpheus tek ozan değil öyleyse
yeteneğinle Bistonia ülkesi seninle gurur duymakta.
Durum gerektirdiğinde, nasıl silahlarını kuşanmakta,
ve ellerini düşman kanına bulamakta cesaret sahibiysen,
nasıl kolunu gerip de cirit atmada
ve dörtnala giden atın dizginlerini tutmada ustaysan,
mevkice yükselme işine ara verildiği anda,
dinlenmeni uyuşuk bir uykuda harcamamak için,
kendi çalışmalarına ve atalarınla ilgili işlere zaman
bulduğunda da,
öylesine parlak yıldızlar arasından Pieris'lerin yolunu izlersin.
Bu da seninle benim aramda bir bağ oluşturur;
ikimiz de aynı sunağın tapınıcılarıyız.

Bir ozan olan ben, bir ozan olan sana
kollarımı uzatıp dualar ediyorum,
senin ülken benim sürgünlüğüme güven sağlasın diye.
Pontus kıyılarına bir cinayet suçlusu olarak gelmedim ben,
öldürücü bir zehir de karmadım ellerimle;
mührüm hiç suçlanmadı sahte bir belgeyle
yalan bir ifadeyi şeritlere basmaktan.
Kanunun yasakladığı bir şey de yapmadım,
ama, itiraf ediyorum, bunlardan daha ağır bir günah işledim.
Ne olduğunu sorma, budala bir "Sanat" kaleme aldım;
işte bu yasaklıyor ellerimin masumlaşmasını.
Daha fazla bir suç işledim mi, orasını karıştırma,
benim tek suçum "Sanatımın" altında gizli.
Ne olursa olsun, intikam alanın öfkesi yine de ılımlıydı,
doğduğum topraklardan başka bir şey almadı benden.
Onlardan yoksun olduğuma göre,
şimdi senin komşuluğun bunu sağlasın,
istemeden kaldığım bu yerde güvende olayım.

10

Balmumuna basılmış figürden bir şeyler çıkarabildin mi, Macer,
bu sözleri sana Naso'nun yolladığına ilişkin?
Bu yüzük yazarı hakkında bir ipucu vermese,
mektubun benim elimden çıktığını anlar mıydın?

Yoksa aradan geçen bunca zaman
bunlarla tanışıklığını alıp götürdü mü?
Gözlerin anımsamıyor mu artık şu eski imzayı?
Varsın olsun, unut, hem mührümü hem de yazımı,
yeter ki dikkatin üzerimden eksilmemiş olsun.
Bunu borçlusun hem uzun yılların tanışıklığına,
hem eşimin sana yabancı olmamasına,
hem de benden daha bilgece kullandığın şiirsel çalışmalara;
yaraştığı gibi sana, hiçbir "Sanat" da seni suçlu ilan etmedi.
Sen ölümsüz Homeros'un söylemeden bıraktığı şeyi
terennüm ediyorsun,
Troia savaşları son rötuştan yoksun kalmasın diye.
Daha az sağduyu sahibi Naso ise sevme sanatını aktarıyor,
bir hoca olarak da öğrettiğinin bedelini ağır şekilde ödüyor.
Yine de bütün şairler için aralarında kutsal töreler vardır,
her ne kadar hepsinin tuttuğu yol farklı olsa da:
Birbirimizden çok uzaklarda olsak bile,
bunları anımsadığına inanıyorum,
ve benim ıstıraplarımı dindirmek istediğine.
Senin komutan altında Asia'nın görkemli şehirlerini
temaşa ettik,
senin komutan altında Sicilya ovasını da gezdik.
Aetna'nın alevleriyle gökyüzünün parladığını,

bu alevleri dağın altında yatan Canavarın yuttuğunu,
Henna'nın göllerini, Palicus'un kükürtlü kaynaklarını,
Anapus'un Cyane'yi kendi sularına kattığı yeri gördük.
Nymphe Arethusa'dan çok uzak değil burası,
Elis nehrini hızla geçerken,
şimdi de deniz yatağının altında koşuyor gizlice.
Benim için burada tamamlandı
kayıp geçen zamanımın büyük kısmı.
Ah, nasıl farklıydı orası Getalarınkinden!
Ne kadar küçük bir bölümü bu yaşadıklarımızın,
birlikte gördük senin sayende zevke dönüşen yolları,
senin sayende yolculuğumuz bir zevk halini alıp da!
İster parlak boyalı bir teknede mavi suları yararak seyredelim,
ister hızlı tekerlekli bir arabada gidelim,
karşılıklı konuşmalarımız sayesinde
çoğu kez yollar bize kısa gelirdi,
ve sayacak olsan,
sözlerimizin çokluğu adımlarımızı aşardı,
çoğu kez konuşmalarımıza yetmez olurdu gün,
hatta sohbetimiz için
yaz günlerinin uzun saatleri bile kısa kalırdı.
Anılarımız var denizdeki tehlikelerden korkmamız için,
birlikte deniz tanrılarına kurbanlar kesmek için,

kah birlikte başarılar gerçekleştirmek için,
kah onları anımsadığımızda,
alaya almaktan utanç duymamamız için.
Bu anıların tuzağına düştüğünde gizlice,
ben yanında olmasam bile,
sanki beni görmüşsün gibi gözlerinin önünde canlanacağım.
Bana gelince, berrak sulardan hep daha yüksek olan,
dünyanın ekseninde oturuyor olsam da,
yine de seni seyrediyorum gönül gözümle,
tek yapabildiğim bu olsa da,
ve buzlu kutbun altında seninle sık sık konuşuyorum.
Buradasın, ama bundan habersizsin,
çok sık yanımdasın, olmasan da,
ve emredince ben, kalkıp şehrin ortasından
Getaların ülkesine geliyorsun.
Karşılığını öde öyleyse,
madem ki seninki daha mutlu bir bölge,
orada tut beni hep vefalı bir yürekte.

11

Kısa sürede zar zor derlenen bu eseri sana yolluyor, Rufus,
bahtsız "Sanatın" yazarı Naso,
bütün dünyadan çok uzaklara sürülmüşsem de,
benim seni anımsadığımı bilmen için.

Kendi adımı unuturum da
sana olan sadakatimi yüreğimden silmem,
bu canımı beyhude esen rüzgârlara teslim ederim de
hizmetine duyduğum minneti boşa çıkarmam.
Alkışlanacak bir değer bu,
benimkiler hüzünle donup kuruduğunda,
senin yanaklarından süzülen gözyaşlarını kullanışım;
Alkışlanacak bir değer, üzüntüme teselli buluşum,
bana ve kendine onu eşit dağıttığında.
Gerçekten eşimin kendiliğinden özgün bir değeri var,
ama senin uyarınla o daha da iyi olur.
Castor, Hermione için neyse, Hector da Iulus için,
senin de öyle olman eşim için sevinç verir bana.
Senden farklı olmamak için onurla mücadele veriyor,
yaşamıyla senin kanından geldiğini kanıtlıyor,
seni kendisine örnek alıp daha da olgunlaştırıyor
başardıklarını hiçbir zorlama olmadan elde ettiği için.
Palmiyenin sağlayacağı onur için
kendi kendine yarışacak at, mahmuzlanırsa, daha hızlı koşar.
Bir de, olmayan birinin emirlerini
inanç dolu bir özenle yerine getirirsin,
ve hiçbir yükü de sırtlanmaktan bezmezsin.
Ah, tanrılar seni ödüllendirsin, benim gücüm olmadığına göre!

Ödüllendirirler, eğer vefalı işler yapıldığını görürlerse.
Uzun süre karakterine arka çıkacak bir bedene sahip ol,
Fundi'nin toprağının en yüce şerefi, Rufus.

3. KİTAP

1

İlk kez Iason'un kürekleriyle dövülmüş deniz,
vahşi düşmandan ve kardan yoksun kalmayan topraklar,
gün gelecek ben, Naso, sizi terk edecek miyim acaba,
düşmanlığı daha az bir yere gitmem emredilip de?
Yoksa hep bu yabanıl yörede mi yaşamak zorunda olacağım,
Tomis'in topraklarında mı gömülmem gerekecek?
İyi niyetine sığınıp, bir iyi niyet taşıyorsan eğer,
komşu bir düşmanın hızlı atlarının çiğnediği Pontica toprakları,
iyi niyetine sığınıp şunu söylemek isterim:
Berbat sürgünlüğümün en çetin kısmı sensin,
sen benim talihsizliklerimi ağırlaştırıyorsun.
Sen ne çiçekli çelenklerle örülü baharı duyumsuyorsun,
ne de orakçıların çıplak bedenlerini görüyorsun.
Sonbahar da uzatmıyor sana üzüm asmalarını,
her mevsim aşırı bir soğuğun var aksine.
Denizde balıklar hep üstü damlı bir suda yüzerler,
hiç kaynak suyun yok, neredeyse sırf deniz suyusun,
içince kuşkuya düşersin, susuzluğun geçti mi arttı mı diye.
Ender ağaç yetişir arazilerinde,
yetişenler de meyve vermez, toprak desen bir başka deniz.

Boğuk gırtlağıyla deniz suları içen bir kuştan hiç söz edilmez
ormanlarda çok çok uzaklardakiler dışında.
Bomboş arazilerde acı pelinler dili titretir,
nahoş bir ürün, yetiştiği yöreye uygun.
Buna bir de korkuyu ekle, düşmanların surlara saldırısını da,
ve ölümcül vebaya bulanmış ok yağmurlarını,
bu yörenin uzaklığını ve bütün geliş gidişlere sapa kalışını,
birinin buraya ne yaya ne de gemiyle güvenle ulaşamayacağını.
O halde şaşmak gereksiz bunlara bir son vermek
ve şimdiye değin başka bir yere gitmek isteyen bana.
Senin bunun üstesinden gelmense daha hayret verici,
karıcığım,
ve talihsizliğim karşısında gözyaşlarını tutabilmen.
Ne yapıyorsun, diye mi soruyorsun? Bu soruyu kendine
sormalısın,
gerçekten öğrenmek istersen, bulursun.
Dilemek yetmez; amacına ulaşmak için arzulamalısın,
bırak bu sıkıntı senin uykularını kısaltsın.
Birçoğunun bunu dilediğine inanıyorum;
Çünkü kim sürgünümün huzurdan yoksun olmasını
isteyecek kadar
bana karşı bu kadar insafsız olabilir?
Tüm kalbinle, bütün hücrelerinle çabalamalı

ve gece gündüz benim için uğraşmalısın.
Başkalarının bana yardımcı olması için dostlar kazanmalısın,
karıcığım, ilkin de kendi rolünü üstlenmelisin.
Benim kitaplarımla senin kişiliğine büyük bir rol yüklendi;
iyi bir eş örneği olarak senden söz ediliyor.
Bunu bozmamaya dikkat et ki, tavsiyelerimiz doğru çıksın,
şöhretin sağladığı yapıtı gör ve bakımını üstlen.
Kendim hiç yakınmasam bile, sustuğum halde, şöhret yakınır,
yapması gerektiği gibi, beni hiç dikkate almazsan.
Kader benim halk tarafından görülmemi sağladı,
ve önceden olduğundan daha çok tanınır kıldı.
Yıldırım çarptığında Capaneus da daha tanınır olmuştu;
Amphiaraus da atları toprağa gömülünce tanındı.
Ulixes'i daha az tanırdın, az yer dolaşsaydı;
Philoctetes'in büyük adı yarasından ötürüdür.
Bu kadar büyük adlar arasında
bu ufak adam için bir yer varsa,
ben de enkazımla göze batar oldum.
Benim sayfalarım sayesinde senin de tanınmaman imkansız,
daha değersiz değil adın Coslu Bittis'ten.
Öyleyse ne yaparsan yap büyük bir sahnede izleneceksin,
ve sadece birkaç tanık önünde sadık bir eş olmayacaksın.
İnan bana, şiirlerimle övüldüğün kadar,

bu övgüleri okuyan senin bunu hak edip hak etmediğini sorar.
Düşünüyorum da, çoğunun bu değerleri onaylaması kadar,
yaptıklarını birkaç kadın da küçültmek istemiyor değil.
Ama seni temin ederim, onlar şunu söyleyemiyor:
"Zavallı kocasının kurtuluşuna kayıtsız kalan kadın işte bu."
Gücümü yitirdiğimden, artık arabayı süremiyorum,
yalnızca sen eline geçir dermansız dizginleri.
Azalan nabız atışlarıyla doktorundan medet uman bir hastayım:
Ömrümün son yarısı hâlâ bendeyken, yanımda ol;
ben elimden geleni yapardım, senden daha güçlü
olsaydım eğer,
sen daha sağlıklı olduğuna göre bana yardım et.
Bizim paylaştığımız aşkın ve evlilik antlaşmamızın gereği bu:
Senin karakterinin de gerektirdiği bu, sevgili eşim.
Sen bu özelliğini seni yetiştiren eve borçlusun,
onu sayabilesin diye görev duygusu kadar namusunla da.
Hepsini yapabilirsin, ama övgüye layık bir eş olmadıkça,
senin Marcia'nın adını onurlandırdığına inanılmaz.
Bunu hak etmemiş değilim: Gerçeği itiraf etmek istenirse,
hak ettiklerime minnet borcunu ödemek gerekir.
Bunu bana büyük bir faizle gerçekten o ödeyebilir,
istese de, dedikodu onu yıldıramaz.
Yine de bir tek bunu ekle öncelikli işlerine,

sıkıntılarım için ihtiraslı ol.
Daha az düşman bir bölgede yaşayayım,
görevinin hiçbir kısmı engelleyici olmasın.
Büyük bir şey diliyorum ama dileyene garez bağlanmaz
yine de:
Dileğin tutmasa bile güvenliğin tehlikeye girmez.
Bana kızma, şiirlerimde bu kadar sık istedim diye
elinden geleni yapmanı ve kendini örnek almanı.
Flütçü cesurlara yardıma alışıktır,
komutan iyi döğüşen adamlarının alnından öper.
Senin dürüstlüğün bilinir ve her zaman tanıtlanır;
cesaretin de dürüstlüğünden daha aşağı olmasın.
Benim uğruma Amazon'un savaş baltasını alman gerekmez
ya da çelimsiz elinle çentik kalkanı taşıman.
İlaha bana dost olsun diye değil de,
evvelce olduğundan daha az öfkeli olsun diye yakarmalısın.
Hiçbir destek bulamazsan, gözyaşların sana destek olacaklardır.
Tanrıları ancak bununla harekete geçirebilirsin başka
şekilde değil.
Gözyaşların akmazsa, benim başıma gelen kötülükler
bunu sağlayabilir:
Kocan olan benden dolayı bayağı bir ağlama nedenin
var doğrusu;

Bu sıkıntılar benimle olduğu sürece de sanırım her
vakit ağlayacaksın.
Kaderin sana bindirdiği yükler bunlar.
Ölümümden seninkine karşılık kurtulmam gerekseydi,
tanrı saklasın,
Admetus'un eşi takip edeceğin kadın olurdu.
Penelope'ye rakip olabilirdin, namuslu bir gelin olarak
hileyle ısrarcı talipleri aldatmak isteseydin eğer.
Bitip tükenmiş kocanın hayaline eşlik etseydin,
yaptığın bu işin rehberi Laodamia olurdu.
Iphias gözlerinin önüne gelmek zorunda olurdu,
bedenini alevle tutuşmuş odunlara göndermek istediğinde.
Ölmeye hiç gerek yok, Icarus'un karısının ağına da.
Dudakların Caesar'ın karısına dua etmeli,
erdemiyle çağımızın namusa verdiği değerle
eski zamanlardan aşağı kalmadığını kanıtlayan;
Venus'un güzelliğini, Iuno'nun karakterini almış,
tanrısal yatağı paylaşmaya layık tek kadın o.
Neden titriyorsun ve ona yaklaşmaktan çekiniyorsun?
Ne namussuz Procne, ne de Aeetes'in kızı
senin şiirlerinle canlandırılmalı,
ne Aegyptus'un gelini ne de Agamemnon'un vahşi karısı,
ne de Scylla, şu Sicilya sularına kasığıyla korku salan,

ne Telegonus'un annesi, şu insan şekline dönme gücüyle
doğmuş kadın,
ne de yılanla örülmüş düğüm düğüm saçlı Medusa,
ama kadınların önderi olan bu kadın canlandırılmalı,
karakteriyle Kaderin görüş gücünü kanıtlayan,
ve yanlışlıkla kör olmanın azabını taşıyan;
Ondan daha parlak başkası yok, Caesar hariç,
güneşin doğuşundan batışına kadar şu yeryüzünde.
Uzun zamandır beklenen anı iyi seç, dileğini iletmek için,
geminin düşman sulardan çıkması için.
Kehanetler her zaman kutsal kısmetlere dönüşmez,
sunaklar bile her zaman açık olmaz.
Şehrimizin durumu şimdi üzerine kehanette
bulunduğum gibiyse,
ve halkın ağzına kilit vuracak bir keder yoksa,
Capitolium'a tapınıldığı gibi tapınılan Augustus'un evi,
şimdi ve her zamanki gibi neşeliyse ve huzur doluysa,
o zaman içeri girme fırsatını yakalayabilirsin,
o zaman sözlerinin bir yarar sağlayacağını düşünebilirsin.
Daha büyük bir işle meşgulse, amacını belli etme,
ve acele edip de ümidimi kırmamaya bak,
yoksa tekrar istemem bunu yapmanı, zamanı tamamen
boş olsa bile,

gerçi bedenine bile bakım göstermeye vakti yok onun.

Her şey ..... *(metinde boşluk var)*

sen de karmaşık olaylar arasında bir yol bulmalısın.

Sana Iuno'nun yüzüne yaklaşmak nasip olduğunda,

üstlendiğin rolü anımsa.

Yaptığımı savunma; kötü bir dava oldu mu susulmalı.

Sözlerin huzur kaçırıcı olmasın da, duanı et.

O zaman gözyaşlarına ara vermelisin, yere eğil,

kollarını uzat ölümsüz ayaklara doğru.

O zaman başka bir şey isteme,

vahşi düşmandan kaçıp kurtulmam dışında,

Kader yeterince bana düşman olsun, bırak.

Aklıma birçok şey geliyor ama endişeye kapılıp

titrek bir sesle bunları da söylemem güçleşiyor.

Bunun sana zarar vereceğini sanmam.

O anlayacaktır senin efendinden korktuğunu.

Sözlerin ağlamanla kesilirse, ziyanı yok:

Bazen konuşulan kelimelerin ağırlığı vardır gözyaşlarında.

Böyle başlangıçlar için hayırlı bir günün yanında

olduğundan emin ol,

uygun bir zamanın ve uğurlu bir kehanetin.

Ama ilkin kutsal sunakta ateş yakıp

yüce tanrılara buğular ve saf şarap sun.

Bu tanrılardan ve hepsinden önce Augustus'un ilahına tap,
ve onun aziz torununa ve yatak arkadaşına.
Keşke sana hep yaptıkları gibi nazik olsalar
ve gözyaşlarına yumuşak bir ifadeyle baksalar.

2

Tarafımdan yollanmış olan
ve burada okuduğun esenlik dileğim, Cotta,
dilerim sana gönderilmiş ve gerçekten ulaşmıştır.
Çünkü sen güvende olup benim çektiğim işkencelerden
çok uzaksın
ve içimdeki iyi bir kısmın sağlıklı kalmasını sağlıyorsun.
Bazıları kayıp giderken ve devrilmiş yelkenlerini
yüzüstü bırakırken,
sen batan geminin tek zinciri olarak kalıyorsun.
O halde minnettarlığın soyluluğundandır.
Affediyorum onları, kadere uyup sırtlarını dönüp kaçanları.
Şimşekler tek kişiye çarpsalar da, tek kişiyi korkutmazlar,
devrilip düşen birinin etrafındaki kalabalık hep korkaktır;
duvarlar yıkılma belirtisi gösterdiğinde,
endişe ve korku orayı terk eder gider.
Korkaklar arasında kim çekinmez,
kötülüğü yanıbaşına çekecek diye
hasta bir adamla temas kurmaktan?

Beni de dostlarımın bazıları terk etti,
bana karşı duydukları nefretten değil de,
benden duydukları aşırı bir endişe ve korku yüzünden.
Vefasız değildi bunlar, görevlerini de aksatmazlardı ama,
düşman tanrılardan çok çekindiler.
Fazla ihtiyatlı ve ürkek görülebildikleri halde
onlara kötü insanlar demek doğru olmaz.
Benim içtenliğim benim için değerli olan dostları affeder
ve hiçbir suç işlememişlercesine korur onları.
Bu hoşgörüyle yetinsinler ve böbürlenmeyi bıraksınlar
yaptıklarının benim tanıklığımla affedileceği konusunda.
Birkaçınız daha iyi bir takımsınız, içine düştüğüm felakette
bana neredeyse hiç yardım edilmemesini aşağılık sayıyorsunuz.
Bu yüzden sizin değerinize olan saygım,
şu bedenim ancak kül olup bitince tükenir.
Yanılıyorum, bütün ömrüm boyunca sürüp gider,
gelecek kuşakların belleğinde kalır, hâlâ okunursam eğer.
Kansız bir beden kasvetli gömüte yaraşır;
Ad ve onur üst üste yığılmış odun yığınını aşar.
Ölüm Theseus'a da gelir, onun yoldaşı Orestes'e de;
ama her ikisi de kendi övgüleri için yaşar.
Sonradan doğan torunlar bile sizi övecekler,
yazdıklarımla şan ve şöhretiniz hep parlayacak.

Burada da Sauromatlar artık sizi tanıyor, Getler de,
böyle bir ruhu bu ilkel halk bile onaylıyor.
Geçenlerde ben senin dürüstlüğünden söz ederken
(çünkü Getikçe ve Sarmatça konuşmayı öğrendim),
tesadüfen o kalabalığın içinde duran yaşlı bir adam,
sesimi işitince bana şu sözlerle hitap etti:
"Sizlerden Pontus'un ve Hister'in ayırdığı bizler de,
biliriz dostluğun adını, iyi yürekli yabancı,
Scythia'da bir yer var, önderlerimizin Tauris dediği,
Getik toprağından öyle çok uzak da olmayan.
Ben o topraklarda doğdum (vatanımdan utanç duymam);
ora halkı Phoebus'un ortağı tanrıçaya tapar.
Bugün koca sütunlarla desteklenen bir tapınak var orada,
içeriye kırk adımda girilir.
Orada tanrısal bir imgenin olduğu söylenir;
kuşkun olmasın diye söyleyeyim, kaidesi hâlâ durur, tanrıçasız;
doğal beyaz taştan yapılmış sunak,
üstüne akan kana bulanıp rengini kaybederek kızıla
dönmüştür.
Evlilik meşalesini hiç tanımamış bir kadın adaklar adadı,
soyluluk bakımından Scythia kadınlarını aşan bir kadın.
Adak şekli, atalarımızın buyurduğu gibi, yabancı bir göçmenin
genç kızın kılıcıyla kesilip düşmesinden ibaret.

Krallığı Thoas yönetirdi, Maeotia kıyısında çok ünlü olan,
ondan daha iyi tanınan yoktu bu Karadeniz sularında.
Saltanatını sürerken o,
berrak sularda seyrettiği söylenir bir Iphigenia'nın.
Bu kızı bir bulutun gölgesi altındaki
esirden hafif rüzgârlarla getirip
bu yörede bıraktığına inanılır Phoebus'un.
Yıllardan beri tapınağın başındaydı, geleneğe uygun tarzda,
mahzun kurbanları keserek gönülsüz elleriyle;
yelkenli bir gemiyle iki genç gelip kıyılarımıza ayak bastığında.
Yaşları da tutkuları da birdi bunların, biri Orestes
diğeri Pylades'ti: Adları hâlâ ünlüdür.
Trivia'nın insafsız sunağına götürüldüler dosdoğru,
iki elleri de arkalarında bağlı olarak.
Yunanlı rahibe, esirlerine kutsal arınma suyu serpti,
sarı saçlarını uzun bir bantla çevrelemek için.
Tören için hazırlık yaparken, tapınağı kordelalarla sararken,
gecikmek için kendi kendine sebepler yaratırken,
şöyle dedi, "Gaddar biri değilim ben, genç adamlar (affedin),
bu yerden daha vahşi töreleri yerine getiriyorum.
Bu halkın bir geleneği. Ama sizler hangi şehirden geldiniz?
Şu uğursuz yelkenliyle ne kadarcık yol katettiniz?"
Böyle dedi, vatanlarının adını işittiğinde de azize kız,

bu ortakların kendi şehrinden olduğunu anladı.
“Sizlerden biri” dedi, “törelere göre kurban edilsin,
diğeri haberci olup atalarının yurduna gitsin.”
Ölüme niyet etmiş olan Pylades, Orestes’in gitmesini ister;
o ise reddeder, birisi ölene değin karşılıklı döğüşürler.
Bir tek bu konuda onlar anlaşamazlar:
“Başka konularda tartışmasız çok uyumludurlar.
Yakışıklı gençler aşk için rekabeti sürdürürken,
genç kız yazdığı notları kardeşi için yeniden kaleme alır.
Mektubu erkek kardeşine gönderiyordu, ve mektubun
verildiği kişi,
(şu insanın talihine bak sen!) erkek kardeşiydi aslında.
Gecikmeden, tapınaktan Diana’nın heykellerini kaparlar,
ve gizlice engin sulara yelken açarlar.
Gençlerin aşkına şaşmak gerekir; bunca yıl geçtiği halde,
şimdi bile Scythia’da büyük bir ada sahipler.”
Yaşlı adam bu halk masalını anlattıktan sonra,
herkes bu yapılanları saygıyla ve güvenle över.
Kuşkusuz burada bile, ki hiçbir kıyı bundan daha yabanıl
değildir,
dostluk adı vahşi kalpleri canlandırır.
Bu tür işler haşin Getleri bile harekete geçirdiğine göre
Ausonia şehrinde doğana ne yapar bir düşün hele?

Ayrıca sen hep yumuşak bir ruha sahip oldun,
yüce soyunun nişanesi olan bir de karaktere,
Tanıdı bu karakteri vatanımızın isim babası Volesus,
ana tarafından akraban Numa reddetmedi kendisine
ait olduğunu bunun
sana doğuştan adını veren Cotta'lar da,
sen olmasaydın, bu aile tükenip gidecekti.
Bu soya layık bir adam ol, düşmüş dostuna yardıma
koşmanın,
o karaktere uygun bir davranış olduğuna inan.

3

Şu sürgün dostuna verecek birazcık zamanın varsa eğer,
Fabius soyunun yıldızı, Maximus, yanaş,
gördüğümü sana aktarırken, ya bir bedenin hayaliydi o,
ya hakikatin bir görünümü ya da bir rüya.
Gece olmuştu ve ay çift kanatlı pencerelerden içeri
süzülüyordu,
dolunayken hep olduğu gibi olanca parlaklığıyla ışıldıyordu.
Endişelerden uzak, ortak dinlencemiz uykuya yenik
düşmekteydim,
uzuvlarım uyuşarak yatağa sere serpe uzanıyordu ki,
aniden bir esinti kanat çırpışlarıyla canlanıp ürpertti beni,
ve pencere titreyip hafif bir sesle gıcırdadı.

Korku içinde koluma dayanıp yatağımın solundan doğruldum,
uykum da çekilip gitti küt küt atan kalbimden.
Aşk duruyordu ayakta, sol elini akçaağaçtan döşeğime
dayayıp hüzünle,
önceden var olan ifadesi şimdi yoktu yüzünde;
ne zinciri vardı boynunda, ne de saçında bir firkete,
düzgün de taranmamış saçları eskisi gibi.
Hırpani çehresine saçları iniyordu yumuşacık,
kanat tüyleri de gözlerime dağınık göründü,
birçok el dokunduğunda ve ellendiğinde
hızla süzülen bir güvercinin sırtındakiler gibi.
Onu tanır tanımaz, zaten ondan başkası bana daha
tanıdık gelmez,
dilim çözülünce şöyle bir sesle ona dedim ki:
"Ah, çocuk, yanlış anlaşılmış efendisinin sürgün nedeni,
sana öğütler vermemem daha iyi olurdu benim için,
buraya da mı geldin, hiçbir zaman barışın olmadığı,
vahşi Hister'in buz tutmuş sularıyla büzüşmüş bu yere?
Yolculuğunun sebebi nedir, talihsizliklerimi görmek dışında?
Eğer bilmiyorsan, bunlar senin utancın.
Sensin bana ilk şiirlerimi yazdıran;
senin önderliğinde altıdan sonra beş ayak ekledim.
Geçit vermedin bir Maeonia şarkısına yükselmeme

ya da yüce komutanların başarılarını terennüm etmeme.
Senin oklarınla yayın zayıflattı,
yeteneğimin belki önemsiz ama
yine de bir şekilde var olan gücünü.
Çünkü ben senin ve senin annenin krallığını terennüm ederken,
zihnim bu büyük esere bir yer boşaltamadı.
Hepsi bununla da kalmadı: Budala bir şiirle de,
benim değneğim olan sanatıma karşı deneyimsiz
kalmamanı sağladım.
Buna karşılık zavallı bana sürgünlük sunuldu armağan olarak,
o da barışı olmayan en ücra şu köşede.
Chione'nin oğlu Eumolpus böyle davranmadı Orpheus'a,
Frigyalı Satyr de Olympus'a böyle davranmadı,
Chiron da Achilleus'ten böyle bir ödül almadı,
Numa'nın da Pythagoras'a zarar vermediğini söylerler.
Uzun yıllar biriktirdiğim adları tek tek saymama gerek yok,
öğrencisi tarafından ihanete uğrayan tek kişi benim.
Sana silahları verirken, seni eğitirken, serseri,
senin bir öğrenci olarak öğretmenine verdiğin armağana bak!
Yine de bilirsin ve samimiyetle yemin edebilirsin,
benim saldırmadığıma dair yasal zifaf yataklarına.
Bunları ben hiç kordela değmemiş iffetsiz saçlılara,
ve ayaklarına kadar uzanan etolleri bulunmayanlara yazdım.

Söyle lütfen, ne zaman gelinleri aldatmayı öğrettin ki,
ya da ilkelerimle aile soyunu belirsiz kılmayı?
Yoksa bu kitaplardan kaba biçimde kovulmadı mı,
yasanın gizli aşka sahip olmasını istemediği her kadın?
Ama neye yarar, sert yasaların yasakladığı
zina konusunda yazdığıma inanılıyorsa?
Ama sen keşke çılgınca her şeyi vuran oklara sahip olsan,
asla kaybetmesen meşalelerin tez ateşini,
keşke krallığını yönetse ve bütün toprakları denetlese,
kardeşin Aeneas'tan dolayı akraban olan Caesar,
sebep olsan da bana karşı olan öfkesi yatıştıralamaz olmasa,
ve cezamı daha rahat bir yerde çekmemi sağlasa."
Kanatlı çocuğa bunları anlattığımı sandım,
o da bana şunları söylüyormuş gibi geldi:
"Silahlarım olan şu meşalemin, silahlarım olan şu yayların,
annemin ve Caesar'ın başı üstüne yemin ederim ki
yasal olan neyse öğretmenim olan senden onu öğrendim,
bir de *Aşk Sanatı*'nda hiçbir kusurun bulunmadığını.
Bunun gibi keşke diğerlerini de savunabilseydim!
Sana daha fazla zarar verenin başka bir şey olduğunu biliyorsun.
Bu ne olursa olsun (sonuçta ne acı yeniden yaşanabilir
ne de suçtan kurtulduğun söylenebilir),
sen suçunu hata kılıfına sokup gizlesen de,

hakkını teslim et, hakimin öfkesi çok ağır olmadı.
Yine de seni görmek ve serilmiş yatarken teselli vermek üzere
kanatlarım sayısız yollar aşıp geldi.
Bu yöreyi, annemin isteği üzerine Phasisli kızı
oklarımla mıhladığımda görmüştüm.
Şimdi yüzyıllar sonra tekrar ziyaret etmeme
sen sebep oldun, ey benim ordugâhımın dost neferi!
Endişeni bir kenara koy o halde: Caesar'ın öfkesi yumuşayacak,
ve senin dualarını için daha ılımlı bir zaman gelecek.
Gecikmekten korkma, aradığımız saat elde hazır,
her şeyi sevinçle dolduruyor zafer.
O ev sevinç içindeyken, çocuklar, anneleri Livia,
sen sevinç içindeyken, vatanın ve liderimizin atası da,
halk kendi kendisini kutlarken ve baştan sona şehirdeki
her sunak parlak alevlerle yanarken,
kutsal tapınak girişini kolayca açarken,
dualarımızın da gerçekleşeceğini umut etmeliyiz."
Bunları dedi ve sonra ya hafif havaya karışıp gitti,
ya da benim duyularım uyanmaya başladı.
Sen bu sözlere inansaydın, Maximus,
ben de kuğuların Memnon'un renginde olduğuna inanırdım.
Ama ne süt zift karasına dönüşür,
ne de parlak fildişi katranağacı olur.

Ruhuna uygun bir soy seninki,
soylu ve Hercules'in gösterişsizliğine sahip bir ruhun
var çünkü.
Kıskançlık, şu ödlek kusur, soylu karakterine giremez,
ancak toprağın derinlerinde gizlenen bir yılan gibi sokulur.
Yüce ruhun soyunu da aşar.
Karakterin senin adından da büyük.
O halde başkaları zavallılara zarar versin
ve kendilerinden korku duyulmasını istesin,
ucu acı safraya bulanmış oklar taşısın;
senin evin yakaranlara her zaman yardım eli uzatır,
lütfen beni de bunlar arasında say.

4

Değersiz bir selam taşımayan bu sözleri sana
Naso'n gönderiyor Tomis kasabasından,
ve Zafer şiirinden söz etmeye seni memur ediyor, Rufinus,
eğer her şeye karşın eline ulaşırsa tabiî.
Önemsiz bir eser bu, senin hazırladıklarına denk değil;
Ama ne olursa olsun ona sahip çıkmanı isterim.
Güçlü şeyler özden sağlamdır, bir Machaon'a ihtiyaç duymazlar.
Hasta tehlikedeyken tıptan yardım diler;
büyük şairler gönüllü okuyucuya gereksinmez,
gider isteksiz ya da memnun olması zor bir adamı yakalar.

Uzun süreli sıkıntıların yeteneğini körelttiği ben,
(ya da belki eskiden de hiç yeteneğim yoktu)
gücüm azalınca, senin cömertliğinle güçleniyorum.
Bunu benden alırsan başka her şeyin de alınacağını sanırım.
Her çalışmam gönüllü bir desteğe gereksiniyorsa da
o kitabın özel bir hoşgörüye hakkı var.
Başka ozanlar gördükleri zaferi yazdılar;
bu ise hatırşinas eliyle görülmüş olanları yazan bir kitap.
Hevesli kulağımla halktan zar zor duyabildiklerimi
kaleme aldım,
söylentiler benim gözlerim oldu.
Kuşkusuz aynı tutku, aynı güç işitilmiş ve görülmüş
konulardan da gelir.
Şikayetim yok benim, sizin gördüğünüz gümüşün
ya da altının parlaklığının yoksunluğundan,
ya da eflatun giysilerin yokluğundan;
o yerler, binlerce şekil halk
savaşların ta kendisi şiirimi besleyenler,
kralların ifadeleri, ruhlarının çok emin belirtileri,
o esere yardımcı olan şeyler belki bir şekilde.
Bir yetenek alkışlarla ve halkın içten beğenisiyle yanıp
tutuşabilir.
Büyük bir güç verebilirdi bana da böyle bir haykırış,

acemi erin borazanı duyunca silaha sarılması gibi.
Yüreğim kardan, buzdan,
ya da katlandığım bu yerden de soğuk olsa bile,
fildişi arabasında duran komutanın o ifadesi
duyularımdan bütün soğuğu alıp götürebilir.
Yoksunum bunlardan ben, şüpheli yazarlar okuyup
senin iyi niyetinin yardımına başvuruyorum.
Ne komutanların isimlerini bilirim, ne de yerlerini;
hiç kaynak yok elimde.
Söylentiler ya da bana yazan bir dost,
bu kadar büyük olaydan ne kadar ufak bir bölüm aktarır.
Ne kadar fazla şeyi bilmemek zorunda kalacaksın,
Ey okuyucum,
bir hata yapsam ya da orada herhangi bir şeyi atlasam.
Ayrıca sürekli efendisinin yakınmalarını dinleyen lirim
zar zor döndürür şarkısını neşeye.
Yakınmalarda olan ben bunca zaman sonra
mutlu sözcükler bulamıyorum, yepyeni şeylermiş gibi
geliyor bana.
Gözlerin alışkın olmadığı güneşten kamaşması gibi
neşeye karşı da zihnim miskin.
Ebedilik bütün her şeyin en değerlisi,
gecikmiş sadakate bu lütuf verilmez.

Büyük zaferler hakkında rekabet içinde yazılan diğerlerinin,
uzun zamandır halkın ağzından okunduğunu düşünüyorum.
Susamış okuyucu onları içer, benim içki kabıma doymuşu gelir;
onlar henüz içildi, benim içkimse soğuyacak.
Ağırdan almadım, uyuşukluk beni yavaşlatmadı.
Engin denizin en uç kıyısında oturuyorum.
Söylenti buraya gelene kadar, şiirler de derlenip
sana yazılıp ulaşana kadar bir yıl geçebilir.
Hiç önemli değil bakir gül bahçesine ilkin mi girdim
yoksa geç kalmış elimle geçip gitmiş çiçekleri mi topladım.
Hayret edecek ne var, çiçekleri bahçeyi çıplak bırakana
kadar soyup da
komutanınıza layık şekilde bir çelenk yapılmamışsa?
Bunu ben kabul etmiyorum: Hiçbir ozanın kendi şiirlerine
karşıt şeyler söylediğini de düşünme!
Esin Perim kendi yararına konuştu.
Sizinle ortak törelerim var, ey şairler,
koronuzda bu zavallıya da bir yer verirseniz eğer.
Benimle paylaştığınız ruhumun en yüce kısmıydı:
Ben, yokken şimdi de bu kısmımla size tapıyorum.
Bu yüzden lütfunuzla benim şiirlerimi övün,
bunların yararına kendim hiç konuşmadım.
Çok sık yazılanlar ölümden sonra hoşa gider,

çünkü kötülük yaşayanlara zarar verir hep
ve adaletsiz dişleriyle kemirerek.
Kötü yaşamak bir çeşit ölümse, o zaman dünyada oyalanılır,
benim kısmetime yalnızca bir mezar düşmemiş.
Sonuçta, çektiğim eziyetin ürünü olan eserim her yerde
suçlanacak,
sadakatimi ayıplayacak kimse olmayacak.
Güçten yoksunsam bile yine de istencim övülmeli.
Tanrıların bundan hoşnut olduğunu seziyorum.
Sunaklara yaklaştığında zavallı adamı kabul ettiren budur,
bir kuzunun kesilmiş bir öküzden daha az lütuf bulmaması.
Konu o kadar büyüktü ki Aeneas'ın koca ozanı için bile ağır
gelebilirdi.
Hatta zayıf ikilikler zaferin bunca ağırlığını taşıyamadı ayarsız
tekerleriyle.
Hangi ölçüyle yazıyorum, benim için şüpheli bir ifade:
Çünkü diğer bir zafer seni bekliyor, Rhenus.
Esinli ozanların kehanetleri boş çıkmaz:
Defneden Iuppiter'e bir başka taç takılmalı, diğeri hâlâ yeşilken.
Okuduğun benim sözlerim değil, Hister'e defedildim,
vahşi Getlerin sularını içtiği;
bu ses tanrının sesi, yüreğimde bu tanrı,
onun hükümranlığında bu kehaneti dile getiriyorum.

Neden tereddüt ediyorsun Livia, bir araba ve bir
zafer alayı hazırlamakta?
Artık gecikme kaldıracak zamanı yok savaşın.
Hain Germania ölüme yazgılı mızrakları atmakta.
Söylemelisin artık benim kehanetimin bir değeri olduğunu.
İnan, kısa zamanda güven sağlanacak; oğlun onurunu
ikiye katlayacak
evvelce olduğu gibi, koşulmuş atları ona eşlik edecek.
Çıkar ortaya, zafer kazanmışların omuzlarına konan
eflatun giysiyi;
çelenk tanıyabilir alışık olduğu o alnı,
ama kalkanlar ve miğferler mücevherlerle ve altınla parlasın,
ve zincirli adamların üstünde dursun, ağaç gövdesindeki
andaçlar:
Kuleli duvarlarla çevrilsin, fildişinden kasabalar
görünüm gerçekmiş gibi sahici olsun.
Kirli Rhenus kırık kamışları altında,
saçlarını salıp kanla boyanmış suları taşısın.
Demin yakalanan krallar yabancı bayrak isterler
ve kısmetlerine düşmeyecek kadar zengin evler,
ve başka her şey oğullarının cesaretinin kazandığı
senin için sıkça hazırlanan ve sık sık da hazırlanacak olan.
Öğütleri doğrultusunda, olacaklara dair

kehanetimin gerçekleşeceğini söyleyen tanrılar,
n'olur sözlerimi yerine getirin o saat güvençle.

5

Okuduğun mektubun sana nereden yollandığını soruyorsun?
Buradan, Hister'in mavi sulara karıştığı yerden.
Bölgenin adını duyar duymaz, yazar da gözlerinin önüne
gelmeli,
yeteneğinin kurbanı olan şair Naso.
Sana yüz yüze vermeyi tercih ettiği selamı yolluyor bu adam,
kıllı Getaların ülkesinden, Maximus Cotta.
Okumuştum, ey atasının diline hainlik etmeyen geç adam,
ağzına kadar dolu bir forumda söylediğin belagatli sözleri,
ve aceleci dilim saatlerce okuduğu halde onları
yine de birkaç tane olmasından yakınıyorum.
Ama onları çoğalttım sık sık dönüp okuyarak
her seferinde bir öncekinden daha fazla hoşuma gittiler.
Bunca okumayla tatlılıklarından bir şey kaybetmedikleri halde,
zevkli yanları güçlü oluşlarıydı, yenilikleri değil.
Ne mutlu, bunları canlı dinlemek
ve böylesi bir dil zerafetinden tat almak zevkine erişenlere!
Çünkü taşıma suda hoş bir tat bulunsa da,
bizzat kaynağından içmek daha zevklidir.
Nakışlı kaseden almaktansa,

dalı eğip meyve koparmak da daha keyifli.
Ama günah işlememiş olsaydım,
Esin Perim beni sürgüne yollamamış olsaydı,
okuduğum eserini sesinden dinlerdim.
Alışık olduğum gibi, belki yüz hakimden biri olarak
otururdum orada,
senin sözlerini işitmek için,
ve yüreğim daha büyük bir zevkle dolardı
deyişlerinle büyülenirken, onları beğenirken.
Madem ki Kader benim vatanımı ve sizi terk edip
ilkel Getalar arasında olmamı yeğledi,
seninle daha fazla birlikteymişim gibi görünmem için
lütfen sık sık yolla çalışmanın okunacak nüshalarını,
ve benim örneğimi izle, bundan gocunmazsan
senin bana büyük bir lütuf olarak bağışladığın örneğimi.
Çünkü yıllar önce ölen ben, Maximus,
yeteneğimle size yok olmadığımı kanıtlamaya çabalıyorum.
Karşılığını sun bana, sevindirmek için beni,
nadiren almasın ellerim senin emeğinin anıtsal kanıtlarını.
Ama söyle, ey beni sanatımla dolduran genç,
bu çalışmalarda herhangi bir şey aklına getiriyor mu beni?
Yenilerde kaleme aldığın bir şiiri dostlarına okuduğunda
ya da hep yaptığın gibi okumalarına zorladığında,

bir şekilde özleniyor muyum, zaman zaman gözden ırak olanı
unutan zihnin,
en azından kendinden bir parçanın yok olup gittiğini
hissediyor mu,
ben varken benimle çok sık konuşmaya alışkın olduğun gibi,
şimdi de Naso'nun adı dudaklarında mı hâlâ?
Bana gelince bir Geta okuyla vurulup öleyim
güveni yok edersem, cezamın ne kadar yakın
olduğunu görüyorsun,
orada olmasam bile seni neredeyse her an göremezsem.
Şükürler olsun ki, zihnim nereye isterse gidebilir.
Böylelikle hiç görünmeden şehre girmişimdir,
seninle çok kez konuşmuş,
ve çok kez sen konuşurken tat almışımdır.
O an ne kadar iyi olduğumu anlatmak çok zor,
benim için o saatin ne kadar aydınlık olduğunu.
İnanır mısın, o sırada kendimi kutsal tanrılarla birlikte
göksel bir evde oturuyor sanmıştım.
Tekrar buraya döndüğümde gökyüzünü ve tanrıları bırakırım,
Styx'ten uzak değildir Pontus toprağı.
Eğer oradan kaderin engellemesine rağmen,
dönmeye çalışırsam, Maximus,
o zaman beni bu gerçekleşmeyecek ümitten al çıkar.

6

Naso dostuna yolluyor (az kalsın adını veriyordu!)
bu kısa şiiri Karadeniz sularından.
Ama birazcık yazmış olsaydı tedbirli eli kim olduğunu,
belki bu nezaket şikayet uyandırabilirdi.
Ne var ki, başkaları bunun tehlikesiz olduğuna inanırken,
neden bir tek sen adının anılmamasını istiyorsun şiirimde?
Caesar'ın merhameti ne kadar büyük, öfkesinin
doruğundayken bile.
Bilmiyorsan durumuma bak daha iyi anlarsın.
Çektiğim bu cezadan hiç ders alamazdım,
hak ettiğim cezanın hakimi olmaya zorlansaydım.
O, kimseye arkadaşlarından birini anımsamasını yasaklamaz,
benim sana ya da senin bana yazmana engel olmaz.
Hiç günah işlemiş olmazsın, eğer arkadaşını teselli edersen,
yumuşacık sözcüklerle çetin kaderini hafifletirsin.
Güvenli olandan korkarken niçin böyle bir saygıyla
Augustus'un tanrılarına karşı inançsızlık uyandırıyorsun?
Ara sıra şimşekten mızraklarla çarpılanların
yeniden dirildiğini görmüştük, Iuppiter engel olmaksızın.
Neptunus Ulysses'in gemisini parçaladığından,
yüzerken ona Leucothea yardım ulaştırmayı reddetmedi.
İnan bana, gökteki ilahlar zavallıları esirger,

darbe vurduklarını hep sınırsızca ezmezler.
Hiçbir tanrı bizim Liderimizden ılımlı olamaz:
O gücünü Adaletle dengeler.
Adına bir mabet yapsa da Caesar geçenlerde,
zaten uzun zamandır gönlünün sunağındaydı o.
Birçoklarına yıldırımlar gönderir Iuppiter,
suç işlemedikleri halde ceza çekmeyi hak edenlere.
Deniz tanrısı vahşi dalgalarıyla ne kadar çok kişiyi çarpıp
devirse,
onlardan ne kadar küçük kısmı gömülmeye değerdi?
En cesuru muharebede ölünce,
Mars'ın vergisi adaletsiz olacaktır kendi kararınca.
Ama tesadüfen bizi sorgulamak istesen, hiç kimseyi bulamazsın,
dayandığı şeyi haketmiş olduğunu reddedecek.
Bunlara ekle bir de denizde ölenleri ya da savaşta ya da
yangınlarda,
hiçbir günün yeniden diriltmediği.
Ama Caesar birçoğunu diriltti
ya da cezasının bir kısmını hafifletti:
Dilerim ister, benim de onların arasında olmamı.
Ama sen, böyle bir liderin hükmünde bir halk olduğumuzda,
inanır mısın bir sürgünün korkusuna teselli vermenin
tehlikeli olacağına?

Belki Busiris'in egemenliğinde bundan korkmakta
haklı olabilirsin,
ya da fırına kapatıp insanları yakmaya alışık o adamın.
Nazik ruhunu boş korkularla itibarsız kılmaktan vazgeç.
Neden durgun suda vahşi kayalıklardan korkuyorsun?
Hatta ben, ilkin sana isimsiz yazdığım için,
sanırım zor affedilebileceğim.
Ama şaşkınlıktan sersemleyince, korkudan aklımı
kullanamaz oldum,
bütün aklım fikrim yeni talihsizlikler yüzünden dondu kaldı.
Kaderimden endişe duyarak öfkeni yenemezsin,
ben de korkardım adımın üste yazılmasından.
Şimdiye değin seni uyardım
hatırşinas bir şairin sayfalarında
değer verdiği şairlere yer vermesi konusunda.
İkimize de ayıp doğrusu, uzun zamandan beri bunca
yakın arkadaşken,
kitabımın hiçbir yerinde okunmuyorsun.
Ama o endişe uykularını kaçırtmasın,
istediğinden fazla hoşgörülü olmayacağım,
ve senin kim olduğunu gizleyeceğim, sen izin vermedikçe:
Hiç kimse benim armağanıma sahip olmaya zorlanmamalı.
Sen beni sev sadece, beni apaçık bir güvenle sevebilmiştin,

eğer bu durumu tehlikeli buluyorsan.

7

Benden aynı şeyler bu kadar sık istenince kelime
bulamıyorum,
artık utanıyorum aptalca dualara bir son verilmemesinden.
Birbirinin aynısı şiirlerden size gına geldiğini,
ve dileğimi hepinizin ezberlediğini düşünüyorum.
Artık biliyorsun mektubumun ne ilettiğini,
üzerindeki mühür henüz kurumamış olsa da.
Öyleyse değişsin yazdığımın anlamı ki,
durmadan kürek çekmeyeyim hızla akan nehre karşı.
Dostlarım, sizlerden iyi niyet beklediğim için beni affedin:
Artık böyle hatalar işlemeye son vereceğim.
Eşinin de başını ağrıtıyor dedirtmeyeceğim kendime:
Bana göre gerçekten namuslu ve bir o kadar da
ürkek ve çok az deneyim sahibi eşimin.
Buna da dayanırsın, Naso;
daha kötülerine dayandın, doğrusu.
Artık hiçbir yük seni etkileyemez.
Sürüsünden dışarı çıkarılan öküz sabana direnir,
acemi boynunu acımasız boyunduruktan kaçırır.
Kaderin canice kullanmaya alıştığı ben,
uzun süredir hiçbir kötülükten habersiz kalmadım.

Getaların memleketine geldim, bırak orada öleyim,

kader tanrıçam başladığı yolda sonuna dek gitsin.

Hoş bir şey umuda sarılmak –kendisi hiç hoş olmasa da ve bir değeri olmasa da–

ne olmak istersen olacağını düşünmelisin;

sonraki adım kurtuluş ümidini iyice terk etmektir,

ve kendinin bir kez ve tam anlamıyla öldüğünü bilmektir,

tedavi ederek bazı yaraların daha kötüleştiğini biliriz,

onlara hiç dokunmamak daha iyidir.

Birdenbire suya gömülen biri,

kabaran sularla kolları bitkin düşen birinden daha kolay ölür.

Neden ben Scythia topraklarını terk edebileceğimi

düşünmedim,

ve daha güzel bir yörenin tadını çıkarabilmeyi?

Neden hiç kendime daha hoşgörülü bir davranış

ümit etmedim?

Yoksa kaderimin bilgisine eremedim mi?

Bak, daha ağır işkence içindeyim ve bu yerin yinelenen anıları

sürgünü her an hüzünle tazeliyor ve canlı tutuyor.

Ama arkadaşlarımın gayretlerini yitirmesi daha faydalı,

dile getirdikleri isteklerinin bir işe yaramamasından.

Dostlarım, bu dava sizin cüret edemeyeceğiniz kadar ciddi:

Ama biri istese verecek biri de olurdu.

Caesar'ın öfkesi bana bunu esirgese bile,

Karadeniz sularında cesurca öleceğim.

8

Düşünüp taşınıyordum,

bu Tomis arazisi sana olan unutulmaz sevgimin tanığı olarak

hangi armağanları yollayabilir diye.

Sana sarı altından da değerli gümüş yakışır,

ama sen onlardan, ancak kendin sunarken hoşlanırsın.

Ayrıca burada maden bakımından bir zenginlik yok;

düşman bir çiftçinin onları kazıp çıkarmasına izin verilmez.

Çok kez elbiselerini eflatun kenarlıklar sarardı ışıl ışıl,

bu renge boyayamazsın onu bu Sarmatia denizinde.

Bu sürüler sert postlar taşır,

öğrenememiş Tomi'nin kızları Pallas'ın sanatını kullanmayı.

Kadınlar öğütür Ceres'in armağanını yün yerine,

başıyla destekleyip taşır ağır su kovalarını.

Asma kütükleriyle karaağaç örtülmez burada,

hiçbir meyve ağırlığıyla dalları ezmez.

Şekilsiz düzlükler tatsız pelinler yetiştirir,

bu ürününden belli ne kadar acımasız olduğu.

Bu yüzden uğursuz Pontus'un

hiçbir yöresinde hiçbir şey yoktu,

gayret sarfederek sana yollayabileceğim bir şey.

Ama sana sadaklarında saklı Scythia mızrakları yolluyorum:

Dilerim düşmanının kanına bulanırlar.
İşte buranın sahip olduğu kalemler bunlar,
bunlar bu kıyının sahip olduğu kitaplar,
oturduğum yerdeki Esin Perisi böyle şeyler doğuruyor!
Bana çok küçük göründüklerinden,
bunları göndermekten utansam da,
lütfen, iyi niyetle kabullen yolladıklarımı.

9

Bu kitaplarda hep aynı düşünceler olduğundan,
birisi kusur buluyor diyorsun dizelerime, Brutus:
Vatanıma daha yakın bir yerde olmayı istemek,
nasıl yoğun bir düşmanla çevrilmiş olduğumu
konuşmak dışında bir şey yazmıyormuşum.
Ah, neyse, birçok kusurum içinde sadece biri göze
batıyor demek!
Esin Perilerim tek bu günahı işliyorsa eğer, çok iyi.
Herkes dizelerine aşırı düşkün olduğu halde,
ben kitaplarımın kusurlarını kendim de görürüm.
Yazar eserini över: Belki de bu yüzden vaktiyle
Thersites'in güzel bir yüzü olduğunu söylemiştir Agrius.
Ama hatam düşüncemi asla değiştirmez,
doğurduğum ne varsa onu dosdoğru severim.
Öyleyse niçin istiyorsun, kusurun eserimde bulunmasına

izin vermemi,
yanlış yaptığımı görüyorsam, bunu sürdüreyim mi yani?
Hastalıkları anlamak ve tedavi etmek farklı şeyler;
duygu herkeste vardır ama hastalığı tıp halleder.
Bir kelimeyi değiştirmeyi istediğimde, çok kez vazgeçtim;
gücüm düşüncemi yüzüstü bıraktı.
Düzeltmek ve uzun bir çabayı üstlenmek
çok kez sıkıntı verir (neden sana gerçeği itiraf etmekte
tereddüt edeyim?)
Sıkıntının kendisi yazana yardım eder ve kendini azaltır,
iş büyüdükçe yazarın yüreğine bir ateş basar.
Düzeltmek ise çok zor bir mesele,
yüce Homeros'un Aristharkhos'tan daha yüce olması kadar,
yer bitirir ruhu endişelerin soğukluğuyla yavaşça,
ve yarış meraklısı atlar dizginlere gem vurur.
Öyle dindirsin ki lütufkâr tanrılar benim adıma
Caesar'ın öfkesini,
ve öyle korusun ki kemiklerimi barışçıl toprakta,
ben ara sıra çalışmaya niyetlenince,
kaderimin buruk hayali endişelerime engel olsun,
bana makul görünsün yazdığım şiirler
ve vahşi Getler arasında bunları düzeltmek gayretine girmem.
Yazdıklarımdan hiçbiri daha fazla affedilebilir değil,

tek bir konusu olan diğerlerinden.
Neşeli şeyleri neşeyle terennüm etmişimdir,
hüzünlü şeyleri de hüzünle:
Her mevsimin kendine uyan bir eseri var.
Bu bölgenin kötülükleri dışında ne yazayım,
ve daha rahat bir yerde ölmekten başka ne dileyeyim?
Aynı şeyleri kaç kez söylesem de hiç kimse beni işitmez,
ve anlamamış gibi görünen sözlerimin bir kazancı yok değil.
Kelimeler hep aynı olsa da, aynı kişilere yazmadım,
sesim aynı olsa da, birçok kişiden yardım bekler.
Acaba, arkadaşlarımın arasında tek senden mi dileyeyim, Brutus,
aynı okuyucu aynı isteği iki kez duymasın diye?
Bunun bir değeri yok; itirafımı affedin, enteller!
Eserimin kazanacağı ün, benim kurtuluşumdan önemli değil.
Sonuçta herhangi birisinin kendine uyarladığı konuyu,
bir şair kendi zevkine uygun biçimde birçok şekilde
                    değiştirebilir.
Esin Perim, gerçeğin ta kendisi olan talihsizliklerimin
                    büyük tanığı,
ve kararından dönmez bir tanığın tüm ağırlığına sahip.
Bir kitap ortaya çıkarmayı değil,
her bir kimseye kendi mektubunu yollamayı
amaç edindim ve buna dikkat kesildim.

Sonra topladığım mektupları
bir şekilde sırasız bir araya getirdim,
benim için bu eserin değerli olduğunu düşünmemen için.
Yazılarıma destek ol, onların amacı şan şöhret değildi,
yararlılık ve hizmetti.

4. KİTAP

1

Yaşamını sana borçlu olan o kişinin derlediği
şiiri kabul et, Sextus Pompeius.
Adının konulması konusunda bana engel olmazsan,
hakettiklerine bir de bunların toplamı eklenir;
yok eğer kaşlarını çatarsan, elbet ben de hatalı davrandığımı
itiraf ederim,
ama savunmamın nedeni asla onaylanmamalı.
Kalbim müşfik davranmaktan vazgeçemedi.
Rica ederim, öfken ağır olmasın, vefakâr hizmetime.
Ah, kaç kez ben bu kitaplarda kendime değerbilmez
biri gibi geldim,
adın hiçbir yerde okunmuyor diye.
Ah, kaç kez, bir başkasına yazmak istediğimde,
elim bilinçsizce senin adını balmumuna yazdı!
Böyle gaflardan doğan yanılgı bana zevk verdi,
elimle zar zor düzelttim bu hataları.
"Görsün, bırak sonuna kadar," dedim, "şikayet etse
bile kendisi!
Bu gücenişi daha evvel haketmemiş olmamdan
utanıyorum, doğrusu."

Ver bana, Lethe'nin yürek donduran sularını, böyle bir şey
mümkünse eğer,
Ama yine de seni unutamam.
Buna izin ver, rica ederim, sözlerimi küçümseyip yabana atma,
saygıda kusur ettiğimi de düşünme.
Bütün hizmetlerine karşılık bu önemsiz teşekkürüm verilsin;
kabul etmezsen, istemesen de sana yine minnettar kalacağım.
Senin kadirşinaslığın benim sorunlarıma yardım sağlamada
asla gevşek davranmadı.
Kasan da bana karşı cömert armağanlar sunmayı reddetmedi.
Hoşgörün ani felaketimden ürkmüş olsa da,
şimdi bile yaşamıma yardım sağlıyor ve sağlayacak.
Nereden geliyor, diye sorarsın belki geleceğe olan bu kadar
güvenim?
Her insan yarattığı eseri kollar.
Coslu sanatçının çabasının bir ürünü ve şöhreti olan Venus gibi,
deniz sularıyla ıslanmış saçlarını bastıran;
Actaeus hisarını gözeten ya fildişinden ya da bronzdan yapılmış
savaş tanrıçası gibi, Phidias'ın elinden çıkmış olan;
Calamis'in yaptığı atlardan ötürü övgü beklemesi gibi;
hakiki bir ineği andıran Myron'un yapıtı gibi;
ben de senin sahip olduklarının son parçası değilim, Sextus,
ve senin koruyuculuğunun bir armağanı

ve ürünü olarak sana getiriliyorum.

2

Okuduğun şey, ey en yüce kralların en yüce ozanı, Severus,
sakallı Getalardan bu yana yol almış bulunuyor;
şimdiye değin kitaplarımın senin adını anmamış olması,
gerçeği söylememe izin verirsen, utanç veriyor.
Ama ölçüden yoksun mektubum hiç ihmal etmedi
karşılıklı olarak dostluk kurma işlevini.
Sadece vefalı ilgimin tanığı olan şiirlerim verilmedi sana.
Çünkü senin kendi yaptığını ne diye sana vereyim ki?
Kim verebilir Aristaeus'a bal, Bacchus'a Falernum şarabı,
Triptolemus'a buğday, Alcinous'a meyve?
Verimli bir yüreğin var, Helicon'u ekip biçenler arasında
hiçbiri daha zengin bir tohum yetiştiremez.
Bu adama şiir yollamak, ormanlara yaprak eklemek olurdu.
Beni geciktiren neden bu oldu, Severus.
Ama yeteneğim de bana eskisi gibi yanıt vermiyor,
aslına bakılırsa kupkuru bir kıyıda işe yaramaz bir sabanla
iş görüyorum.
Kuşkusuz derelerin yolunu bir çamurun tıkaması gibi,
sevinçli suların tıkalı bir kaynakta durması gibi,
benim de yüreğim felaketlerden gelen çamurla tıkandı kaldı,
şiirim de daha yoksul bir damardan akıyor.

Eğer biri bu toprağa Homeros'un kendini koysaydı,
inan bana, O bile bir Geta olurdu.
İtiraf edene lütuf göster, çalışmalarımda da dizginleri bıraktım,
parmaklarımdan nadiren bir mektup dökülüyor.
Şu kutsal esin, ozanların yüreğinin besini,
önceleri hep içimde hissettiğim o duygu, artık yok.
Rolünü güç bela üstleniyor Esin Perim,
tabletleri aldığımda mecalsiz ellerini üstüne neredeyse
zorla koyuyor.
Yazmaktan çok az, hatta diyebilirim ki hiç zevk almıyorum,
kelimeleri bir vezne bağlamaktan da hoşlanmıyorum.
İster bu işten şimdiye kadar bir yarar sağlamamış olmamdan kaynaklansın,
ister bunun benim kederlerimin asıl kaynağı olmasından,
isterse karanlıkta ahenkle dans etmekten olsun,
ya da hiç kimseye okunmayan bir şiiri yazmaktan olsun,
hepsi bir.
Dinleyici hevesi arttırır, yetenek övülenleri çoğaltır,
şan şöhretin koca bir mahmuzu vardır.
Burada yazdıklarımı kime okuyayım, sarı saçlı Coralluslar
dışında,
ve vahşi Hister'in sahip olduğu başka yerliler dışında?
Ama yalnız başıma ne yapayım, bahtsız tatilimi
hangi uğraşla geçireyim, günümü neyle kandırayım?

Ne şarap ne de hilekâr zarlar beni oyalamadığına göre,
bunlar ki zamanın gizlice sessiz sedasız geçmesini sağlar hep,
zevk almıyorum toprağı ekip biçerek canlandırmaktan da,
istediğim halde, çılgın savaş izin verseydi eğer;
soğuk teselliler olan Pierisler dışında geriye ne kalır
kendilerine hiç layık olmadığım?
Ama sen, Aonius kaynağından mutluluk içinde içen,
sana yarar sağlayan bu sanatı sev,
ve Musaların kültüne tapın yakıştığı gibi,
ve okumam için buraya yolla son zamanlarda üstünde
çalıştığın bir eserini.

3

Şikayet mi edeyim, susayım mı? Adımı vermeden bir
kusur mu işleyeyim,
yoksa herkese senin kim olduğunu mu tanıtayım?
Adını kullanmıyorum, şikayetlerim sana değer katmasın diye,
ya da şiirimle ünün yenilenmesin diye.
Tekne sağlam bir omurgaya dayandığı sürece,
benimle birlikte seyahat etmek isteyen ilk sen olmuştun.
Şimdi, Kader yüzünü astığı için geri çekiliyorsun,
yardımına ihtiyaç duyulduğunu anlayınca.
İki yüzlülük yapıyorsun hatta, beni tanır görünmek
istemiyorsun,

adımı işitince ‘Naso mu, o da kim’, diye soruyorsun.
O benim işte, duymak istemesen de,
neredeyse çocukken sana eski bir dostlukla bağlanan:
O benim, senin ilk ciddi düşüncelerini bilen kişi,
ve hoş şakalarını ilk dinleyen kişi:
O benim, aynı evde iç içe yaşadığın adam,
O benim, senin yargılarındaki tek Esin Perin.
O benim, yaşayıp yaşamadığını bile bilmediğin, hayırsız adam,
sorma zahmetine bile hiç katlanmadığın.
Senin için hiç önemli olmadımsa, öyle göründüğünü
itiraf etmelisin,
yok aldatmadınsa, vefasız olduğunu kabul et,
ya da hadi söyle, seni değiştiren öfkeni;
şikayetinde haklı değilsen, o zaman benimki haklı olur.
Hangi suçum seni önceki gibi olmaktan alıkoyuyor?
Yoksa zavallı bir hale gelmeme suç mu diyorsun?
Yaptıklarım için bir hayrın dokunmuyorsa bana,
bari iki üç kelime karalayıp bir mektup yollasaydın.
Gerçekten inanamıyorum, ama duyduğuma göre,
benim düşüşümle alay ediyormuşsun
ve sözlerini de esirgemiyormuşsun.
Neden yapıyorsun, ah çılgın? Niçin, Kader seni de
yüzüstü bıraksaydı,

senin gemin batsa kendine gözyaşlarını esirger misin?
Doruğu güvensiz ayakları altında olan
o tanrıça kaygan tekerleğiyle
ne kadar dönek olduğunu itiraf ediyor.
Herhangi bir yapraktan, herhangi bir meltemden daha az
durağan:
bununla bir tek senin dönekliğin başedebilir, alçak adam.
İnsan yaşamı pamuk ipliğine bağlıdır,
evvelce sağlam olan her şey ani bir darbeyle bir anda
yıkılıp gider.
Zengin Croesus'un servetini duymayan mı kalmıştı?
Elbette, ama esir düşünce yaşamını düşmandan aldı.
Az önce Syracusae şehrine korku salan o adam
şimdi aşağılık bir işle amansız açlığını güç bela bastırdı.
Magnus'tan daha büyüğü var mıydı?
Uçarken aciz bir sesle hizmetlisinin yardımını istemişti.
Bütün dünyanın itaat ettiği o adam,
..... *(metinde boşluk var)*
Iugurtha ve Cimbri'ye karşı kazandığı zaferlerle ünlenen o,
konsülken Roma'nın bir çok zafere imza attığı,
Marius, çamurlu bataklık sazlarında yatıyor,
böylesine büyük bir adam için utanç verici pek çok şeye
katlanarak.

Tanrısal güç insanın işleriyle oynar,
şu anımıza bile kesin bir güven duyulamaz.
“Euxinus kıyılarına gideceksin”, deseydi bana biri,
“ve Getaların yayıyla yaralanmaktan korkacaksın”,
“git de iç” derdim, “beynini temizleyecek ilaçları,
bütün Anticyra’da yetişen her ne varsa.”
Yine de bunlara karşı koyabilirim:
Ama ölümlü şeylere dayansam da,
yüce tanrıların mızraklarından korunamam.
Sen de kork, neşeliymiş gibi gördüğün şeylerin
sen daha konuşurken, üzücü şeylere dönüşebileceğini düşün.

4

Hiçbir gün böyle ıslanmamıştır güney bulutlarıyla
yağmur aralıksız yağacak kadar.
Hiçbir yer bu kadar çıplak değildir,
sert böğürtlenlere karışmış yararlı tek bir ot bile
bitmeyecek kadar.
Zalim kader hiçbir şeyi böylesine zavallı yapmadı,
hiçbir sevinç birazcık bile üzüntümü azaltmıyor.
Bak, nasıl evimden, vatanımdan ve göz bebeklerimden
yoksun kalıp,
Getik kıyısının sularına sürüldüğüm halde bir kazazede olarak,
yine de yüzümü güldürecek ve talihimi unutturacak

nedenler bulabildim.
Çünkü sarı kumlarda yapayalnız dolanırken,
sırtımda bir kanadın hışırdadığını hissettim.
Arkama döndüm, gözümle görebileceğim bir şekil yoktu,
ama kulağımla şu sözleri algıladım:
“Bak, ben neşeli olayların haberini getiriyorum sana,
havadan sınırsız yollar katederek uçup gelen, ben Söylenti,
başkasını kendine daha aziz görmediğin, Pompeius’un
konsüllüğünde,
gelecek yıl daha aydınlık ve mutlu olacak.”
Tanrıça bunları söyledi ve Pontus’u neşeli bir söylentiyle
doldurup,
yolunu buradan başka halklara doğru çevirdi.
Ama yeni sevinçler arasında endişelerim kaybolup gittiğinden,
bu yerin adaletsiz sertliği göze görünmüyor.
Böylece, iki yüzlü Ianus, o uzun yılın sürgüsünü açtığında,
Aralık ayı o kutsal ayla sürülüp gidince,
Pompeius en yüce görevin eflatun giysisini giyecek üstüne,
şeref payelerine bir borcu kalmasın diye.
Şimdiden görüyor gibiyim, salonlarının kalabalıkla dolup
taştığını,
halkın yer yokluğundan yara bere içinde kaldığını,
ve ilk ziyaretini Tarpeia tapınaklarına yaptığını,

tanrıların senin dualarına kolaylık sağladıklarını,
Falerii'nin otlaklarında beslediği kar beyazı öküzlerin
boyunlarını şaşmaz baltaya uzattığını:
Haktanır bütün tanrılardan ağırbaşlılıkla lütuf dilerken,
senin dileklerini karşılayacak olan Iuppiter ve Caesar olacak.
Meclis seni kabul edecek, geleneğe uygun toplanan Babalar
senin sözlerine kulak kabartacaklar.
Senin sesin zarif diliyle bunları hoşnut edince,
adete göre, o hayırlı gün uğurlu kehanetlerde bulunacak,
sen de Caesar'la birlikte göktekilere şükranlarını sunacaksın
(O bunları sık sık yinelemene de olanak tanıyacak),
tekmil Senato eşliğinde evine döneceksin,
halkın sadakat yeminleri evine zor sığacak.
Ah zavallı ben, o kalabalığın içinde görülemeyeceğim,
gözlerim bunlardan yararlanamayacak!
Ama şunu yapabilirim, ben olmasam da,
seni zihnimde canlandırabilirim;
zihnim seyredebilir konsülünün yüzünü.
Tanrılar adımı bir ara hatırlamasına olanak versinler,
ve "Yazık" desin, "O zavallı ne yapıyor şimdi?"
Birisi bu sözleri bana taşısa,
sürgünümün daha ılımlı olduğunu hemen kabullenirim.

5

Gidin, silik beyitler, konsülün bilgili kulaklarına,
ve onurlu bir adamın okuması gereken sözleri götürün.
Yol uzun, düzgün adımlarla ilerleyemezsin,
toprak kışın kar örtüsü altında gizlenir.
Buzlu Trakya ve bulutlarla gizli Haemus'u geçip
Ionia denizinin sularını aşıp
on günde ya da daha önce imparatorluk şehrine gelirsin,
hızlı bir yolculuk yapmadığın halde bile.
Derhal Pompeius'un evini ara;
hiçbir ev onunki kadar yakın değildir Augustus forumuna.
Biri kalkıp, halk arasında olağan bir şeydir bu, sana kim
olduğunu,
ve nereden geldiğini sorarsa, soranın kulağını aklına
gelen bir adla oyala.
Çünkü itiraf etmek güvenli bile olsa, böyle olduğunu
düşünüyorum,
şüphesiz uydurma sözcükler daha az korku barındırır.
Hiç kimse engel olmasa da, konsülü görme şansın olmayabilir,
kapısının eşiğine bile ulaşmış olsan.
O Romalı vatandaşlarını yasalar çıkartarak yönetiyordur,
oymalarla görünür kılınan fildişi tahtının üstünde otururken,
ya da mızrağını yanına yerleştirmiş halkın vergilerini
düzenliyordur,

büyük bir şehrin servetinin azalmasına izin vermeden;
ya da ileri gelenlerle Iulus'un tapınağında toplanıp
ulu bir konsüle yaraşır konularda tartışıyordur;
ya da hep yaptığı gibi Augustus'u ve oğlunu selamlıyordur,
çok az bildiği bir işte de onlara danışıyordur.
Bu görevlerinden arta kalan tüm zamanı Germanicus Caesar
alacaktır;
yüce tanrılardan sonra kendisine tapınılan o adam.
Ancak bu görev yığınından boş zaman bulduğunda,
sana şefkatli ellerini uzatacak,
belki sizlerin babası olan ben, ne yapıyorum diye
merak edecektir.
Ona şunları söylemeni isterim:
"Hâlâ yaşıyor ve ilkin Caesar'ın merhametinin bir armağanı
olarak aldığı yaşamını sana borçlu olduğunu itiraf ediyor.
Şükran dolu sözlerle hep söylemek istiyor,
sürgüne giderken ilkellerin yollarında ona güven sağladığını,
kanıyla hiçbir Bistonialının kılıcının lekelenmemesini,
senin yürekten ilgine borçlu olduğunu;
ayrıca kendisine ait kaynakları azalmasın diye
yaşamını güvence altına alan birçok armağan sunduğunu.
Bu himmetlerinden ötürü, sana şükranlarını sunmak üzere,
ömür boyu kölen olacağına yemin ediyor.

Dağlar gölgeli ağaçlardan sıyrılır,
denizler yelkenli teknelerden,
nehirler yönünü kaynağına çevirip akar,
senin hizmetine karşılık şükranlarını sunmadan önce."
Bunları söyleyince, armağanlarını korumasını iste ondan.
Böylece yoculuğun amacına ulaşmış olsun.

6

Okuduğun bu mektup, Brutus,
içinde Naso'nun yaşamasını istemeyeceğin o yöreden geliyor.
Ama senin istemediğini, sefil kader istedi.
Vah bana! Kader senin dualarından daha güçlü.
Scythia'da beş yıl geçirdim;
şimdi zaman ikinci bir beş yıla gidiyor.
Çünkü inatçı kader ısrar ediyor,
ve dualarıma kötü niyetle hilekârca ayak diriyor.
Benim için sen azmettin, Fabius soyunun gururu Maximus,
ve yakaran sesinle Augustus'un ilahına konuştun.
Ama ölüp gittin, duaların söylenemeden Maximus,
ölüm nedeninin kendim (çok değerli biri değilsem de)
olduğunu düşünüyorum.
Artık kurtuluşumu birine emanet etmekten korkuyorum;
senin ölümünle yardımın kendisi de yok olup gitti.
Augustus tam da benim yanlış yere suçlandığım hatamı

affa başlamıştı;
umudumu da, dünyayı da bir anda terk etti.
Ama elden geldiğince, yeni bir tanrıyı kutlayan bir şiir
yolladım, Brutus,
bu kadar uzak bir yerden bile.
Keşke gösterdiğim bu saygı bana yarar sağlasa,
ve kederlerim bir son bulsa, o kutsal evin öfkesi daha
yumuşasa.
Senin de aynı duayı ettiğine içtenlikle yemin edebilirim,
ah benim hiç kuşkuya kapılmadan tanıyıp bildiğim, Brutus'um.
Çünkü sen her zaman bana gerçek bir aşk sunmuşsan da,
bu aşk kötü zamanlarımda daha da arttı.
Benimkine eşit gözyaşlarını gören biri,
ikimizin de aynı cezadan acı çektiğine inanırdı.
Doğa seni zavallılara iyi bir insan olarak yolladı,
Yumuşak bir kalp vermedi senden başka kimseye, Brutus:
Öyle ki, forumda giriştiğin savaşlardaki gücünü bilmeyen biri,
dudaklarının sanıkları savunduğuna inanmazdı.
Ama gerçekten aynı kişi (bu yetenekler birbiriyle çelişik
görünseler de)
yalvaranlara yumuşak, suçlulara acımasız olabilir.
Sen katı yasanın savunmasını üstlendiğinde,
kelimeler tek tek zehire batırılmış gibiydi.

Senin silahlanınca ne kadar saldırgan olduğunu görmek
düşmanlarına nasip olsa, dilinin mızraklarına da, keşke.
Bunları öyle ince bir özenle törpülersin ki,
herkes senin doğanda böyle bir yetenek olduğuna inanmaz.
Ama adaletsiz bir Kaderle incitilmiş birini görsen,
hiçbir kadın senin ruhundan daha yumuşak olamaz.
Bu huyunu özellikle ben keşfettim,
arkadaşlarımın büyük bir kısmı beni tanıdıklarını
yadsıdıklarında.
Onları anımsamayacağım,
ama kederimin sıkıntılarını dindiren seni asla unutmayacağım.
Burada bana çok yakın olan Hister'in akışı,
Karadeniz'den çıktığı yere döner,
sanki Thyestes şölenlerinin olduğu zaman geri döner,
Güneş arabasını Doğunun sularına sürer,
içinizden sürgünüme feryat eden birinin,
kendisine nankörlük edip anımsamadığımı
söylemesinden önce.

7

Karadeniz dalgalarına yollandığına göre, Vestalis,
dünya ekseninin altına yerleşmiş bu topraklara adalet
dağıtmak üzere,
kendi gözlerinle görebilirsin ne cins bir yörede olduğumu,

ve sahte yakınmalarda bulunmadığıma tanık olursun.
Senin sayende seslenişime boş bir destek sağlanmaz artık,
ey Alp krallarının genç oğlu.
Gerçekten kendin görürsün Pontus'un buzla katılaştığını,
kendin görürsün azgın bir Iazyx sığırtmacın
yüklü arabasını nasıl götürdüğünü Hister'in sularının
ortasından.
İzlersin çengelli demirden ok uçlarının üstüne nasıl
zehir saçıldığını,
ve bu silahın ölümün sebebini ikiye katladığını.
Keşke sadece bu kısmını görmekle kalsaydın da,
seninle ilgili bir savaşla karşılaşmasaydın!
Yüzbaşılığın üst sınıfına bu tehlikeler arasından ulaşılır,
yenilerde sana nasip oldu bu saygın onur.
Bu rütbe sana gönderilen armağanlarla dolu olsa da,
yüce erdemin o görevden daha büyük olacak.
Hister yadsımaz, vaktiyle sağ elinle suyunu Getik kanına
boyadığını.
Senin gelişinle yeniden elde edilen Aegisos yadsımaz,
bu yerin doğasının bir yarar sağlamadığını.
Çünkü konumuyla mı, yoksa güç kullanılarak mı
korunduğu şüpheli,
bulutlara eş bir yamaçta kurulu bu şehrin.

Vahşi bir düşman onu Sithon krallığından ayırmış,
zafer kazanıp ganimetlerle servet sahibi olmuş,
Vitellius, nehir sularını aşağı doğru yarıp
askerlerini karaya çıkarana ve Getalara karşı bayrak
açana kadar.
Ama sen, soylu Donnus'un en güçlü torunu,
sana karşı gelen kişilere saldırmak zorunda bırakıldın.
Çok geçmeden uzaklarda parıldayan silahlarla
cesur başarıların gizlenemeyeceğini de fark ettin;
büyük bir adımla, silaha, yerin doğasına ve kayalara karşı
kışın yağan doludan da fazla üstünlük kazanılır.
Ne seni yukarıdan yağan kargılar durdurabilir,
ne de engerek kanına bulanmış mızraklar.
Boyalı tüylerle süslü oklar miğferine takılırken,
neredeyse kalkanının hiçbir yeri çentik almadan kurtulur.
Bedeninin her darbeden kaçma şansı yok,
ama acın, övünç kazanmaya duyduğun aşktan daha az.
Troia'da Aiax da böyleydi, Yunanlı gemileri savunurken,
Hector'un meşalelerini taşıdığı söylenir.
Daha yakına gelindiğinde ve yumruk yumruğa döğüş
başladığında,
çelikten bir kılıçla göğüs göğüse döğüşülebildiğinde,
orada Mars'ın ihtiyaçlarını söylemek artık zordur,

kaç kişiyi katlettiğini, bunların kim olduğunu ve ne tarz
can verdiklerini.
Bir fatih olarak, hallettiğin yığınları kılıcınla çiğniyorsun,
iyice bastırdığın ayağının altında birçok Geta yatıyor.
Aşağı rütbeli yüzbaşılar örneklerine bakıp döğüşür,
birçok yaraya katlanır, birçok yara açar.
Senin gücün herkesi aştı,
vaktiyle Pegasus'un hızlı atları geçmesi kadar.
Aegisos ele geçirildi,
her zaman için Vestalis, şiirim senin başarılarına tanık oldu.

8

Mektubun buraya geç ulaştı, edebiyat alimlerinin en yücesi
Suillius,
ama beni çok çok mutlandırdı.
Bir dost sadakatiyle dua edip tanrıları yatıştırabilen sen,
bana yardım getirebileceğinden söz ediyorsun mektubunda.
Sen bana hiçbir şey getirmesen bile, dost ruhun karşısında
borçlu kaldım,
yardım etmeyi istemek bile benim için değerli.
Yeter ki o dürtün uzun yıllar sürüp gitsin,
sadakatin benim kederimle bozulmasın.
Aramızdaki akrabalık bağları bazı haklar talep eder,
dilerim bunlar kopmadan ömür boyu sürer.

Çünkü senin karın, benim üvey kızım;
sana damadım diyen de, bana kocam diyen kadın.
Vah bana, eğer yüzün asık bu dizeleri okuyorsan,
ve benim akrabam olmaktan utanç duyuyorsan!
Bende utanç sayılacak bir şey olmadığını anlamalısın,
sadece Kaderin bana karşı kör davranması dışında.
İster ailemize dön bak, birçok atamızdan bu yana
soyumuzun başlangıcının atlı sınıfından olduğunu görürsün;
ister karakterimin nasıl olduğunu araştır,
bu hatayı çıkar bu zavallıdan, kalanın lekesiz olduğunu
anlarsın.
Sadece dua ederek bir şeylerin gerçekleşeceğine inanıyorsan,
taptığın tanrılara yalvaran bir sesle yakar.
Tanrıların, Genç Caesar'dır. İlahını yatıştır.
Şüphesiz hiçbir sunak sana ondan daha tanıdık gelmez.
Bu sunak, yakarıcıların duasının boşa gitmesine hiç
izin vermez;
benim sıkıntılarıma derman ara oradan.
Bana yardım eden o esintinin hafif olup olmadığı önemli değil,
neredeyse artık sulara gömülen gemim suların ortasına
yükselsin yeter.
O zaman sunarım gürül gürül yanan ateşlere kutsal buhurlar
ben de,

ve ilahların ne kadar güçlü olduklarına tanık olurum.
Parius mermerinden sana hiç tapınak dikmedim, Germanicus;
bu yıkılışım servetimi de alıp götürdü.
Sana zengin evler ve şehirler tapınak diksinler;
Naso tek serveti olan şiirleriyle saygısını gösterecek.
Gerçekten kabul ediyorum, büyük işlere çok az armağan
vermiş olurum,
kurtuluşumun sağlanmasına sözcükler sununca.
Ama elinden gelenin en fazlasını sağlayan O, çok cömerttir,
böyle yaparsa vatanına sadakati de amacına ulaşır.
Fakirin küçük kabından tanrılara sunduğu tütsü,
koca bir tabakta sunulandan daha az etkili olmaz.
Falicus otuyla beslenen bir kurban kadar,
daha memedeki bir kuzu da kesilir Tarpeius tapınaklarına.
Ozanların şiirleriyle teslim ettikleri övgüden başka
hiçbir şey daha layık değildir krallara.
Başarıların ünü ebedi olsun diye,
şiirler sizlerin övüncünün habercisi olur.
Şiir erdemi yaşatır, gömütten yoksun kılar,
gelecek kuşaklara tanıtır.
Çürüyen zaman demiri de tüketir taşı da,
hiçbir şey zamandan daha güçlü değildir.
Yazılanlar yıllarca dayanır; yazılanlarla Agamemnon'u tanırsın,

ve ona karşı ya da onunla birlikte silah taşıyan kim varsa.
Şiir olmadan, kimin haberi olurdu Thebae ve yedi
komutanından,
bundan sonra ya da önce neler olduğundan?
Tanrılar bile, bunu söylemek caizse, şiirlerle yaratıldılar;
onların yüce babası da şairin diline gereksinim duydu.
Böylece biliriz Khaos'un başlangıçtaki kütlesinden ayrılarak
kendi parçalarına sahip olduğunu;
böylece biliriz Devlerin göğün krallığını amaçlayıp
Styx'e atıldığını, öç alan tanrının yıldırım taşıyan bulutlarıyla;
böylece biliriz zafer kazanan Liber'in Indialılardan,
Alcides'in de Oechalia'nın esir düşürülüşünden dolayı
övgü aldığını.
Ve, Caesar, senin erdemini yıldızlara ekleyen atan da,
bir ölçüde şiirle kutsal kılındı.
O halde, eğer hâlâ yeteneğimde canlı kalan bir şey varsa,
bütünüyle sana hizmet etsin, Germanicus.
Bir ozan olarak sen, ozanların sadakatini hor göremezsin,
senin düşüncende onların bir değeri olduğuna göre.
Bu yüzden yüce bir isim seni daha büyük işlere çağırmadıkça,
Sen Pieris'lerin yüce şöhreti olacaksın.
Ama bize konu sağlamak şiir yazmaktan daha yücedir;
yine de o dizeleri toptan silemezsin.

Çünkü ha savaşıyorsun, ha sözleri ölçüye uyarlıyorsun,
başkalarının mesleği olan, senin için bir oyun.
Apollo'nun ne lirine, ne de okuna miskin davranması,
ve her iki teli de uydurması gibi kutsal ellerine,
sen de ne bir şairin ne de bir liderin sanatından yoksunsun,
ruhunda Iuppiter ile Musa birbirine karışmış.
Gorgo'nun atının çukur toynaklarıyla
yarattığı o kaynaktan beni uzaklaştırmadığına göre Esin Perim,
bari bir faydası olsun ve yardım sağlasın ki
ortak törelerimizi kollayalım, aynı çalışmalara el koyalım.
Bu kıyının çok yakınındaki Coralli'den
ve sonunda vahşi Getalardan kaçıp kurtulayım;
bu zavallıya vatanım kapılarını kapayacak olursa,
Ausonialılardan uzak herhangi bir yere yerleşeyim,
senin yeni kazandığın övgüleri kutlayabileceğim,
ve senin başarılarını olabildiğince az bir gecikmeyle
aktarabileceğim bir yere.
Bu dileğime dokunsun gökteki İlahlar, sevgili Suillius,
lütfen dua et üvey babana.

9

Hoşlandığı değil de, izin verilen bir yerden yolluyor
bu selamı sana, Naso, Karadeniz sığlıklarından, ey Graecinus,
gönderilince de tanrılar o günün şafağına yetiştiriyor ki

bir düzine balta önce sana verilebilsin diye:
Çünkü, ben yokken, Capitolium'a bir konsül olarak
çıkacağına göre,
ve senin alayında bir yerim olamayacağına göre,
bari mektubum efendisinin yerini doldursun, o belirlenmiş
günde.
Daha iyi bir talihle doğmuş olsaydım ben,
tekerleklerim daha halis bir dingille dönseydi,
şimdi elimin yazarak yerine getirdiği seni selamlama işini,
o zaman dilim yerine getirmiş olurdu,
ve tatlı sözcüklerle kutlamalarda bulunur, öpücükler sunardı,
senin kadar o onura ben de sahip olurdum.
O gün öyle gururlanırdım ki inan,
gururum hiçbir eve sığmazdı;
ulu senatorlar kalabalığı etrafını sardığında,
ben de kendime bir atlı olarak
konsülün ayaklarına gitmeyi buyururdum;
hep senin yanında olmak istediğim halde,
yanında bir yerim olmamasından da sevinç duyardım.
Şikayetçi olmam, kalabalık tarafından ezilsem de;
o zaman halk tarafından ezilmek bile bana tatlı gelir.
Sevinçle bakardım, yürüyüş kolunun ne kadar uzun olduğuna,
yoğun kalabalığın ne uzun bir yol tuttuğuna.

Sıradan şeylerin beni ne denli alakâdar ettiğini de bil diye,
üstüne ne cins bir eflatun giysi giydiğine bakardım,
makam koltuğuna hangi süsler takıldığını incelerdim,
ve hepsinin Numidia fildişinden hakkedilmiş olduğunu.
Tarpeius kayasına götürülünce sen,
emrinle adaklar kesilirken,
beni de işitseydi, kendisine gizlice sunularımı yaparken,
tapınağın ortasındaki büyük tanrı;
bir çanaktan daha fazla tütsü sunardım, yüreğimden dolu dolu,
yetkinin saygınlığı önünde üç dört kez eğile eğile.
Oradaki arkadaşlarının arasında sayılırdım ben de,
sadece iyiliksever kaderim şehir zihnimin de olma hakkını
vermiş olsaydı eğer,
şimdi yalnızca zihnimin ulaştığı o haz,
gözlerimle de görülürdü o zaman.
Tanrılar böyle kararlaştırmadılar, belki de haklılar.
Çünkü cezamın nedenini reddetmemin ne yararı var?
Ama bu yerden sadece kendisinin sürgün edilmediği
zihnimi kullanır ve eflatun bordürlü toganı seyrederim.
Sadece zihnim görür seni, halka adalet dağıtırken,
görevlerini yerine getirirken sen,
kendisini gizlice oradaymış gibi gösterir:
Kah mızrağınla uzun beş yılın dönüşünü

hükmün altına aldığını görür,
ve her şeyi hakiki bir güvenle antlaşmaya bağladığını;
kah Senato'nun ortasında sözlerini belagatle söylediğini görür,
devletin çıkarının neler talep ettiğini gözeterek;
kah tanrısal Caesar'ların yararına şükranlarını sunduğunu görür,
semiz öküzlerin bembeyaz boğazlarını kurban ettiğini.
Ah, keşke çok daha önemli şeylere dua ettikten sonra,
benim için liderimizin öfkesinin yatışmasını dilesen!
Senin sözlerin üzerine doruğa çıksa kutsal ateş, dolu sunaktan,
ve beyaz dilleriyle hayırlı bir kehanet sunsa duacısına.
Bu arada, izin verildiği ölçüde, her şeyden de
şikayetçi olmayayım,
burada da senin konsüllüğün için bir bayram düzenleyeceğim.
Bir diğer sevinç de yolda, ilkinin nedenini aratmayan,
senin kardeşin olacak, bu kadar büyük onurun izleyicisi.
Çünkü senin için Aralık hakimiyeti son bulunca, Graecinus,
Ianus'un ilk günü hakimiyeti ele geçirecek.
Sizin ikinizde de olan bu sadakat, karşılıklı olarak sizleri
sevindirecek,
sen kardeşinin görevinden, o ise senin görevinden
sevinç duyacak.
Böylece sen iki kez konsül olacaksın, o da iki kez
konsül olacak,

ev halkınız çifte onur yaşayacak.
Görev büyük olsa bile ve savaşçıl Roma,
bu üstün konsülünkünden daha üstün bir güç görmemiş
olsa bile,
yine de yazarının değeri bu onuru iki kez arttıracak,
bu verilen armağan, verenin görkemini eline geçirecek.
O halde Augustus'un kararları hem Flaccus için
hem de senin için her zaman yararlı olsun.
Ama dikkatini önemli konulara yöneltmeyi bırakıp
boş kaldığında,
lütfen benim dualarıma kendi dualarını ekle.
Eğer rüzgâr bir geçit verirse, halatları çözün,
gemim Styx sularından çıksın diye.
Bu yerin başında şu ana kadar Flaccus vardı, Graecinus,
onun hakimiyetinde Hister'in savaşçıl kıyısı güvenlikteydi.
Mysia kabilelerini sağlam bir barış ortamında tuttu,
kılıcıyla oklarına güvenen Getaları yıldırdı.
Troesmis'i geri aldı tez bir yiğitlikle,
ve Danuvius'u yerli kanıyla boyadı.
Bu yörenin görünüşünü sor ve Scythia'nın ikliminin haşinliğini,
yanıbaşımdaki düşmandan nasıl korktuğumu sor,
hafif oklar bir yılanın zehirine mi bulanmış,
yoksa dehşet uyandırıcı bir kurban mı oluyor bir insan başı;

ben mi yalan söylüyorum yoksa Pontus mu soğuğuyla
kaskatı kesiliyor,
denizin tüm yüzeyi buz mu kesiyor?
O sana bunları anlatınca, benim ne kadar ünlü olduğumu sor,
ve ne şekilde acımasız saatler geçirdiğimi.
Burada benden nefret edilmez, edilmeye de layık değilim
doğrusu,
kaderimle birlikte zihnim de dönüp değişmedi.
Senin hep övdüğün o ruhsal dinginliğim,
eskiden kalma gururum alıştığın biçimde duruyor yüzümde,
Öyle uzaklardayım ki, Graecinus, yerli düşmanın vahşi silahları
yasalardan daha güçlü kıldığı bu yer beni öyle bir hale
getiriyor ki,
yıllar geçtikçe kadının, erkeğin, çocuğun bile
benden şikayet edecek bir şeyi kalmıyor.
Tomislilerin bu zavallıya sağladığı yarar işte bu;
çünkü bu topraklar bana tanıklık etmek zorunda.
Onlar benim gitmek istediğimi anladıklarından
buradan ayrılmamı istiyorlar;
ama kendilerine kalsa, burada olmamı arzularlar.
Bana inanma: Beni öven resmi buyruklar var,
balmumununa yazılan ve beni vergi dışı tutan.
Zavallılara şöhret yakışmasa bile,

komşu kasabalar da bana aynı lütfu sağlıyorlar.
Benim sadakatimi bilmiyorlar,
ama o yabancı toprak, evimde Caesar'ın mabedini görüyor.
Yanında aziz oğlu ve azize eşi duruyor,
o, tanrı yapıldığına göre, ilahlar da ondan daha önemsiz
sayılmaz.
Ev halkından kimseyi atlamayalım diye, torunların da
orada duruyor,
biri büyükannesinin yanında, diğeri babasının.
Bunlara tütsüler sunuyorum ve yakarıcı dualar,
güneşin doğudan doğması kadar sık.
Benim sadakatime tanık olan,
Pontus'un tüm toprakları, araştırabilirsin,
benim bunu uydurmadığımı söyleyecektir sana.
Pontus toprağı bilir benim bu sunakta,
tanrının doğum gününü kaç tane bayramla kutlayabildiğimi,
onlar kadar bilir bu sulara Propontis'in yolladığı yabancılar da,
kim olurlarsa olsunlar, benim sadakatimi.
O da, Pontus'un sol kıyısına yollanan,
kardeşin de belki bunu duymuştur.
Olanaklarım isteğime denk değil,
böyle bir görevde harcıyorum kıt da olsa kaynaklarımı,
seve seve.

Bunları gözünün önüne getiremiyorum, şehirden oldukça
uzakta olduğumdan;
ama hoşnutum suskun sadakatimden.
Yine de bir gün bunlar Caesar'ın kulağına ulaşacak;
bütün dünyada hiçbir şey yok ki ondan gizli tutulsun.
Tanrılara eş biri olarak, Caesar, kuşku yok bunları bilirsin,
yeryüzü senin gözlerinin önüne serilmiş olduğuna göre.
Sen işitirsin, yıldız çemberine yerleşmiş biri olarak
çekingen dilimden dökülen duaları.
Yeni bir tanrısallıkla yazılıp sana yollanan
o şiirler de belki oraya ulaşırlar.
Sezinliyorum senin ilahının bu yakarana teslim olduğunu,
ve senin bağışlayıcı Baba'nın adını haksız yere almadığını.

10

Altıncı kış bu, Cimmerii'nin kıyısında geçirdiğim,
deri giysili Getaların arasında yaşamak zorunda kaldığım.
Benim dayanıklılığımı herhangi bir çakmak taşıyla
ya da bir demirle kıyaslayabilir misin, sevgili
Albinovanus'cuğum?
Su damlası taşı oyar, yüzük kullana kullana aşınır,
çengelli saban toprağın direnciyle basa basa sürtülür.
Obur zaman da böyle yer bitirir her şeyi benim dışımda:
Ölüm bile benim dayanıklılığıma yenik düşüp mesafeli

duruyor.
İnsanüstü bir sabır örneğidir Ulixes,
on yıl tehlikelerle dolu bir denizde oradan oraya atıldı durdu:
Yine de huzur kaçırıcı yazgının bütün saatlerine dayanmadı,
çoğu kez rahat molalar da verildi.
Ya da altı yıl tatlı Calypso'nun okşaması
ve deniz tanrıçasının yatağını paylaşması ağır bir iş miydi yani?
Hippotas'ın oğlu ağırladı onu ve armağan olarak
rüzgârlar verdi,
yararlı bir meltem yelkenlerini şişirip itsin diye.
Ne şarkılar söyleyen kızları da işitmek eziyet geldi ona,
ne de tadını alana lotos acı geldi.
Ben, vatanımı unutturan bu lezzetlere ömrümün yarısını
verirdim.
Asla kıyaslayamazsın Laestrygones'in şehirlerini
Hister'in rüzgârlı sularına maruz kalan kabilelerle.
Cyclops vahşilikte yabani Piacches'i geçemez.
Bunlar sadece küçücük bir bölümü yakamı bırakmayan
korkumun!
Scylla'nın eciş büçüş kasığından vahşi canavarlar havlasa da,
Heniochia'nın gemileri gemicilere çok daha fazla zarar
vermiştir.
Kıyaslayamazsın Charybdis'i, düşman Akhalılarla,

üç kez yutup üç kez kussa da boğaz suyunu.
Akhalılar doğu bölgelerinde dolansalar bile özgürce,
yine de bu sol kıyının güvenli olmasına izin vermezler.
Tek yaprağı bile olmayan araziler var burada,
zehir sürülmüş ok uçları burada,
burada kış denizi bir geçit kılar yayaya,
öyle ki küreğin dalgaları yarıp bir şekilde kendine yol açtığı
yerde,
yolcu gemisine burun kıvırıp ıslanmadan yoluna devam eder.
Senin vatanından gelenler, bunlara inanmadığını söylüyorlar.
Ne kadar zavallıdır, güvenilmesi çok güç olan şeye dayanan!
Yine de inan: Senin nedenleri bilmemene izin vermiyoruz,
nedendir korkunç denizin Sarmatia denizini dondurması.
Yanıbaşımızda vagon biçimi yıldızlar var,
aşırı soğuktur bunlar.
Burada doğar Kuzey Rüzgârı ve bu kıyı onun evidir
ve ona daha yakın bir yerden güç alır.
Ama karşı kutuptan ılık ılık esen Güney Rüzgârı
uzaktır ve nadiren daha bezgin gelir.
Dahası burada, denize çıkışsız Pontus'ta nehirler birbirine
karışır,
ve deniz birçok dere yüzünden kendi gücünü yitirir.
Buraya Lycus, buraya Sagaris, Penius, Hypanis,

Cales akar ve Halys kesif çevrimleriyle burkula burkula,
ve yırtıcı Parthenius, ve kayaları yuvarlayarak akıp gider
Cynapses,
hızlılıkta hiçbir nehirden aşağı kalmayan Tyras,
ve sen, Thermedon, kadın birliğinin akrabası,
ve bir zamanlar Yunan yiğitlerinin gözdesi Phasis,
ve Borusthenes ile dupduru Dyrapses,
ve Melanthus sessizce incecik yolunu tamamlayan,
ve o nehir iki karayı, Asia ile Cadmus'un kızkardeşini ayırıp,
ve kendisine her ikisinin arasında yol bulan,
ve sayısız başkaları, bütün hepsinin en büyüğü olan,
sana, ah Nil, akmayı reddeden Danuvius.
Bunca suyun zenginliği dalgaları çoğaltıp bozguna uğratır,
denizin kendi gücüne sahip olmasına izin vermez.
Mavi değil artık rengi, akıp gitmiş,
sakin bir göleti andırır daha çok ya da durgun bir bataklığı.
Tatlı su denizin üstünde yüzer, daha hafiftir deniz suyundan,
tuzla karıştığından ağırlaşan.
Eğer biri sorsa, bütün bunları neden anlattığımı Pedo'ya,
ve bu tür konuşmaktan ne yarar sağlayacağımı,
"Endişelerime ara verdim" derim ona, "ve zamanı atlattım.
İçinde bulunduğum zaman bana bu armağanı getirdi.
Bunları yazarak her zamanki acımdan uzaklaştım,

Getaların ortasında olduğumu hissetmiyorum artık."
Ama sen, kuşku duymuyorum, dizelerinde Theseus'u överken,
konunun başlıklarını onurlandırıyorsun,
ve tanımladığın yiğidi de örnek gösteriyorsun.
Gerçekten O, güvenin sadece dingin anların yoldaşı
olmasını yasaklıyor.
Başardıkları büyük işler olsa da ve senin tarafından
bir kahramana yakışır biçimde tanımlansa da,
yine de bizim örnek alacağımız bir şey var onda:
Hiç kimse güvenilirlik konusunda Theseus'un eline
su dökemez.
Düşmanlara kılıçla ve sopayla boyun eğdirmemelisin,
Isthmos'u hiç kimseye geçilemez kıldığın bu araçlarla:
Sevgi göstermelisin, isteyene hiç te zor bir şey değil bu.
Hangi sıkıntı vardır ki saf güveni bozmamış olsun?
Arkadaşının yanında kararlılıkla duran sen,
düşünmemelisin bu sözlerin şikayet eden bir dilin
ürünü olduğunu.

11

Neredeyse bağışlanamaz bir suç olacak benim için, Gallio,
şiirimde senin adına yer vermemiş olmak.
Çünkü, sen de, anımsıyorum, tanrısal bir kargının
açtığı yaralarımı gözyaşlarınla iyileştirdin.

Keşke gaspedilen dostunun yokluğundan kederlenip
yasını körükleyecek daha ileri bir acı hissetmemiş olsaydın!
Tanrılar bununla da yetinmediler, senden erdemli eşini
zorbaca almanın yanlış olacağını düşünmediler.
Kederini haber veren mektubun henüz ulaştı bana,
ve senin kaybını gözyaşları içinde okudum.
Ama daha aptalca davranıp da sağduyulu birini teselliye
kalkışmayayım,
ve bilgelerin bilindik laflarını sana tekrarlamaya;
sanırım acın, mantıklı değil belki ama, zamanla çoktan
son bulmuştur.
Senin mektubun bana ulaşana kadar
ve benimki de bunca deniz ve bunca ülke aşarak
sana gelinceye kadar tam bir yıl geçti.
Teselli vermek belli bir zamanın görevidir,
acı hâlâ sürerken ve hasta yardım dilerken.
Ama günler geçip ruhun yaraları dinince
onlara zamansız dokunan biri sadece onları yeniden açar.
(keşke, bu kehânet sende gerçekleşse!)
Ayrıca, şimdiden yeni bir eşle mutluluğu yakalayabilirsin.

12

Eserimde yer almamana dostum
senin adının özelliği neden oluyor.

Kendi adıma bundan daha başka bir şerefle onurlandırılamam.
Sadece benim şiirimin bir onur olması yeter.
Bu benim şiirimin ölçüsünün yasası ve lanetli ad övgüye
engel oluyor,
şiirimin ritmine gireceğin bir yer yok.
Çünkü utanç verici ismini iki dizeye ayırmak,
bir dizeyle birincisini sona erdirip diğeriyle ikinciye başlamak.
Ayrıca utanç verici olabilir eğer hecenin uzun olduğu yerde
kısaltmam gerekse,
ve sana Tutic˘anus diye hitap etsem.
T˘uticanus şeklinde gene uymuyorsun,
öyle ki ilk uzun hece kısaltılsın,
ya da halihazırda kısa olan ikinci hece
onun vurgusunu uzatarak uzun olabilsin.
Ben bu kusurlarla adını bozmaya kalksam,
gülünç olurum ve haklı olarak hiç zevkim olmadığı söylenir.
Bu armağanı geciktirmemin nedeni bu oldu,
ama aşkım çift kat bir ilgiyle bunu yerine getirecek,
ve seni herhangi bir simgeyle terennüm edeceğim,
sana şiirler yollayacağım,
neredeyse çocukluğumdan beri seninle tanışıyoruz,
uzun yıllar boyunca birlikteliğimizden zevk aldık,
kardeşin kardeşi sevmesi kadar sevdim seni.

Sen bana şefkatle yürek verdin,
hem önderim oldun, hem yoldaşım oldun,
deneyimsiz ellerime yeni aldığım dizginleri idare ederken,
çoğu kez senin eleştirine kulak verip eserimi düzelttim,
çoğu kez benim öğüdümle sen silip bozdun,
Maeonialının sayfalarına layık *Phaeacis*'i yaratmayı
tanrıça Pieris'ler sana öğretirlerken.
Bu vefa, bu uyum gençliğimizin baharında başlayıp
saçlarımız ağarana dek sürdü, hiç bozulmadan.
Bu seni heyecanlandırmazsa, demirden bir yüreğin
olduğuna inanırım
ya da kırılmaz bir çelikle kaplı.
Ama bu toprak savaştan ve soğuktan yoksun kalır,
Pontus'un bu iki özelliğidir nefretimi kazanan,
Boreas ısınır ve Auster buz keser,
yazgım da daha yumuşayabilir,
senin kalbin dostuna karşı katılaşmadan önce.
Bu son darbe uzak olsun aman, uzak olsun ıstıraplarından da.
Sen sadece tanrılar aracılığıyla ki, onların en güvenileni O'dur,
onun egemenliğinde onurun sürekli yükseldi,
sağlam bir bağlılıkla bir sürgünü gözeterek
umut rüzgârının gemimi terk etmemesini sağla.
Ne buyurayım bunu mu soruyorsun? Söylemektense öleyim

daha iyi;

eğer daha önce ölen bir adam tekrar ölebilirse.

Yapacak bir şeyim yok, ne istemeyecek, ne de isteyecek,

neyin bana yararlı olacağını bile çok iyi bilmiyorum.

Bana inan, zavallıları ilkin öngörü terk eder,

yazgısıyla birlikte duyguları ve aklı da uçup gider.

Şahsen sen nasıl bir yardımda bulunabilirsin, bir araştır,

yalvarırım,

ve hangi sığlıkta dileklerime bir yol açabilirsin.

13

Ah, benim için sadakatinden kuşku duymadığım

dostlarımın arasında sayılması gereken, Carus,

gerçekte olduğun gibi adlandırılan, selam sana!

Nereden selamlandığını, bu şiirin biçemi

ve kurgusu sana hemen söyleyebilir.

Olağanüstülüğünden değil, en azından sıradan olmadığından:

Çünkü nasıl olursa olsun, bana ait olduğunu gizlemez.

Ben de, sayfanın üstündeki başlık yırtılsa bile,

hangi eserin sana ait olduğunu sanırım söyleyebilirim.

Birçok kitabın arasına yerleşsen de hangisinin sana ait olduğu

bilinebilir

ve gözlemlediğim özellikler aracılığıyla bulunabilirsin.

Yazarını ele verir Hercules'e layık olarak

bildiğim güçler ve bizzat senin terennüm ettiğin konuya
da yakışır.
Kendine özgü rengiyle farkedilen Esin Perim de,
belki kendi kusurlarıyla ayırt edilebilir.
Çirkin görünümü Thersites'in gözden kaçmasını önledi,
güzelliğin Nireus'u gözler önüne sermesi kadar.
Şaşırmamam gerekir, şiirlerim kusurluysa,
neredeyse Getik bir şair olarak yazıyorum onları.
Ah, utanıyorum, Getik dilinde de bir eser kaleme aldım,
ve bizim şiir türlerimize yabancı kelimeler taşındı;
hatta bundan hoşlandım (bravo bana!) ve
ilkel Getalar arasında şair adını kullanmaya başladım.
Konumu mu soruyorsun? Övebilirsin: Caesar'ı dile getirdim.
Bu yeniliğime tanrının gücü yardımcı oldu.
Çünkü babamız Augustus'un ölümlü bir bedeni olduğu halde,
ruhunun cennetteki evine uçtuğunu anlattım;
erdeminin babasına benzediğini, zorunlu kalınca,
hep reddettiği imparatorluğun dizginlerini ele geçiren
Tiberius'un;
ve senin, Livia, iffetli eşler arasında bir Vesta rahibesi olduğunu,
senin oğlundan mı yoksa kocandan mı daha değerli olduğunun
belirsiz olduğunu;
babalarının güçlü destekçisi iki oğlu olduğunu,

ruhlarının gücüne dair kesin deliller sunan.
Bunları, benim yerli Esin Perimle yazılmamış
olanları okuduğumda,
ve son sayfa da parmaklarıma geldiğinde,
Getaların hepsi başlarını ve dopdolu sadaklarını
harekete geçirdiler,
ve kendi dillerinde uzun uzun mıraldanmaya başladılar.
İçlerinden biri "Caesar'a ilişkin yazdığından", dedi,
"yeniden Caesar'ın emrinde yaşaman gerekir."
Gerçekten de o böyle dedi: Ama bu buzlu kutup altında
sürgün olarak benim geçirdiğim altıncı kış bu.
Şiirlerim hiç işe yaramıyor, bir zamanlar şiirlerim incitti
ve bu kadar zavallı bir sürgünün ilk nedeni bu oldu.
Ama sen bu kutsal sanatın ortak andıyla,
senin için ucuz olmayan dostluğun adıyla,
(Germanicus düşmanı esir alıp Latin zincirleriyle
yeteneklerinize konu sağlasın:
Çocukları sağlıklı olsun, tanrıların ortak duası bu,
eğitimlerinin senin tarafından sağlanması büyük bir
övünç kaynağı senin için)
elinden geldiğince kurtuluşum için destek ol,
yoksa yerim değişmedikçe buna sahip olamayacağım.

Bu dizeleri sana yolluyorum, son yazdığım şiirde kendisinden
yakındığım,
adı benim veznime uymayan sana,
bunlarda hâlâ bir şekilde bende kalan sağlık dışında,
beni rahatlatan hiçbir şey bulamayacaksın.
Sağlığın kendisi bile nefret edici şimdi, en son duam
buradan başka bir yere gitmek, neresi olursa olsun kuşkusuz.
Hiç aldırmıyorum, şu ülkeden nereye gönderileceğime,
çünkü her yer daha hoş olacak şu gördüğün yerden.
Syrtislerin ortasına ya da Charybdislerin ortasına
yelken açmama izin veriniz, şu anki topraklardan
ayrılayım da.
Styx bile, böyle bir şey varsa eğer, Hister'in yerine
geçse iyi olur,
ya da Styx'ten daha aşağı ne varsa şu dünyada.
Sürülmüş tarla bile ottan daha az nefret eder,
kırlangıç da soğuktan,
Naso'nun savaşçısı Getaların yakınındaki bölgeden
nefret etmesinden.
Böyle sözler yüzünden Tomis'in öfkesi karşıma dikilir,
şiirlerimle de halkınki depreşir.
O halde ben hiçbir zaman şiirlerimle incitilmekten
kurtulamayacak mıyım

hep boşboğaz yeteneğimden başım belada mı olacak?

Öyleyse ben yazmamak için parmaklarımı kesmede

tereddüt mü edeyim,

ya da aklımı yitirmiş bir halde bana zarar veren mızrakların hâlâ

peşinden mi gideyim?

Bir kez daha mı sürükleneyim eski sığ kayalıklara,

şu sulara, teknemin içine gömülüp battığı?

Ama hiçbir suç işlemedim, hiçbir suçum yok, Tomis'liler,

sizleri ben, kasabanızdan iğrensem de, seviyorum.

Herhangi biriniz çektiğim eziyetlerin izlerini yoklasın,

mektubumun sizlerden hiç şikayeti yok.

Şikayetim soğuktan, her taraftan gelebilecek korkunç

saldırılardan

düşmanın surlara yaptığı o ani baskınlardan.

Topraklarınızın aleyhine, insanlarınızın değil, tam anlamıyla gerçek suçlamalarda bulundum.

Siz de sık sık toprağınızdan yakınıyorsunuz.

Ascra'sından nasıl da kararlı biçimde kaçılmasını

öğretmeye cüret etti yaşlı çiftçinin Esin Perisi;

bir de bunu yazan o toprakta doğmuştu,

yine de Ascra ozanına öfkelenmedi.

Kim vatanına kurnaz Ulixes'ten daha fazla aşıktı?

Scepsislinin yakıcı yazılarında yerden yere vurduğu

Ausonialıların memleketi değil

yaşam tarzlarıydı, Roma da itham edildi;
ama uydurma sövgülere sakin bir ruh haliyle dayandı,
yazarının insafsız dili ona bir zarar vermedi.
Ama aleyhimdeki kötü yorumlar halkın öfkesini kabartır
şiirime karşı yeni bir suçlama getirir.
Apak yüreğim kadar keşke mutlu olsaydım!
Bugüne değin ağzımdan dökülenlerle incinmiş kimse yok.
Dahası, Illyria katranından daha kara olmuş olsaydım,
sadık halk tarafımdan didiklenmeyecekti.
Talihime şefkatle kucak açmanız, Tomisliler,
Yunanlıların ne kadar kibar insanlar olduğunun delilidir.
Benim kendi insanlarım, Paeligni,
ve kendi vatanım Sulmo
talihsizliklerime daha nazik yaklaşmadı.
Lekesiz ve güvenlikte olmadıkça kimseye bağışlanmayan
o şeref tarafınızdan bana yakınlarda bahşedildi.
Bugüne kadar yalnızca ben kıyılarınızda vergiden muaf
tutuldum,
kanunlar tarafından lütfedilmişler dışında.
Alnıma takıldı kutsal bir çelenk,
istemesem de ben onu, halk lütfederek yerleştirdi.
Öyleyse Latona'ya Delos toprağı nasıl değerliyse,
başıboş dolaşan bana sadece güvenli bir yer sağladığından,

Tomis de benim için öyle değerli, vatanımdan sürülmüş bana
bugüne kadar konuksever ve sadık kaldı.
Keşke tanrılar huzur dolu bir barışın ümidine sahip olmamı
sağlamış olsaydı
ve şu buzlu kutuptan uzakta olmamı!

15

Şimdiye değin beni hâlâ unutmayan biri kalmışsa,
ve Naso'nun nasıl sürgün edildiğini soruşturan, anlatayım:
Bilin yaşamımı Caesar'lara, kurtuluşumu Sextus'a borçlu
olduğumu.
Gökteki tanrılardan sonra, O benim için önde gelir.
Çünkü sefil yaşamımım her anını hesaba katsam bile,
hiçbir kısmında onun yardımından yoksun kalmadım.
Sayıları verimli arazinin meyve bahçesindeki nar taneleri
kadar çoktur,
yavaş büyüyen kabuğunda kırmızılaşan,
Afrika'nın buğdayları kadar çok,
Tmolus topraklarının üzüm salkımları kadar çok,
Sicyon'un zeytinleri kadar çok, Hybla'nın bal petekleri
kadar çok.
İtiraf ediyorum; sen tanık olabilirsin. İmzanızı basın, Quirites!
Yasaların zorlamasına hiç gerek yok, kendim konuşuyorum.
Beni de, değersiz bir mal olarak,

miras kalan servetinizin arasına yerleştirin;
mallarınızdan bir parçayım ben, ne kadar küçük olursam
olayım.
Trinacria topraklarının senin olması gibi
ya da bir zamanlar Philippus'un denetimindeki toprakların da,
Augustus forumuna bitişik evin sahibi olman gibi,
Campania'na sahip olduğun gibi, şu efendisinin gözbebeği
olan köye.
Ya da sana kalan şeylere sahip olduğun gibi, Sextus,
işte ben de senin malınım, sana ait olan bu hüzünlü
armağan yüzünden
Pontus'ta hiçbir şeyin olmadığını söyleyemezsin.
Keşke yapabilseydin ve keşke çok daha sevimli bir arazi
verilseydi sana,
keşke malını mülkünü daha iyi bir yere yerleştirebilseydin
buradan!
Mademki bu tanrıların elinde,
dua ederek onları yatıştırmayı dene öyleyse,
içten bir sadakatle tapındığın tanrıları.
Çünkü ayırt etmek çok zor,
sen daha çok hatamın bir kanıtı mısın, yoksa imdadıma
yetişen biri mi?
Şüphe duyduğum için yalvarmıyorum;

ama çok kez akıntı yönüne kürek çekerek
akıp giden sularda yolculuğumuzu hızlandırırız.
utanıyorum hem de çekiniyorum,
hem her zaman hem de hep aynı dileklerde bulunacağımdan,
ruhuna haklı olarak bıkkınlık vereceğimden.
Ama ne yapayım gerçekten? Sınırsız bir arzu benimki.
Kusurumu affet kibar dostum.
Çok kez başka bir şey yazmayı arzulasam da,
aynı konuya takılıyorum;
mektubum kendi kendine bir çıkış yolu arıyor.
Ama ister senin saygınlığın etkinlik sağlasın
ister merhametsiz Parca buzlu kutup altında ölmemi emretsin,
hep senin bana gösterdiğin yardımı yaşatacağım
kadirbilir yüreğimde,
ve şimdi yaşadığım topraklar sana ait olduğumu işitecek.
Her toprak işitecek hangi gökyüzü altında yerleşmiş
olursa olsun
(Esin Perim'in yabani Getaları aşabilmesi şartıyla)
senin benim kurtuluşumun sebebi ve koruyucusu olduğunu,
ve hiç paraya pula ihtiyaç duymadan senin olduğumu.

16

Kıskanç adam, ne diye sürgün edilmiş Naso'nun
şiirlerini yaralarsın?

Son gün yetenekli kişilere zarar vermez,
küller sonrası gelen ün daha büyük olur.
Benim de bir adım vardı, yaşar sayılırken bile:
Marsus sağken, koca ağızlı Rabirius da,
Ilionlu Macer ve yıldızlara ağan Pedo;
ve Carus, *Hercules*'inde Iuno'ya öfkesini kusan,
kendisi daha Iuno'nun damadı bile değildi henüz;
ve sen Severus, yasal bir şiir yazan Latium'a,
ve iki Priscus, damak tadı olan Numa ile birlikte;
ve sen, Montanus, uzunlu kısalı dizeler yazan
ününü ikiliklerine borçlu olan Montanus;
ve Penelope'ye yazmasını buyuran
vahşi denizde on sene dönüp dolaşan Ulixses'e,
ve sen, Sabinus, *Troesmis*'ini zamansız ölüme terk eden,
şu günlerin tamamlayamadığı yapıtını;
ailesinin soyadıyla çağrılan Largus,
yaşlı Frigyalıyı Galya arazilerine götüren;
ve sen, Camerinus, Hector'un hakkından gelip Troia'yı
şiirleştiren;
ve sen, Tuscus, *Phyllis*'i sayesinde ün kazanan;
ve yelken kanatlı denizin ozanı,
sanırsın şiirlerini deniz renkli tanrılar derledi;
ve sen, Libya'nın harp saflarını ve Roma'nın savaşlarını

dile getiren;
ve her çeşit biçemin üstadı sen Marius;
ve sen, Trinacrius, *Perseis*'in yazarı
Tantalos'un oğullarıyla, Tyndarus'un kızının eve dönüşünü
yazan Lupus;
ve sen, Maeonialı'nın *Phaeacis*'ini tercüme eden,
ve sen, Rufus, Pindaros'un eşsiz lir çalgıcısı;
ve Turranius'un Esin Perisi, trajedinin çizmesini
ayağına geçiren;
ve senin Esin Perin, Melissus, hafif terlikleriyle;
Varius ile Graccus tiranlara insafsız sözler sarfederken,
Proculus, Callimachus'un nazik yolunun ardından giderken,
Passer, Tityrus'a ve alıştığı çayırlara dönerken,
ve Grattius avcıya yaraşır silahlar verirken;
Fontanus, satyrlerin gözdesi Naias'lara terennüm ederken,
Capella sözcükleri eş değerde olmayan ölçülere hapsederken,
ve burada hepsinin isimlerini sıralamanın çok vaktimi alacağı,
şiirlerine halkın sahip olduğu diğerleri yaşarken;
eserleri basılmadığı için adlarını vermeye
hakkım olmayan genç şairler de yaşarken
(ama seni bu kalabalık arasında saymamaya cüret edemem
Cotta;
Pieris'lerin ışığı ve forum'un bekçisi,

şu kendisine anne tarafından Cotta'lara
baba tarafından Messalla'lara ait çifte soyluluk verilen,
Maximus).
Söylemesi caizse, Esin Perim parlak bir ada sahipti
ve eserleri okunan bir çok büyük ismin arasında yer alırdı.
O halde, ey Garez, vatanından sürgün edilmiş birini
yermekten vazgeç, zalimce davranarak dağıtma küllerimi.
Her şeyimi yitirdim; sadece bir yaşam kaldı elimde,
hüzün duygusu ve hüzün kaynağı sağlasın diye bana.
Çoktan ölmüş bedenimi demirle dağlamaktan ne zevk alırsın?
Yeni bir darbeye yer yok artık içimde.

NOTLAR

1. Kitap

1

Yapıtına bir giriş niteliği taşıyan bu mektup, Ovidius'un mektuplarının yayımlanmasına yardımcı olan dostu Brutus'a yazılmıştır.

Naso: Şair kendine genellikle bu şekilde hitap etmektedir. Kendisi dört yıldır Tomis'tedir ve artık buranın eski bir sakini haline gelmiştir.

Aşk Sanatı: Bu kitabın, imparatorun emriyle halk kitaplıklarından çıkarılınca, yerinin boş kalması ima ediliyor.

evvelce yolladığım: *Tristia*'da adına mektup yolladığı kişilerin çoğunun adı gizliydi.

siz gönülsüzlere: Adının mektuplara yazılmasından korkup endişeye kapılanlara sesleniliyor.

Antonius: Augustus'un Actium savaşında (İ.Ö. 31) yenilgiye uğrattığı bir triumvir. Burada, bu kişinin bile yapıtlarının yasaklanmadığı, hâlâ okunmakta olduğu alaycı bir dille belirtiliyor.

Brutus: M. Iunius: Iulius Caesar'a suikast düzenleyenlerden biri olmakla tanınır. Felsefe ve retorik üzerine yazmıştır. Mektubunu ithaf ettiği kişiyle karıştırılmamalıdır.

Caesar soyundan gelen: Augustus'un ailesinden gelenlerden söz edilmektedir.

Barış yazarı: Augustus onu önceleri barışı koruduğu için onurlandırmıştı.

boynu babasına eğildiğinde: Omuzlarına alıp taşımak anlamında kullanılıyor.

Aeneas'ın babası Anchises: Aeneas, Anchises ile Venus'un oğludur; Vergilius'un *Aeneis* adlı destanıyla ölümsüzleşen Roma'nın kurucusu olan destan kahramanı; kişiliğiyle de *pius* (vatanına, ailesine ve dinine sadık) ilan edilmiş ve Romalı vatandaşların ahlâk örneği olmuştur. Troia yanarken, kentten babasını omuzlarına alıp ayrılmış ve bu hareketiyle ünlenmiştir.

bu ise vatanın: Ovidius, Augustus'un vatanın babası olarak Anchises'ten daha önemli olduğunu vurguluyor. Anchises sadece kendisini taşıyan adamın, Aeneas'ın babasıydı.

Pharos çıngırağını: Mısır'ın Isis'ine tapınırken kullanılan bir çeşit çıngıraktır (sistrum). İskenderiye yakınlarındaki Pharos ise bu tapınmanın gerçekleştirildiği bir adadır. Isis, Roma'ya İ.Ö. 1. yüzyıl başlarında girmiş ve ünü kısa zamanda yayılmıştır.

Tanrıların Anasının: Kybele'den söz edilmektedir.

Diana'nın: Latincesi Phoebe olan ay tanrıçası; avcılıkla da ilgilidir.

Iulus: Aeneas'ın oğlu. Bu soydan gelen Ovidius bununla gurur duyuyor.

Göktekiler: Tanrılar

Pelion: Thessalia'da ünlü bir dağ.

2

Bu mektup Paullus Fabius Maximus'a ithaf edilmiştir. Ovidius'un üçüncü eşi onun ailesinden gelmektedir.

bütün Fabiusları: Roma'nın ünlü ve soylu ailelerinden biri olan Fabius'lar, Veientes ile yapılan savaşta 300'den fazla kayıp vermelerine karşın, içlerinden bir tanesi kaçmayı başarmıştı.

dördüncü bir kış: Şair sürgündeyken tam dört yıl geçmiştir.

Niobe: Çok çocuğu olmasından dolayı, Leto'yu kıskandırmaya kalkınca, tanrıçanın öfkesini kazanmış efsanevi bir kadındır. Oğulları ve kızları öldürülünce kayaya dönüşmüştür.

Phaethon'un kızkardeşleri: Güneşin arabasını kullanmakta ısrar edince, Güneşin yanarak düşüp ölen genç ve deneyimsiz oğlu Phaethon'a ağlayan kız kardeşleri birer kavak ağacına dönüşmüştür.

Tityus: Zeus ile Elara'nın dev oğlu. Hera tarafından Leto'ya saldırmakla görevlendirilince, Zeus öfkelenir ve yıldırımıyla çarparak onu toprağın derinliklerine gömer. Orada iki yılan devin sürekli yenilenen (ayın durumuna göre) karaciğerini yer durur.

Iazyges: Danuvius yakınında oturan Sarmatialı halk.

Orestes'in tanrıçasının: Diana. Orestes, Agamemnon ile Clytaemestra'nın oğludur. Babasını öldüren annesini, babasının öcünü almak için öldürür. Furiae (Öfke ve çılgınlık uyandırıcı tanrıçalar) tarafından sürgün edilir. En yakın arkadaşı Phokisli Pylades ile birlikte dünyayı dolaşır.

Tauri'nin: Crimea'da oturan halk.

Ausonia: Aurunci'nin ülkesinin eski bir adı. Şiir dilinde: Latium; İtalya.

Bistonii: Abdera'dan fazla uzak olmayan bir bölgede yaşayan Trakya halkı. Şiir dilinde: Trakyalılar.

Diomedes: Ülkesine gelen yabancıları atlarına yediren Bistonii'nin kralı.

Theromedon: Ovidius *Ibis*'te de söz ettiği Scythialıların lideri. O da Diomedes'i andıran bir şekilde, insanları arslanlara yedirir.

Atreus: Agamemnon ile Menelaus'un babası. Düşmanı olan Thyestes'in kendisine yaptığı hilekârlıklardan öç almak için, onun üç kızını öldürdü ve bu durumdan habersiz olan babalarına yedirdi.

Hymenaeus: (Hymen) Evlilik tanrısı.

bir gelin sunulan: Ovidius'un üçüncü eşi, daha önce de belirtildiği gibi, Fabius ailesinden geliyordu.

Marcia: Fabius Maximus'un eşi.

Caesar'ın teyzesi: Augustus'un teyzesi Atia.

Claudia: Namussuzlukla suçlanan Romalı bir fahişe.

3

Ovidius'un bir dostu C. Fibinius Rufinus'a yazılmış bir mektup.

Poeas (Paeas): Philoctetes'in babası.

Poeas'ın oğlu: Philoctetes. Herakles'in okları ve yaylarının emanetçisi olarak ünlüdür. Troia seferine katılmış ama sefer sırasında ayağını bir yılan ısırdığı için savaşa katılamamıştır. Şehre geldiğinde, ünlü doktor Makhaon

tarafından tedavi görmüş ve iyileşmiştir. Machaon yarayı iyileştirme tekniğini, Asklepios'tan hile yoluyla öğrenmiştir. Önceden yarayı delmiş, çürüyen etleri bıçakla çıkarıp yarayı şarapla yıkamış ve özel bir bitkiyle sarmıştır.

Machaon: Antikçağ'da ünlü bir doktor.

tedavi edici sanatla: Tıp sanatından söz edilmektedir.

Styx: Ölüler dünyasının büyülü nehri.

Epidauruslu: Asklepios (Aesculapius): Apollon'un oğlu ve tıbbın tanrısı; Epidaurus'ta büyük bir tapınağı vardır.

Ithacalı: Ulysses: Ithaca kralı, Homeros'un *Odysseia* destanın kahramanı; efsanevi sürgün. Troia savaşından sonra, tam yirmi yıl oradan oraya dolaşıp birçok tehlikeler atlatarak ülkesine dönebilmiştir.

Pandion'un kızı: Atina kralı Pandion'un kızı Philomela. Kızkardeşinin kocasının tecavüzüne uğramış ve kimseye anlatmaması için dili kesilmiştir. Ama Philomela, bir bez parçasına çektiği acıları işleyerek kızkardeşine durumu anlatır. Bunun üzerine kızkardeşi öz oğlu Itys'i öldürerek etini babasına yedirir; babası bunu öğrenince iki kız kardeşin peşine düşer ve yakalanır. Ama onlara acıyan tanrılar Philomela'yı kırlangıç, kızkardeşi Procne'yi de bülbüle dönüştürür. Romalı yazarlar ise Philomela'yı bülbül, kızkardeşini de kırlangıç yapmışlardır. Burada da Philomela bülbül olarak kullanılmaktadır.

hiç kalkmayan kar altında: Tomis'in soğuk ve çekilmez ikliminden söz edilmektedir.

Rutilius: Marius'a karşı gelip gönüllü olarak sürgüne giden ve bu hareketiyle ünlenen bir kişi.

Smyrna: Bugünkü İzmir kenti

Sinoplu Kynik: (İ.Ö. 4) Ünlü Kynik filozof Diogenes.

Persia: Carmania, Media ve Susiana arasındaki bölge.

Niocles'in oğlu: Themistocles: Persleri Salamis'te bozguna uğratan ve İ.Ö. 474-472 arası sürgün edilen ünlü Atinalı komutan.

Argos: Peloponnesos'taki Argolis'in başkenti.

Aristides: Sürgün edilen ünlü Atinalı devlet adamı.

Patroclus: Troia savaşının kahramanlarından olan ve arkadaşı Patroclus, Hector tarafından öldürülünce onun öcünü almasıyla ünlenen Yunanlı.

Opus: Locris'te kent.

Thessalia: Yunanistan'ın en kuzey bölgesi.

Pirene: Corinthus'ta ünlü bir kaynak.

Colchis'in: Karadeniz'in doğu kıyısı.

Agenor'un oğlu Cadmus: Yunanistan'da Thebae'nin kurucusu.

Calydon: Aetolia'da bir yer.

Teucer: Telamon'un oğlu. Yarı kardeşi Aiax'ın öcünü almadığı için sürgüne yollandı.

Venus'un âşık olduğu toprağa: Aşk tanrıçası Venus'un ülkesi Kıbrıs.

Tibur: Roma'nın yakınlarında, mod. Tivoli.

4

Bu mektup Ovidius'un eşine yazılmıştır.

Publius Nestor'dan: Troia savaşının en yaşlı Yunanlısı. Pylos kralı.

Aeson'un oğlu: Iason: Colchis'e altın postu almak için giden Argo gemicilerinin lideri.

Pelias: Thessalia lideri. Iason'u altın postu ele geçirmesi için yollayan kişi.

Akha topraklarının: Thessalia.

çürük bir ağaç kabuğuyla: Tomis'e sürgüne giderken, içinde bulunduğu geminin vahşi sulara dayanamayacak kadar eski olduğu vurgulanıyor.

Tiphys: Argo gemisinin kaptanı.

Agenor'un oğlu: Phineus: Argo gemicilerine öğütler vererek onları çeşitli

tehlikelerden uzak tutan kişi.

Pallas: Athena'nın bir adı. Elişleri, savaş ve bilgelik tanrıçası.

Iuno: Zeus'un eşi.

Cupido: Eros. Venus'un oğlu; aşk tanrısı.

Caesar'lara: İmparatorlar tanrı katında sayılmaktadır.

Memnon'nun annesi: Aurora: Şafak tanrıçası. Her sabah Oceanus'tan doğup tanrılara ve insanlara ışık saçtığına inanılırdı.

5

Cotta Maximus'a yazılmış bir mektup.

Musa: Esin Perisi.

Lixus: Mauretania'da bir nehir.

Hebrus'a: Trakya'da bir nehir (mod. Meriç)

Athos: Macedonia, Chalcidice'de burun.

Boreas: Kuzey rüzgârı.

Quirinus'un şehrinden: Roma'dan; Romulus'un tanrılaştırılması üzerine bu şehre verilen ad.

Ursa yıldızının: Büyük ve küçük Ayı takım yıldızı.

Syene: Yukarı Mısır'da, kırmızı granitleriyle ünlü bir şehir.

Pleiaslar: Pleiades: Baharda ortaya çıkıp sonbaharda batan yedi yıldız.

6

Ovidius'un dostu, C. Pomponius Graecinus'a yazılmış bir mektup.

özgür sanatlar: burada edebiyat çalışmalarından söz edilmektedir.

7

Cotta Maximus'un ağabeyi Valerius Messalla Messalinus'a yazılmış bir

mektup.

Baban benimle dost: M. Valerius Messalla Corvinus: Tibullus, Lygdamus, Valgius Rufus ve Aemilius Macer gibi, şairlerin koruyucusu.

Atridae: Atreus'un oğulları: Agamemnon ve Menelaus

Tyndaridae: Tydareus'un oğulları: Castor ve Polluks

Iuppiter: Olympos tanrılarının babası. Gökyüzünün hakimi.

Lar'ınızın: Evin koruyucu tanrısı.

8

Cornelius Severus'a yazılmış bir mektup.

çift adlı Hister'in: Danuvius ve Hister

Caspialı Aegisos: Aegisos'un kurucusu: Aegisos: İ.S. 12'de, Vestalis'in yüzbaşılık yaptığı bir ordu tarafından alınmış, Tuna deltasının altında, Moesia kasabası.

Odyrysii: Trakyalılar

Campus: Özellikle, Campus Martius: Oyunların oynandığı, beden alıştırmalarının yapıldığı mekan.

Virgo: Aqua Virgo: M. Agrippa tarafından inşa edilen su kemeri.

Flaminia yoluna: Roma'dan Ariminium'a uzanan bir yol.

Clodia'yı: Roma'da bir yol.

Umbria: İtalya'da Umbri'nin yaşadığı bir bölge.

Albana: Alba yakınlarında mülk.

Appia yolu: Roma'nın ünlü yolu: Censor A. Claudius tarafından yapılan Roma'dan Capua aracılığıyla Brundisium'a giden yol.

9

Cotta Maximus'a yazılmış ve Tiberius'un hizmetinde olan Albinovanus Celsus'un ölümünden duyulan üzüntüyü dile getiren bir mektup.

yakıldığın yığın: Roma'da ölülerin yakıldığı odun yığını.

10

Tiberius'un yakını. L. Pomponius Flaccus'a yazılmış bir mektup.

nektar'ı ve ambrosia'yı: Tanrıların içeceği ve yiyeceği

Sen ve sana benzeyen kardeşinle: Flaccus'un kardeşi ve Ovidius'un dostu Graecinus.

2. Kitap

1

İ.S. 9 yılında, Germanicus, Tiberius ile birlikte Dalmaçyalılara karşı büyük bir zafer elde etmişti. Ama bunun kutlaması, Varus'un Teutoburger Ormanındaki savunmasından sonraya rastlamıştır. Bu mektup bu zafer kutlaması üzerinedir.

yorgun Notus'un: Baharın geldiğini müjdeleyen güney rüzgârı.

Auster: Güney rüzgârı.

Bato: Roma'ya karşı, İ.S. 6-9 yılları arasında döğüşmüş bir Dalmaçya lideri.

Tarpeia: Capitolium'un zirvesi. Roma'nın soylu ailelerinden gelen Spurius Tarpeius'un kızının adından, Tarpeia'dan gelir. Ovidius, Capitolium tepesini bu şekilde adlandırır.

2

Messalinus'a yazılmış bir mektup. Yaklaşık İ.S. 13'te yazılmıştır.

Ossa: Ossa ve Pelion Thessalia'da bir dağ. Mitolojideki Devlerin öyküsü dile getiriliyor. Devler dağları birbiri üstüne koyarak göğü ele geçirmeye çalışmıştır.

Enceladus: Devlerden biri.

Tyndeus'un oğlunun: Diomedes: Troia'da döğüşen liderlerden biri. Mars ve Venus'u yaralamıştır.

Achaemenides: Odysseus'un Sicilya'da bıraktığı ve Aeneas'ın kurtardığı kişi.

Mysialı komutan: Telephus: Yaraladığı Achilleus tarafından iyileştireleceğine dair kehanette bulunulan komutan.

Ausonia: Şiir dilinde İtalya.

Drusus: Tiberius'un oğlu. Germanicus'un kuzeni ve üvey kardeşi.

Paeonia: Pannoia: Tuna yakınlarında bir yer. Illyrialı kabilelerden gelen bir halkı var.

Illyria: Adriyatik'in doğu kıyısı boyunca uzanan bir bölge.

Phoebus'un kızıyla: Daphne: Defneyle süslenmiş tapınaklar.

Iulus'un yüce sunağından: Iulus: Ascanius: Aeneas'ın oğlu. Roma'nın ünlü bir ailesi olan Iulii, bu soydan geldiklerine inanırlar.

Aşk Sanatı: *Ars Amatoria* adlı yapıttan söz edilmektedir.

Aetna: Sicilya'da yanardağ.

Polyphemus: Sicilya'da yaşayan tek gözlü devlerden biri. Odysseus ve 12 adamını bir mağaraya kapatıp bunlardan altısını yutmuştur. Odysseus adamlarından geri kalanını, bu devi sarhoş edip tek gözünü de kör ederek kurtardı.

Antiphates: İnsan eti yiyen Lastrygonialıların kralı.

3

Cotta Maximus'a yazılmış bir mektup.

Aeacus'un oğlu: Achilleus. Buradaki, arkadaşı Patroclus'tur.

Theseus: Pirithous ile dostluğu ve aşağı dünyaya birlikte inişleri çok ünlüdür.

Phocisli genç: Pylades: Orestes'in dostu.

senin baban: Messalla Corvinus.

Aethalis Ilva: Elba.

4

Hakkında çok iyi bilgimizin olmadığı Atticus'a yazılmıştır.

Aeacus ve Nestor'un oğullarının: Achilleus ile Antilochus: Achilleus, bu kişiye Patroclus'a duyduğu sevgi kadar büyük bir sevinç beslemiştir.

Lethe: Suları içildiğinde insanların belleğinin yitirilmesine yol açan bir yer altı nehri.

Babylon: Euphrates'te ünlü şehir.

Paestum: Lucania'da gülleriyle ünlü bir nehir.

5

Germanicus'un söylev öğretmeni Cassius Salanus'a yazılmış bir mektup.

Augustus Barışı: Augustus'la birlikte başlayan tek adam yönetiminin Roma'ya ve Roma'nın hakimiyeti altındaki diğer yerlere de ulaşan huzur ortamı (Pax Romana)

Germania'dan alan: Germanicus'un, Germen kavimlerine karşı kazandığı başarılardan dolayı bu unvanı aldığından söz edilmektedir.

Lucifer: Şafak yıldızı, Venus gezegeni; Şafak tanrıçası Aurora'nın oğlu.

Bacchus: Şarap tanrısı.

6

Graecinus'un kendisine yardım etmemesine sitem eden bir mektup.

Ceraunia: Illyria ile Epirus arasında, Adriyatik kıyısındaki tehlikeli burun.

Stropius'un ve Agamemnon'un oğulları: Pylades ile Orestes'in dostluğu.

Aegeus'un oğlu ile ve Pirithous'un oğlunun: Theseus ile Pirithous'un dostluğu.

7

Dostu Atticus'a yazılmış bir mektup.

Cinyphus: Syrtes yakınlarında denize dökülen Kuzey Afrika'da bir nehir.

Hybla: Sicilya'da arı ve balıyla ünlenen bir dağ.

Ilias: Homeros'un destanından söz ediliyor.

kendi çeyizimle: kendi edebi donanımı, şiirsel yeteneğinden söz etmektedir.

Arcturus: Bootes takım yıldızının en parlak yıldızı.

8

Cotta Maximus'a, Augustus ailesini öven bir mektup.

Caesar'la birlikte bir Caesar: Eline geçen bir madalyonun üstündeki Augustus, Tiberius ve Livia'dan söz etmektedir.

Palatinus: Augustus'un ikametgahının bulunduğu Palatinus tepesi.

Pylios'un yaşına: Pylus: Nestor.

Cumae'lının: Sibylla: Aeneas'a kehanette bulunduğunda 700 yaşındaydı.

Amansız Germania'nın Drusus: Germania'da atından düşüp ölen, Germanicus'un babasından söz edilmektedir.

9

Cotys IV'e yazılmış bir mektup: Augustus, İ.S. 12'de Trakya krallığını ikiye ayırmıştır. Bir kısmının yönetimine Cotys IV'ü, diğerine amcası Rhescuporis'i getirir. Bu şiirde Ovidius, Cotys'ün başa geçişini kutlamaktadır.

Eumolpus'un adına: Eleusia gizemlerinin kurucusu. Demeter'in Trakyalı rahibi. Attica'nın destansı kahramanları Ericthonius ile Erechtheus'un soyundan gelmektedir.

Neptunus: Deniz tanrısı.

Ceres: Bereket tanrıçası

Alcinous: Phaeceae'ın kralı.

Cassandrealı: Cassandrealı zalim tiran Apollodorus.

Pherae: Pherae tiranı Alexandria'nın soyundan.

Thracialı bir genç: Phalaris.

Orpheus: Ezgileriyle ağaçlar ve kuşları arkasından getiren Trakyalı ozan. Eumolpus'a Eleusia gizemlerini öğretmiştir.

Bistonia ülkesi: Trakya.

sanat: *Ars Amatoria.*

10

Dostu şair Macer'e yazılmış bir mektup.

Homeros: *Ilıas* ve *Odysseia*'nın ünlü Yunanlı ozanı: Burada, Tomis topraklarında Homeros'un bile yeteneğini yitireceğinden söz edilir.

Asia'nın görkemli şehirlerini: Macer'le birlikte yaptığı Asia seyahatine göndermede bulunur.

Sicilya ovasını: Bu seyahat sırasında Sicilya'yı da ziyaret etmişlerdir.

Canavarın yuttuğunu: Typhon: Iuppiter'in gökteki egemenliğine son vermek isteyen Dev Typhoeus'un bir başka adı.

Henna'nın: Sicilya'da, Ceres tapınağı ile ünlü bir şehir.

Palicus: Sicilya'da kükürtlü kaynakların koruyucu ilahı.

Anapus: Sicilya'da bir nehir.

Cyane: Oyun arkadaşı Proserpina'nın ölümüne duyduğu üzüntüden bir kaynağa dönüşür.

Arethusa: Elis'te nehir tanrısı Alpheus'un gözdesi bir nymphe.

Elis: Batı Peloponnesos'ta, olimpiyatların kutlandığı bir bölge.

11

Rufus'a yazılmış bir mektup.

Castor: Iuppiter ile Leda'nın oğlu; Polluks'un ikizi.

Hermione: Castor ile Polluks'un yeğeni.

Hector: Troia'lıların en güçlü savaşçısı.

Fundi'nin: Appia yolunda, Roma'dan 75 mil uzaklıkta, Güney Campania'da bir şehir.

3.Kitap

1

Şairin eşine yazdığı uzun bir şiir.

Iason: Aeson'un oğlu, Altın Postu almak için Colchis'e giden gemicilerin lideri ve Karadeniz'in çilesini çekmiş bir kişi.

hep üstü damlı: denizin sürekli buzlu olmasından sözedilmektedir.

Capaneus: Zeus'un yıldırımıyla öldürülen, Thebae'ya saldıran yedi liderden biri.

Amphiaraus: Thebae'ya saldıran yedi liderden biri.

Ulixes: Odysseus.

Coslu Bittis: Hellenistik dönem şairlerinden, Philetas'ın eşi.

Marcia: Paullus Fabius Maximus'un eşi.

Admetus'un eşi: Alcestis: Eşiyle evlendiği gün Artemis'e kurban kesmeyi unutunca, Artemis gerdek odasına yılanlar sokar. Ama Apollon, Kader tanrıçalarından, onun adına ölecek birisi olursa, alnına yazılan günde ölmemesi için yardım ister. O gün geldiğinde eşi onun için yaşamını verir.

Penelope: Odysseus'un sadakat timsali eşi.

Laodamia: Troia'da ilk ölen Yunanlı kahraman Protesilaos'un karısı. Kocasının ölümünü öğrenince, onu birkaç saatliğine görmek için tanrılara dua eder. Kocası da aynı saatte, aynı dilekte bulununca, karısını kollarında ölü bulur.

Iphias: Iphis'in kızı, Evadne.

Icarialı kadının: Penelope.

Iuno: Zeus'un eşi.

Procne: Philomela'nın kardeşi; oğlunu öldürdü.

Aeetes'in kızı: Medea; oğullarını öldürdü.

Aegyptus'un gelini: Danaisler ve Agamemnon'un eşi Clytaemestra kocalarının katilleri olmuştur.

Telegonus'un annesi: Circe: Büyücü.

Medusa: Gorgolardan. Bakışlarıyla insanları dondurur.

2

Bu, Cotta Maximus'a yazılmış bir şiirdir.

Orestes'in yoldaşına da: Pylades

Theseus: Atina kralı.

Phoebus'un ortağı: Diana.

Maeotia: Pontus yöresi için kullanılan genel terim.

Orestes, Pylades ve Iphigenia: Agamemnon'un kızı ve Orestes'in kardeşi olan Iphigenia, tanrıları yatıştırmak için, babası tarafından tanrılara adak olarak sunulmak istenir. Ama Diana ona yardım eder ve Tauris'e kaçırır. Oradaki tapınakta Diana'nın rahibesi olarak görev yapar. Bir gün Orestes ile dostunun yolu buraya düşer. Buraya gelen yabancıları kurban etmek adettir. Iphigenia kardeşini tanımaz. Onların kendi memleketinden geldiğini öğrenir. Sadece birini serbest bırakmak ister. Gidecek olana kardeşine vermesi için bir mektup verir. Bunu verdiği kişi Orestes'tir; o da kardeşinin ta kendisidir.

Diana: (Artemis): Apollo'nun kardeşi, ay, avlanma ve bakireliğin tanrıçası.

Volesus: Ünlü Valerius ailesinin atası.

Numa: Roma'nın 2. kralı.

Cotta: Valerius ailesinin soyadı. Cotta'nın babası Messalla Corvinus'un ait olduğu bir soy. Anne tarafından da Aurelia soyuna bağlı.

3

Paullus Fabius Maximus'a yazılmış bir mektuptur. Aşk tanrısı Eros ile şairin karşılaşmasını anlatır. Burada, Ovidius, Eros'un ağzından, *Aşk Sanatı* kitabının hiçbir suç öğesi barındırmadığını anlatmaya çalışır.

Maeonia şarkısına: Bir destan yazmak anlamında kullanılmaktadır.

Eumolpus: Chione ile Neptunus'un oğlu, ünlü Trakyalı şarkıcı.

Frigyalı satyr: Marsyas: Flütü keşfetmiştir. Olympus'un öğretmenidir.

Chiron: Achilleus'a avcılık ve lir çalmayı öğreten at adam.

Numa: Pythagorascı olduğu söylenir.

kanatlı çocuğa: Venus'un oğlu Eros'a.

Phasisli kızı: Phasis: Colchis'te bir nehir. Phasisli kız, Colchis kralı Aeetes'in kızı Medea'dır. Medea Altın postu bulmada Iason'a yardımcı olmuş ve onunla memleketinden kaçmıştır. Ancak Iason kendisini aldattığında ondan intikam almak için, oğullarını öldürmüştür.

Memnon'un renginde: Etiopialı olduğu için siyah renkte bir adam. Şafak tanrıçası Aurora'nın oğlu.

Hercules: Fabii soyu kendisini Hercules'e bağlar.

4

Rufinus: Ovidius'un yakın dostu. bkz. 1.3.

Zafer şiiri: Bkz. 2.1.37-39.

Tiberius'un zaferi üzerine yazılmıştır. Ovidius bu zaferi görmediği halde zihninde canlandırmakta ve dizelere dökmektedir.

Machaon: Aesculapius'un oğlu, ünlü doktor.

Aeneas'ın koca ozanı: *Aeneis*'i yazarak Aeneas'ı ölümsüzleştiren Vergilius.

Rhenus: Ren nehri.

Defneden: Defnelerden örülü zafer tacı.

Livia: Augustus'un eşi.

Germania: Germen kavimlerine kazandığı başarı nedeniyle, Germanicus'a bu ad verilmiştir.

oğlun onurunu: Tiberius'a hitap ediyor.

5

Cotta Maximus'a yazılmış bir şiir: Bkz. 1.5.

belki yüz hakimden: Ovidius, tüm yaşamını edebiyata yöneltmeden önce, Centumvir'den oluşan mahkemenin bir üyesi olduğunu anımsatmaktadır.

6

Bu, adının verilmesinden rahatsız olan bir tanıdığına sitem dolu bir mektuptur.

Neptunus: Deniz tanrısı.

Leucothea: Athamas'ın eşi, Ino: Deniz tanrıçasına dönüştüğü gün Ak tanrıça (Leucthea) adını alır. Fırtınaya tutulan gemicileri korur. Odysseus'a da Phaeacia adasına çıkmasında yardımcı olur.

Mars: Savaş tanrısı.

bizi sorgulamak istersen: Augustus tarafından sürgüne yollananları.

Busiris: Iuppiter'i yatıştırmak için insan kurban eden zalim Mısır kralı.

o adamın: Phalaris: Agrigentum'un zalim tiranı.

7

Dostlarına yolladığı bu mektupta şair kaderine razı olmuş bir görünüm sergiler.

Caesar'ın öfkesi: Yatıştıramadığı tanrının öfkesinin, onun bu sularda cesurca ölmesini sağlamada engel oluşturmamasını ister.

8

İ.Ö. 11'de konsül olan Fabius Maximus'a bir armağan sunmak istediğini belirten bu mektupta, Tomis'te aranan hiçbir şeyin bulunmamasından yakınma vardır. Tomis toprakları, denizi ve insanları, bir Romalının hiçbir

gereksinimini karşılayamayacak kadar verimsizdir.

Ceres: Demeter: Bereket tanrıçası.

9

Brutus'a yazılmış bir mektup.

Thersites: Troia'da döğüşen en çirkin Yunanlı: Bkz. 4.13.

Agrius: Thersites'in babası.

Homeros: Ünlü Yunanlı ozan.

Aristarkhos: İ.Ö. 2. yüzyılda Atinalı ünlü Homeros eleştirmeni.

4. Kitap

1

Sextus Pompeius'a göderilmiştir.

Lethe'nin yürek donduran: İçince, ölülerin önceki yaşamını unutturan yeraltı ırmağı.

Cous (Coos): Ege denizinde küçük bir ada. Coslu sanatçının: Apelles: İskender'in dostu ünlü Yunan ressamı (İ.Ö. 4. yüzyıl).

Venus: Aşk Tanrıçası'nın resmi.

Attica: Yunanistanın en önemli yöresi. Başkenti, Atina.

Phidias: İ.Ö. 5.yüzyıl, ünlü Atinalı heykeltıraş; savaş tanrıçası Pallas'ın altın ve fildişinden bir heykelini yapmıştır.

Calamis: İ.Ö. 460, metalden çalışmalarıyla ünlü, Atinalı bir sanatçı.

Myron: İ.Ö. 450, Büyük Yunanlı heykeltıraş.

2

Severus: Destan şairi: Sextus Pompeius ile Octavianus arasındaki savaşı anlatmıştır. Bkz. 1.8.

Aristaeus: Apollo ile Cyrene'nin oğlu. Kovanların bekçisi.

Bacchus: Dionysos: Şarap tanrısı.

Flernum şarabı: Falernus: Campania bölgesinde, Massicus dağının eteklerinde yer alan ve şarabıyla ünlü bir yer.

Triptolemus: Tarımı bulan kişi, aşağı dünyanın yargıcı.

Alcinous: Geniş meyve bahçeleriyle ünlü Pharakların kralı.

Helicon: Boeotia tepesi, Apollo ve Esin Perilerince kutsal sayılır.

Corallus: Tuna yakınlarındaki bir halk.

Pieris'ler: Makedonya'da bir yer olan Pieria'dan isimlerini alan esin perileri. Babaları, Amathia kralı Pierus.

3

Bu şiir sadakatsiz bir dosta sitemkâr bir dille yazılmıştır.

Croesus: Lydia'nın zengin kralı (İ.Ö. yak. 560-546): Başkent Sardis düşünce, kral Cyrus tarafından esir alınmıştır.

Syracusae: Sicilya'nın başkenti. Dionysius II (İ.Ö. yak. 397-330?): Korinthoslu ünlü komutan Timoleon tarafından Ortygia hisarından kovulunca, Korinthos'ta öğretmenlik yaparak geçimini zar zor sağlamıştır.

Marius: C. Marius: Cimbri ve Iugurtha'nın fatihi, sekiz kez konsül olan ünlü komutan.

Euxinus: Eukseinos: Konuksever. Karadeniz'in sıfatı.

Anticyra: Phocis'te ünlü bir yer. Burada yetişen bir bitkinin zihni keskinleştirip karın ağrılarına iyi geldiği söylenir.

4

İ.Ö. 14'te konsül olan Sextus Pompeius'a övgü niteliğinde yazılmıştır.

Ianus: İki yüzlü olarak, hem öne, hem arkaya bakarak resmedilen, yeni başlangıçların ve kapıların tanrısı. Özellikle yeni yılın tanrısıdır.

Meclis: Senatorların toplandığı mekân.

Babalar: Senatorlar.

5

M. Valerius Cotta Maximus'a hitap edilmiş bir şiir.

Haemus: Trakya dağ sinsileleri.

Pompeius: Sextus Pompeius.

mızrağını: Konsüllerin kira sözleşmelerini yaparken yanlarına alırlardı.

ileri gelenlerle: senatorlar.

Iulus (Ascanius): Aeneas'ın oğlu. Iulus ailesinden geldiği kabul edilir.

Germanicus Caesar: Tiberius'un evlatlığı.

6

Brutus: Bkz. 1.1

Maximus: Paullus Fabius Maximus:

Augustus'un ilahına: Augustus'un İ.S. 14'te ölümünden sonra tanrılaştırılmasından söz edilir.

ölüp gittin: Maximus, Augustus'tan bir kaç ay önce ölmüştür.

özenle törpülersin ki: Brutus'un şiirlerini yayına hazır hale getirirken gösterdiği titizlikten sözediyor.

Thyestes: Pelops ile Hippodameia'nın oğlu, Aepisthus'un babası. Burada, Ovidius'un sözettiği şölen, Thyestes'in oğullarının etinin Atreus tarafından sunulduğu yemektir.

7

Vestalis: Keltlerden gelen bir komutan olan M. Iulius Cottius'un oğlu. Bir yüzbaşı olarak P. Vitellius'un ordusunda görev yaptı. İ.S. 13'te Pontus kıyısına bir elçi olarak yollandı. Şair, her zaman kendisinin yakındığı Tomis'in ve civarının iklimini ve coğrafi zorluklarını bir başkasının da görmesinden ve bunlara tanık olmasından mutludur.

Alp krallarının: Keltik dilinde alb, alp: yükseklik, doruk, zirve, yüksek dağ anlamındadır.

Iazyx: Iazyges'e ait. Iazyges: Tuna yakınlarında yerleşik Sarmatlardan bir halk.

ölümün sebebini: Bu okla vurulan kişi, okla vurulduğu yetmiyormuş gibi bir de zehirlenir.

Sithon: şiir dilinde Trakyalı.

Donnus: Kelt lideri, Vestalis'in dedesi.

Aiax: Troia savaşının en ünlü savaşçısı.

Hector: Troialıların en ünlü savaşçısı. Birçok Yunan gemisini yaktı. Achilleus tarafından öldürüldü.

Mars'ın ihtiyaçlarını: Savaşta ne olur bilinmez anlamında kullanılmaktadır.

Mars: Savaş tanrısı.

8

Suillius: P. Suillius Rufus: Ovidius'un üvey kızı Perilla'nın eşi. Germanicus ile tanışıklığı olması dolayısıyla adına mektup gönderiliyor. Anlatımdan, ikisinin de birbirini çok iyi tanımadığı görünür.

Genç Caesar: Caesar Germanicus; İ.Ö. 15 yılında doğan Germanicus şiir yazıldığında 29-30 yaşlarındadır.

Parus (Paros): Ege denizinde, beyaz mermerleriyle ünlü bir ada.

Faliscus: Faliscii'ye ait: Bir Etrüsk halkı olan Faliscii, Tiber'in Roma'nın kuzey batısına düşen kıyısında yerleşiktir. Bu bölge sürüleri ve otlaklarıyla ünlüdür.

Agamemnon: Troia savaşının ünlü Akhalı komutanı. Burada, Homeros'un Ilias'ına gönderme yapılmıştır.

Thebae: Kadmos'un kurduğu Boeotia'nın başkenti. Aeschylos'un Oresteia ve Thebae'ye Karşı Yediler adlı eserleri söz konusu edilir.

onların yüce babası: Hesiodos'un *Theogonia*'sına atıf yapılır.

Khaos'un: Ovidius'un *Metamorphoses* yapıtına gönderme yapılır.

Devlerin: Hesiodos, *Theogonia* (629-721) devlerin (Gigantomachia) savaşı anlatılır.

öç alan tanrının: Iuppiter.

Liber: Bacchus: Dionysos: Bu tanrının Indialılara karşı kazandığı zafer için bkz. Diodorus Siculus: 3.63; 4.3.1.

Alcides: Hercules: Öykü şöyledir. Oechalia kralı Eurytos, kızı Iole'yi ok yarışmasında ödül olarak koyar: Hercules bunu kazanır. Ama babası, Herakles'in çıldırıp kızından olacak çocuklarını öldüreceğini düşündüğünden, bu ödülü ona vermez. Herakles de kenti kuşatır ve kızı esir alır.

Oechalia: Iole'nin babası Eurytus'un oturduğu Euboea'da bir yer.

bir ozan olarak sen: Edebiyatçı olan Germanicus. En iyi bilinen eseri Aratus'un *Phaenomena*'sının çevirisi.

Apollo: Iuppiter ile Latona'nın oğlu. Okçuluk, müzik, şiir, kehanet ve güneş tanrısı.

Gorgo'nun atının: Gorgo: saçları yılanlarla örülü üç kız. En ünlüsü Perseus'un öldürdüğü Medusa'dır. Bakışları insanı taşa dönüştürür.

Kanatlı at Pegasus'un Musaların kaynağı Hippocrene'yi, Helicon dağında toynaklarıyla vurarak açtığı söylenir.

Ausonia: Aşağı İtalya.

9

Graecinus: P. Pomponius Graecinus'a ithaf edilmiştir ve bu şiirde kardeşi L. Pomponius Flaccus'dan da sözediliyor.

bir düzine balta: (fasces): Konsülün gücünü simgeleyen balta. 12 kişi tarafından (lictor) önde taşınır.

Capitolium: Roma'da Tarpeius kayalığına dikilmiş Iuppiter tapınağı.

tekerleklerim: Kaderim başka türlü olsaydı anlamında kullanılır.

eflatun giysi: Erguvan şeritli toga paretexta: Roma'nın yüksek devlet görevlisinin giysisi.

Numidia fildişinden: Kuzey Afrika'nın fillerinin dişlerinden söz edilmektedir.

senin kardeşin: Flaccus.

Mysia: Haemus dağının kuzeyindeki kabilelerin yerleşik olduğu bölge.

Ianus'un ilk günü: Ocak 1.

Troesmis: Moesia'da aşağı Tuna'nın sol kıyısında bir yer. Flaccus burayı ele geçirdi. Bkz. 4.16.15

aziz oğlu ve azize eşi: Tiberius ve Livia.

torunların da: Germanicus ile Drusus.

Propontis: Marmara Denizi.

10

Altıncı kış bu: Ovidius, Tomis'e İ.S. 9'un baharının sonlarına doğru ulaşmıştır. Şimdi, İ.S.14 yılı 6. kış olmaktadır.

Cimmerii: Tuna ile Don nehirleri arasında yaşayan bir halk.

Albinovanus Pedo: Asker ve edebiyatçı. Germanicus'un hizmetinde çalışmıştır.

Ulixes: Odysseus: Troia savaşından sonra, başından geçen serüvenler anlatılmaktadır.

Calypso: Ogygia adasında yaşayan ve Odysseus'a aşık olan ve ona ölümsüzlük teklif edip yanında kalmasına çalışan su perisi.

Hippotas'ın oğlu: Aeolus: Aeolia adalarının ve rüzgârların yöneticisi.

ne şarkılar söyleyen: Sirenler: Güney İtalyada, kadın yüzlü kuşlar olan Sirenler, çığlıklarıyla gemicileri yolundan eder.

lotos: Kuzey Afrika'da yetişen bir bitki: Odysseus kuzey rüzgârına kapılıp Kıbrıs adasının Güneyine lotosyiyenlerin (lotophagoi) ülkesine çıkar. Bellek kaybına yol açtığı söylenen lotos'u yiyen adamlarıyla yurt özlemini birden unutur.

Laestrygones: Sicilya'da yayaşan ve Odysseus'un başına birçok felaketin geldiği yurtlarında insan eti yiyen bir kabile.

Cyclops: Sicilya'da yaşayan tek gözlü devler.

Piacches: Tomis'e yakın vahşi bir kabilenin şefi.

Scylla: Odysseus'un adamlarını öldüren 6 başlı 12 ayaklı dev; Ovidius'ta, kasığında köpekler bulunan, Kirke'nin böyle bir canavara döndürdüğü Nisus'un kızı.

Henioschi: Korsan bir halk.

Charybdis: Sicilya boğazında tehlikeli bir girdap.

Achaei: Euxinus'un Yunan kolonisi halkı.

Lycus ve sayılan nehirler Karadeniz'e akan çeşitli nehirlerdir. Yeri bilinenler şöyledir: Lycus:Heraclea yakınında; Sagaris: mod. Sakarya; Penius: Colchis'te; Hypanis: Aurupa Sarmatia'sında; Dyrapses: Dnieper'e yakın, Scythia'da; Halys: mod. Kızılırmak; Thermodon: Halys'in doğusunda; Borysthenes: Dnieper; Phasis: Colchis'te; Melanthus: Pontus'da (ya da Sarmatia'da).

Asia ile Cadmus'un kızkardeşini: Europa.

Nil: Mısır'ın yaşam kaynağı nehir.

Theseus: Ariadne'nin verdiği iple Minotaurus'u yenip kaçmasıyla ünlenen Yunanlı kahraman. Corinthos kısrağı boyunca Atina'ya yaptığı yolculukta birçok tehlikeyle karşılaşmıştır.

Isthmus: Corinthos kıstağı.

11

Iunius Gallius: Ünlü ve güçlü söylev ustası, senator. Eşini kaybetmesi üzerine bu mektubu yazmıştır.

tanrısal kargının: Augustus'tan sözeder.

12

Bu mektubun yazıldığı Tuticanus'un kimliğine ilişkin bilgimiz yok. Tuticanus'un isminin, ilk dizesinde 6, ikinci dizesinde 5 ayak bulunan bir şiir formu elegia'ya uymamasını eleştirilmektedir. Aslında, şair bu kişiye kapalı şekilde sitemlerini sunmaktadır.

Maeonia: Lydia'nın bir kısmı. Homeros'un babasının memleketi olduğu, bu nedenle ünlü şairin de buralı olduğu söylenir.

Phaeacis: Odysseus'un Phaeacia'da geçirdiği günleri anlatan destan.

Auster: Güney rüzgârı.

13

Carus: Quintilianus'un en yakın dostlarından biri. Germanicus'un oğullarının öğretmeni olmasından dolayı ondan yardım bekliyor.

Hercules: Eurystheus'un verdiği 12 tehlikeli ve güç isteyen işin kahramanı. Iuppiter ile Alkmena'nın oğlu, Boeotialıların destan kahramanı ve Musaların rehberidir.

Thersites: Troia'da çarpışan Yunanlıların en çirkini ve ağzı bozuk olanı.

Nireus: Troia kahramanı. Achilleus'tan sonra en yakışıklı Yunanlı.

Caesar'ı dile getirdim: Ovidius, Augustus'un ölümünden hemen sonra 14/15 kışında bu mektubu kaleme alır. Augustus'un tanrılaştırılmasını ve Tiberius'un tahta çıkışını övüyor.

babasına: Augustus'a.

Livia: Augustus'un eşi.

Vesta rahibesi: Ev yaşamının simgesi olan Vesta, Saturnus ile Ops'un kızıdır. Roma'daki tapınağında hiç sönmeyen bir ateş yanar. Bu ateş sönünce, şehrin düşeceğine inanıldığından, ateşi koruyan rahibeler tapınağa hizmet ederler.

iki oğlu olduğunu: Tiberius'un oğlu ve evlatlığı Germanicus.

Latin zincirleriyle: Germen kavimleriyle yapılan savaşlardan sözedilmektedir.

çocukları sağlıklı: Germanicus'un oğulları.

14

12. mektubunu yolladığı Tuticanus'a yazılmıştır.

Syrtes: Kuzey Afrika kıyısındaki sığlıklar.

yaşlı çiftçinin: Ascralı Hesiodos; Ascra: Boeotia kasabası. Hesiodos burayı hiç sevmez.

Scepsislinin: Metrodorus: Roma'da nefret etmesiyle ünlenen bir felsefeci ve tarihçi. Scepsis: Mysia'da bir yer.

Illyria: Illyrii: Adriyatik denizinin doğu kıyısında yaşayan bir halk.

Paelignus: Sulmo'nun eski halkı. Ovidius'un soyu bu halktan gelir.

lekesiz: sürgün edilmemiş.

muaf tutuldum: vergi dışı tutulduğunu belirtiyor.

Latona (Leto): Apollo ile Diana'nın annesi. Iuppiter'den hamile kalınca, kıskanç karısının hışmına uğrar ve dünyayı dolaşmak zorunda kalır. Doğuracak tek yer bulamaz. Bir tek Ege adası olan Delos ona kucak açar ve çocuklarını burada doğurur.

15

Sextus Pompeius'a yazılmıştır.

Tmolus: Lydia'da şarabıyla ünlü bir dağ.

Sicyon: Peloponnesos'da bir şehir.

Quirites: Romalılar : Romalılar, Sabinlerle birleşince, Roma'da oturanlara bu ad verildi. Siyasi ve askeri karakterlerini belirtmek için Romani, sivil karakterlerini belirtmek için Quirites dendi.

Trinacria: Üçgen yapısı sebebiyle, Sicilya'ya takılan bir ad.

Philippus: Makedonia kralı.

Campania: Capua'nın başkenti olduğu Orta İtalya'da bir bölge.

Parca: Kader tanrıçası. Parcae: Clotho, Lachesis ve Atropos: Kişinin doğumuyla başladıkları yün eğirme işini ölümüyle bitirirler. İplik kesildiği an insanın yaşamı son bulur.

16

Bu mektup, Ovidius'un nefret ettiği bir düşmanına yazılmıştır. Şair, burada kendisinin sürgün edilmeden önce döneminin adı duyulan şairleri arasında sayıldığını belirtir.

son gün: Yaşamın son gününden söz ediliyor.

küller sonrası: ölümden sonra.

Marsus: Augustus çağı epigram şairi.

Rabirius: Augustus çağı destan şairi.

Ilion: Troia.

Macer: Ovidius ile Sicilya seyahatine çıkan ünlü şair.

Albinovanus Pedo: epigramlarıyla ünlü şair.

Carus: Germanicus'un oğullarının öğretmeni. Hercules yapıtının adıdır.

Iuno'nun damadı: Hercules: Iuno'nun kızı Hebe ile evlenince, Iuno'nun damadı olmuştur.

Severus: Bkz. 4.2.

Latium: İtalya'da Roma'nın yer aldığı bölge.

İki Priscus: Biri, Drusus'un ölümüne ağıt yazan Clutorius Priscus olduğu halde, diğeri bilinmiyor.

Numa: Augustus çağı şairlerinden.

Montanus: (Iulius): Seneca'nın mükemmel bir şair dediği Augustus dönemi destan ve elegia şairi.

Sabinus: Augustus dönemi destan ve elegia şairi. Ovidius'un Heroides'deki bazı aşk mektuplarına yanıt yazmakla ünlenen, *Troesmis*'in yazarı. Bu yapıt, Flaccus'un Tuna yakınlarındaki Troesmis'i ele geçirmesi üzerinedir.

Largus: Troialı Antenor'un dünyayı dolaşıp sonunda Po'ya yerleşmesini anlatan bir destan yazmış, Augustus çağı şairi.

Camerinus: Hector'un ölümünden, sonuna kadar Troia savaşını anlatan bir şiir yazmıştır.

Tuscus: Demophoon'un, bir Trakyalı prensin kızı olan Phyllis'e kara sevdasını anlatan bir şiirle ünlü Augustus çağı şairi.

Marius: Augustus çağı şairi.

Trinacrius: Perseus üzerine bir destan olan Perseis'i yazan bir Augustus çağı şairi.

Lupus: Menelaus ile Helen'in eve dönüşünü anlatan bir şiir yazmıştır.

Tantalos'un oğullarıyla: Pelops.

Tyndarus'un kızı: Helen.

Maeonialı: Homeros

Phaeacis: Troesmis'in ikinci kez fethini anlatan bir destan. Bu, Tuticanus'un bir yapıtıdır.

Rufus: Pindaros'a öykünen bir şair.

Turranius: Augustus çağı şairi.

Melissus: Maecanas'ın azatlısı, gramerci, şair ve kütüphaneci.

Atlı sınıfına üye kişilerin yaşamıyla ilgili trabeata (Roma sosyal komedisi) yazmıştır.

Gracchus: *Thyestes*'i yazan bir şair.

Proculus: Kallimakhos'a öykünen bir şair.

Passer: Pastoral şiirler yazan bir şair.

Tityrus: Bir çobanın adı; pastoral şiirin simgesi.

Grattius: Avcılık üzerine şiirler yazan Augustus dönemi şairi.

Fontanus: Augustus çağı şairi.

Satyr: Bacchus'un yanında yer alan keçi kuyruklu ve keçi boynuzlu yaratıklar.

Naias: Su perileri.

Capella: Elegialar yazan bir şair.

DİPNOTLAR

[1] Sulmo ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. *Amores*, 2,16,1-10; 3.15.1-14.

[2] Ovidius kardeşini 20 yaşına bastığında, İ.Ö. 24'te yitirmiştir.

[3] Seneca, *Controversia*, 2.10.8.

[4] Mahkûmlardan sorumlu, verilen cezaların yerine getirilmesini sağlayan ve kamu huzurunun gözetilmesinde etkin olan memur.

[5] Ovidius'un Augustus dönemi şairleriyle ilişkisi kısaca şöyledir: Vergilius ve Tibullus yaşça ondan daha büyük olduğu için, onlarla birebir bir ilişki içine girmemiştir. Horatius'un yapıtlarına hayrandır ama onunla da kişisel bir yakınlığı yoktur. Propertius, Aemilius Macer, Ponticus ve Bassus ile yakın ilişkisi vardır. Bu yapıtın 4. kitabının son mektubunda, döneminde tanıdığı şairlerin bir listesine rastlarız.

[6] Kendini bir *exul* olarak değil, *relegatus* olarak niteler (*Tristia,* 11.13 vd; 4.4.45 vd; 9.11 vd; *P*. 7.56).

[7] Ovidius bu Pontus'u, Anadolu'daki Pontus'tan ayırmak için bu kullanımı tercih eder.

[8] Ovid, *The Erotic poems*, çev.: P. Green, 40,72.

[9] Ilva: Etruria kıyısının uzaklarında, Tyrrhenia denizinde bulunan bir ada.

[10] Şairin *error* ile ilgili düşünceleri çok çeşitli yerlerde geçer. Örn. bkz. *Tristia,* 1.2.100; 4.4.8, 37, 43; 1.2.64; 11.105; 2. 105 vd; P. 2.9.71; 2.2.17; 1.6.17 vs ...

[11] Iulia, İ.S. 8'de zina suçundan uzak bir adaya (Apulia sahilinden uzaklardaki Trimerius) sürgün edildi. Annesi, yani Augustus'un kızı Iulia da İ.Ö. 2'de adı zinaya karıştığı için sürgün edilmişti.

[12] Kaybolan yapıtları arasında, Seneca'nın aynı adı taşıyan trajedisinden etkilenilerek yazılan *Medea*, Getaların dilinde İmparator'a yazdığı bir övgü şiiri, Messalla'ya ağıt, Fabius Maximus'a bir düğün şarkısı, Augustus ile Tiberius'a övgüler ve asalak şairleri eleştiren epigramlar yer alır. Onun

yapıtlarına eklenen *Nux* ve *Consolatio ad Liviam*'ı ise şairin yazıp yazmadığı bilinmemektedir.

[13] Bu yapıtta, sadece İmparatorluk sarayındaki kişilerin adları verilmiştir. (3.7.'deki Perilla adının geçmesi dışında)

[14] Burası Geç İmparatorluk döneminde Constantia adını almıştır.